

STORTINGET

Innst. 253 S

(2017–2018)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen
om Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid og
Representantforslag 16 S (2017–2018) om å gjennomføre Stortingets mål i
klimaforliket om å kutte norske klimagassutslipp fram mot 2020.

Meld. St. 41 (2016–2017) og Dokument 8:16 S (2017–2018)

STORTINGET

Innst. 253 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Meld. St. 41 (2016–2017) og Dokument 8:16 S (2017–2018)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid og Representantforslag 16 S (2017–2018) om å gjennomføre Stortingets mål i klimaforliket om å kutte norske klimagassutslipp fram mot 2020

Til Stortinget

Sammendrag

Regjeringen arbeider for at Paris-forpliktelsen for 2030 skal oppfylles i fellesskap med EU. Regjeringen legger i meldingen frem en strategi for hvordan dette kan skje. Norge samarbeider allerede med EU om å redusere utslippene i kvotepliktig sektor. Med felles oppfyllelse av 2030-målet vil Norge i tillegg samarbeide med EU om å redusere de ikke-kvotepliktige utslippene under innsatsfordelingen, og vi vil få et mål for slike utslipp. Dette er i hovedsak utslipp fra transport, jordbruk, bygg og avfall, men også ikke-kvotepliktige utslipp fra industrien og petroleumsvirksomheten.

Norge er i kommisjonens forslag omtalt med et foreløpig mål om å redusere ikke-kvotepliktige utslipp med 40 pst. fra 2005 til 2030. Dette målet vil gjøres om til et budsjett for ikke-kvotepliktige utslipp for perioden 2021–2030. Forskjellen mellom fremskrevne utslipp i Norge og Norges utslippsbudsjett er anslått til i størrelsesorden 30 millioner tonn CO₂-ekvivalenter for perioden 2021–2030 sett under ett. Anslaget er usikkert. Basert på forslaget til regelverk vil vi sannsynligvis få adgang til å bruke 5,5–11 millioner klimakvoter fra det europeiske kvotesystemet til å dekke utslippsbudsjettet, se

nærmere omtale i kapittel 4.5. Regjeringen vil benytte seg av denne fleksibiliteten. Det gjenstående reduksjonsbehovet for perioden ligger da i størrelsesorden 20–25 millioner tonn.

Regjeringen vil oppfylle 2030-målet med hovedvekt på innenlandske utslippsreduksjoner og med nødvendig bruk av EU-regelverkets fleksibilitetsmekanismer. Regjeringen vil legge til rette for at utslippsforpliktelsen for 2030 nås gjennom kostnadseffektive tiltak. Regjeringens strategi for 2030 legger til rette for betydelige utslippsreduksjoner nasjonalt.

I meldingen redegjøres det for EUs klimarammeverk og betydningen av dette for Norge. Ved en avtale om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen for 2030 vil både EUs innsatsfordelingsforordning og EUs regelverk for bokføring av utslipp og opptak i skog og andre arealer bli relevante for Norge.

Sektorovergripende økonomiske virkemidler i form av avgifter og omsettbare kvoter er hovedvirkemidlene i norsk klimapolitikk. Regjeringen vil legge til rette for at utslippsforpliktelsen for 2030 nås gjennom kostnadseffektive tiltak. Dersom CO₂-avgiften ikke vurderes å være et tilstrekkelig eller hensiktsmessig virkemiddel, skal andre virkemidler vurderes, som gir tilsvarende sterke insentiver, herunder direkte regulering gjennom forurensningsloven eller frivillige avtaler.

Regjeringen vil legge til rette for et effektivt og koordinert virkemiddelapparat. Det er etablert en rekke offentlige støtteordninger som fremmer null- og lavutslippsløsninger, for eksempel Enova, Klimasats og ordninger under Innovasjon Norge. Regjeringen vil i tillegg videreføre satsingen på forskning og utvikling, implementering og spredning av lavutslippsteknologi og sørge for at offentlig sektor som kunde bidrar til å ta i bruk

Beriktiget

og utvikle nye miljø- og klimavennlige teknologier og løsninger.

Potensialet for utslippsreduksjoner og mulige tiltak og virkemidler for å redusere utslippene i de ulike sektorene omtales i meldingen. Det vises til analyser fra Miljødirektoratet som anslår at utslippene i perioden 2021–2030 kan reduseres med i størrelsesorden 35 millioner tonn CO₂-ekvivalenter ved å følge opp politiske beslutninger og målsettinger samt ved å utløse tiltak med en samfunnsøkonomisk kostnad på under 500 kroner per tonn CO₂-ekvivalenter.

Transportsektoren står for om lag 60 pst. av de ikke-kvotepiktige utslippene i Norge, og store deler av de innenlandske utslippsreduksjonene i ikke-kvotepiktig sektor må tas her. Regjeringen setter et arbeidsmål for utslippsreduksjoner i transportsektorene på 35–40 pst. i 2030 sammenlignet med 2005. Forbedringer av teknologisk modenhet i transportsegmentene slik at nullutslippsløsninger blir konkurransedyktige med fossile transportløsninger, ligger til grunn for arbeidsmålet om utslipp i transportsektoren.

Norges klimamål

Norges klimamål er forankret gjennom klimaforliket fra 2008. Under Kyotoprotokollen har Norge tatt på seg en utslippsforpliktelse som innebærer at Norge skal sørge for at de årlige utslippene av klimagasser i perioden 2013–2020 i gjennomsnitt er 16 pst. lavere enn Norges utslipp i 1990. Kyotoprotokollen etablerer på denne måten et utslippsbudsjett for perioden 2013–2020 som er i tråd med 2020-målet om å kutte de globale utslippene av klimagasser i 2020 tilsvarende 30 pst. av norske 1990-utslipp.

Klimaforliket gir en ambisjon om å redusere de innenlandske utslippene i 2020 fra et anslått nivå på 60,6 millioner tonn og ned til 46,6–48,6 millioner tonn.

Minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990

2030-målet er lovfestet i klimaloven og er en betinget forpliktelse om minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990. Regjeringen arbeider for at forpliktelsen skal oppfylles i fellesskap med EU.

Dersom en felles løsning med EU likevel ikke fører frem, vil målet om minst 40 pst. utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990 fortsatt være Norges nasjonalt fastsatte bidrag under Paris-avtalen. Dersom det ikke blir en avtale med EU, vil regjeringen senere konsultere Stortinget om fastsetting av et nasjonalt utslippsmål for ikke-kvotepiktig sektor. Norge vil arbeide for at skog- og arealbrukssektoren etter det internasjonale regelverket bokføres i tråd med prinsippene i Paris-avtalen og de prinsippene som er skissert i Norges nasjonalt fastsatte bidrag til klimaavtalen.

Norge skal være klimanøytralt i 2030

Stortinget har vedtatt at regjeringen skal legge til grunn at Norge skal være klimanøytralt fra og med 2030, jf. Innst. 407 S (2015–2016) om samtykke til ratifikasjon av Paris-avtalen. Fra 2030 skal norske utslipp av klimagasser motsvares av klimatiltak i andre land gjennom EUs kvotemarked, internasjonalt samarbeid om utslippsreduksjoner, kvotehandel og prosjektbasert samarbeid.

Oppfølgingen av anmodningsvedtaket fra Stortinget om at Norge skal være klimanøytralt i 2030, er tett knyttet til prosessene om felles gjennomføring med EU og forhandlingene under Paris-avtalens artikkel 6 om internasjonalt samarbeid. Regjeringen tar sikte på å komme tilbake til Stortinget med en omtale av oppfølgingen av Stortingets anmodningsvedtak på et egnet tidspunkt etter at regelverket rundt EUs innsatsfordelingsforordning er klart.

Norge har lovfestet et mål om å bli et lavutslippssamfunn i 2050

Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050, slik det er lovfestet i klimaloven. Målet skal være at klimagassutslippene reduseres i størrelsesorden 80–95 pst. fra utslippsnivået i referanseåret 1990. Ved vurdering av måloppnåelse skal det tas hensyn til effekten av norsk deltakelse i det europeiske klimakvotesystemet for virksomheter. Intervallet over er det samme som EUs betingede mål for reduksjon av de samlede klimagassutslippene i unionen i 2050.

Reduserte utslipp av klimagasser fra avskoging og skogdegradering i utviklingsland i samsvar med bærekraftig utvikling

Det globale målet om å begrense klodens oppvarming til godt under 2 grader, og å tilstrebe å begrense temperaturøkningen til 1,5 grader, kan ikke nås uten at utslipp fra tropisk skog reduseres. Et av målene for Norges internasjonale klima- og skoginitiativ er at tropisk skog skal være en del av den internasjonale klimaavtalen. Målet ble nådd gjennom klimaavtalen som ble vedtatt i Paris i 2015. Fra klimaforliket i 2012 har reduserte utslipp fra tropisk skog også vært et av de nasjonale målene for norsk klimapolitikk.

Politisk mål om at samfunnet skal forberedes på – og tilpasses til – klimaendringene

Det er et politisk mål at samfunnet skal forberedes på og tilpasses til klimaendringene. Nye klimafremskrivninger presentert i rapporten Klima i Norge 2100, tar utgangspunkt i ulike utslippsscenarier og viser at vi med en fortsatt rask økning i de globale klimagassutslippene blant annet må forvente en markant økning i temperaturen, at styrtregn kommer oftere og kraftigere, og at flommønstre endres. Rapporten viser også at med

reduserte globale klimagassutslipp vil endringene bli betydelig mindre.

Samarbeid med EU om 2030-forpliktelsen

Norge skal ha felles gjennomføring av klimamål for 2030 sammen med EU, noe som betyr at man skal samarbeide om å redusere utslippene med minst 40 pst. fra 1990 til 2030. EUs klimarammeverk består av tre pilarer: det europeiske kvotesystemet, innsatsfordelingsforordningen og regelverk om bokføring av utslipp og opptak i skog og annen arealbruk. Et samarbeid med EU betyr at regelverket i både innsatsfordelingsforordningen (EU Effort Sharing Regulation), som dekker utslippene fra transport, jordbruk, bygg og avfall samt ikke-kvotepiktige utslipp fra industrien og petroleumsvirksomheten, og EUs regelverk for bokføring av utslipp og opptak i skog og annen arealbruk (EU Land Use, Land Use Change and Forestry Regulation) vil bli relevante for Norge. Dette regelverket vil danne et viktig grunnlag for norsk klimapolitikk fremover.

Norge er allerede omfattet av ulike typer EU-regelverk som berører de ikke-kvotepiktige utslippene, men med felles oppfyllelse av klimamålet for 2030 utvider vi dette samarbeidet og underlegger klimapolitikken en strengere kontroll enn tidligere. Under innsatsfordelingen har Europakommisjonen foreslått flere former for fleksibilitet for å hjelpe landene å oppfylle de nasjonale utslippsbudsjettene. De viktigste formene for fleksibilitet for Norge er muligheten til å konvertere et begrenset antall kvoter fra det europeiske kvotesystemet og samarbeid med andre land gjennom handel med utslippsenheter.

EUs interne regelverk som er under utarbeidelse, må ferdigstilles før Norge vil kunne inngå en avtale med EU om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen for 2030. Arbeidet med å påvirke EU-beslutninger vil pågå løpende frem til 2030-politikken er ferdigstilt.

Norge har siden 2008 vært en del av det europeiske kvotesystemet på linje med EU-landene. Kvotesystemet setter et samlet tak på utslippene som omfattes, og samlet antall kvoter reduseres hvert år. De reduksjonene som vil måtte utløses innenfor kvotesystemet frem mot 2030, vil bli håndtert samlet av EU og Norge gjennom stadige reduksjoner i utslippstaket i kvotesystemet.

Langsiktig omstilling til et lavutslipps-Europa innebærer at utslippene i kvotepiktige sektorer i Europa må reduseres kraftig frem mot 2050. Med kommisjonens forslag til årlig nedtrapping av kvotemengden vil det samlede antall kvoter som gjøres tilgjengelig for bedriftene i 2050, være 86 pst. lavere enn 1990-utslippet. Et stadig strammere europeisk kvotesystem vil tvinge frem omstilling der klimavennlige løsninger tas i bruk i større omfang, og norske kvotepiktige virksomheter må være forberedt på å betale langt mer for sine gjenværende utslipp.

I henhold til EUs klimavotedirektiv kan medlemsland frem mot 2020 kompensere nærmere spesifiserte karbonlekkasjeutsatte sektorer for økning i kraftprisen som skyldes EUs kvotehandelssystem. Regjeringens ambisjon er at det fortsatt skal være en CO₂-kompensasjonsordning etter 2020.

Regjeringens klimapolitikk

Regjeringen har pekt ut fem satsingsområder for å kutte utslipp: transport, styrking av Norges rolle som leverandør av fornybar energi, utvikling av lavutslippsteknologiindustrien og ren produksjonsteknologi, et grønt skifte i skipsfarten samt CO₂-håndtering. Målet er også å legge grunnlaget for ny næringsutvikling og fremtidsrettet næringsliv.

Det overordnede målet for regjeringens arbeid med CO₂-håndtering er å bidra til at CO₂-håndtering blir et kostnadseffektivt tiltak i arbeidet mot globale klimændringer. Tiltakene i regjeringens strategi omfatter forskning, utvikling og demonstrasjon og arbeidet med å realisere fullskalaprojekt med spredningspotensial. Strategien omfatter også internasjonalt arbeid for å fremme CO₂-håndtering som et viktig klimatiltak.

Norges viktigste bidrag internasjonalt er klima- og skoginitiativet, som betaler for reduserte utslipp fra avskoging og skogdegradering i utviklingsland. Gjennom klima- og skoginitiativet har Norge inngått partnerskap med blant andre Brasil og Indonesia med mål om bærekraftig forvaltning av regnskogen. Innsatsen bidrar til reduserte utslipp av CO₂ ved å la skogen stå, til å ta vare på verdifullt biologisk mangfold og til bærekraftig utvikling for folkene som lever i og av skogen.

Regjeringen vil fortsette den internasjonale innsatsen gjennom klima- og skoginitiativet og annet internasjonalt arbeid som bidrar til oppfølging av utviklingslandenes egne planer for lavutslippsutvikling og klimatilpasning.

Det vil være avgjørende for å nå målene i Paris-avtalen at utviklingsland har tilgang på finansiering, og mange av landenes nasjonale bidrag er også betinget av tilgang på internasjonal finansiering. Norge vil ta sikte på å øke nivået på norsk klimafinansiering fremover.

Paris-avtalens artikkel 6 legger opp til at land kan samarbeide gjennom bruk av markeder for å realisere mer ambisiøse utslippsreduksjoner. Norge bidrar allerede gjennom Den grønne utviklingsmekanismen (CDM) til å finansiere klimatiltak i utviklingsland.

Regjeringen vil oppfylle 2030-målet med hovedvekt på innenlandske utslippsreduksjoner og med nødvendig bruk av EU-regelverkets fleksibilitetsmekanismer. Regjeringens strategi for 2030 legger til rette for betydelige utslippsreduksjoner nasjonalt.

Ved samarbeid med EU vil Norges utslippsforpliktelse gjøres om til et budsjett for ikke-kvotepiktige utslipp for perioden 2021–2030. Regjeringens strategi er

utformet for å håndtere forholdet mellom et utslippsbudsjett med mål som må overholdes årlig, og klimagassutslipp som påvirkes av handlingene til noen hundre tusen bedrifter og flere millioner personer.

Utslippsbudsjettet Norge vil få gjennom en avtale med EU, er ikke endelig avklart og vil avhenge av hvordan regelverket i EU blir.

EUs rammeverk

Det europeiske kvotesystemet

Det europeiske kvotesystemet dekker utslipp fra over 11 000 virksomheter som står for noe under halvparten av EUs samlede utslipp. Mesteparten av klimagassutslippene fra energiforsyning, industri og petroleumsvirksomhet er omfattet. I tillegg reguleres utslipp fra luftfart innad i EØS-området. Om lag halvparten av norske utslipp er inkludert i dette kvotesystemet.

Om lag halvparten av norske utslipp er omfattet av systemet. Utslippene innenfor dette systemet skal reduseres med 43 pst. innen 2030 sammenlignet med nivået i 2005. Norske kvotepliktige virksomheter bidrar på linje med kvotepliktige virksomheter i de andre europeiske landene til at målet nås. Kvotesystemet fungerer slik at en utslippsøkning i Norge over tid vil motsvares av en tilsvarende reduksjon et annet sted i Europa. Motsatt vil en utslippsreduksjon i Norge åpne for økte utslipp innenfor andre deler av systemet over tid.

En sentral mekanisme i kvotesystemet er den årlige nedjusteringen i samlet antall kvoter som utstedes. Den årlige reduksjonen i kvotemengden utgjør et fast antall kvoter, for inneværende periode 1,74 pst. av en beregnet kvotemengde for 2010.

Utslipp av klimagasser i EU som ikke omfattes av kvotesystemet, reguleres i dag gjennom innsatsfordelingsbeslutningen. Dette regelverket er foreslått som en forordning for perioden 2021–2030. Innsatsfordelingen omfatter i hovedsak utslipp fra transport og jordbruk, men også utslipp fra bygg, avfall, deler av petroleumssektoren og deler av industrien.

Regelverk for skog og annen arealbruk

Europakommisjonen har foreslått et eget regelverk for skog- og arealbrukssektoren. Forslaget innebærer en forpliktelse for landene til å sikre at CO₂-utslippene fra sektoren ikke overstiger opptaket som kan telle med etter forslagets regneregler. Forslaget gir regler for hvor mye av det faktiske opptaket og utslippene fra skog- og annen arealbruk som skal telle med i vurderingen av om utslippsforpliktelsen for sektoren er oppfylt (bokføring). Det er også foreslått egne regler for rapportering og kontroll.

Foreløpige beregninger viser at Norge med Europakommisjonens forslag til regelverk for skog og annen arealbruk ligger an til å måtte bokføre et netto utslipp på 15 millioner tonn for perioden 2021–2030, før kate-

gorien forvaltet skog er regnet med, selv om Norge har et stort nettoopptak i skog.

Norge vil arbeide med andre europeiske skogland for å fremme en alternativ modell for EU. Det endelig vedtatte regelverket kan avvike på flere punkter sammenlignet med kommisjonens forslag, noe som også vil påvirke beregningene av konsekvenser for Norge.

Rapportering under klimaloven

I henhold til klimaloven skal regjeringen hvert år redegjøre for Stortinget om utviklingen i utslipp og opptak av klimagasser, framskrivninger av utslipp og opptak og gjennomføring av de lovfestede klimamålene for 2030 og 2050 og om hvordan Norge forberedes på og tilpasses klimaendringene. Det skal gis en oversikt som synliggjør sektorvise utslippsbaner innenfor ikke-kvotepliktig sektor og hvilke typer tiltak som vil være nødvendig for å realisere disse, samt status for Norges karbonbudsjett, også innenfor et klimasamarbeid med EU om oppfyllelse av klimamål. I den årlige budsjettproposisjonen skal regjeringen redegjøre for hvordan Norge kan nå klimamålene for 2030 og 2050 og klimaeffekten av fremlagt budsjett. Rapporteringens form og innhold vil måtte tilpasses over tid.

Ikke-kvotepliktige utslipp i Norge

Nasjonal virkemiddelbruk

Regjeringen vil:

- bruke CO₂-avgiften og andre avgifter på utslipp av klimagasser som hovedvirkemiddel mot ikke-kvotepliktige utslipp
- følge opp anmodningsvedtaket om innføring av lik CO₂-avgift for ikke-kvotepliktig sektor ved å vurdere avgift for alle ikke-kvotepliktige utslipp på generelt nivå, alternativt andre virkemidler dersom avgift ikke er tilstrekkelig eller egnet
- vurdere avgiftsnivået i ikke-kvotepliktig sektor regelmessig for å bidra til kostnadseffektiv oppnåelse av 2030-målet
- dersom CO₂-avgiften ikke vurderes å være et tilstrekkelig eller hensiktsmessig virkemiddel, vurdere andre virkemidler som gir tilsvarende sterke insentiver, herunder direkte regulering gjennom forurensningsloven eller frivillige avtaler. Virkemiddelbruken fremover må vurderes justert etter hvert som ny kunnskap kommer til
- legge til rette for et fortsatt effektivt og koordinert virkemiddelapparat
- videreføre satsingen på forskning og utvikling, implementering og spredning av lavutslippsteknologi
- sørge for at offentlig sektor som kunde bidrar til å ta i bruk og utvikle nye miljø- og klimavennlige teknologier og løsninger

- bidra til utvikling av nye miljø- og klimavennlige teknologier og løsninger gjennom blant annet den nye satsingen på offentlig-privat innovasjon i Innovasjon Norge
- med utgangspunkt i Financial Stability Boards anbefalinger, bidra til økt åpenhet om selskaper og finansforetaks medvirkning til klimagassutslipp.

Klimapolitikk for transportsektoren

Transportsektoren står for nesten 60 pst. av de ikke-kvotepfiktige utslippene i Norge. Sektoren omfatter vei-trafikk, jernbane, anleggsmaskiner/motorredskaper, sjøfart og fiske og luftfart. Mesteparten av transportsektoren ligger utenfor kvotesystemet. Kommersiell luftfart er i hovedsak inkludert i kvotesystemet.

Regjeringen vil:

- ha som et arbeidsmål at klimagassutslippene i transportsektoren skal reduseres med 35–40 pst. i 2030 fra 2005. Arbeidsmålet støtter opp under arbeidet med utslippsreduksjoner i transportsektoren.
- at transporten i 2050 skal være tilnærmet utslippsfri/klimanøytral.
- utarbeide en nasjonal plan for infrastruktur for alternative drivstoff for transportsektoren. Planen skal blant annet berøre ladeinfrastruktur for el- og fyllestasjoner for hydrogen og biogass som samsvarer med måltallene om nullutslippskjøretøy frem mot 2030, samt klimavennlig drivstoff innenfor innenriks sjøfart. Det legges til grunn at utbygging av infrastruktur for nullutslippsdrivstoff skal være markedsdrevet og på et tidligst mulig stadium skje uten støtte. Myndighetenes virkemidler, herunder Enova, skal i en tidlig fase bygge opp under markedsutviklingen
- se på hvordan forventet etterspørsel etter alternative drivstoff hensyntas i planleggingen av kraftnett, vei og annen infrastruktur
- innlede arbeidet med en klimaavtale for næringslivet, med tilhørende CO₂-fond.

Veitrafikk

Regjeringen vil bidra til oppfyllelse av måltallene for nullutslippskjøretøy ved:

- at det bygges videre på dagens virkemidler, slik at disse bidrar til at måltallene fra NTP 2018–2029 nås
- at det legges frem årlige oversikter over utviklingen i innfasingen av nullutslippsteknologi i de kjøretøysegmentene som omfattes av måltallene. Regjeringen vil vurdere behovet for endringer i virkemidler i lys av utslippsutviklingen
- å ha en forutsigbar og langsiktig politikk for fordeler for nullutslippstransport, hvor virkemidlene tilpasses til markedsutviklingen

- at det fremover vurderes ulike virkemidler som kan bidra til økt bruk av nullutslippsløsninger for drosjer, motorsykler og mopeder, varebiler og tyngre kjøretøy.
- legge til rette for at det alltid skal lønne seg å velge biler med nullutslipp. Innretningen av virkemidler skal støtte opp under dette.

Sjøfart og fiske

Regjeringen vil:

- støtte videreutvikling og kommersialisering av løsninger for mer klimavennlige fartøy
- evaluere tilskuddsordningen for heving av fylkeskommunal miljøkompetanse for bedre innkjøp av ferge- og hurtigbåttjenester og videreføre, eventuelt styrke, ordningen dersom den vurderes å ha god effekt
- oppfordre havnene til å miljødifferensiere sine vederlag og avgifter.

Biodrivstoff

Regjeringen vil:

- vektlegge bruk av avansert biodrivstoff
- ikke legge opp til å øke omsetningskravet for biodrivstoff til veitransport etter 2020. Bruk av biodrivstoff etter 2020 må sees opp mot kostnadene ved ulike alternativer for å redusere ikke-kvotepfiktige utslipp
- frem mot 2030 arbeide for økt bruk av biodrivstoff til luftfarten og vurdere et eventuelt omsetningskrav for skipsfarten
- bidra til å videreutvikle EUs bærekraftskriterier for biodrivstoff for å sikre global klimaeffekt og andre viktige miljøhensyn, som bevaring av naturmangfold globalt og nasjonalt
- følge med på pris og volum i markedet for biodrivstoff parallelt med at opptrappingsplanen for omsetningskrav for biodrivstoff i veitrafikken implementeres.

Regjeringen vil sørge for at transportsektoren tar en stor nok andel av utslippskuttene til at vi oppfyller Paris-avtalen og Norges klimamål i 2030. Regjeringen vil at transporten i 2050 skal være tilnærmet utslippsfri/klimanøytral. Regjeringen vil bygge videre på dagens virkemidler, slik at disse bidrar til at måltallene fra NTP 2018–2029 nås.

Regjeringen vil legge frem årlige oversikter over utviklingen i innfasingen av nullutslippsteknologi i de kjøretøysegmentene som omfattes av måltallene. Regjeringen vil vurdere ulike virkemidler som kan bidra til økt bruk av nullutslippsløsninger for drosjer, motorsykler og mopeder, varebiler og tyngre kjøretøy.

Bruk av biodrivstoff

Regjeringen stimulerer til bruk av biodrivstoff gjennom omsetningskravet for biodrivstoff til veitrafikk. De som omsetter drivstoff, skal sørge for at minimum 7,0 volumprosent av totalt omsatt mengde drivstoff til veitrafikk per år består av biodrivstoff.

Biodrivstoff er fritatt for CO₂-avgift, og biodrivstoff som omsettes ut over omsetningskravet, ilegges heller ikke veibruksavgift. For biodiesel som omsettes ut over omsetningskravet, er avgiftsfordelen i forhold til vanlig autodiesel 5,00 kroner per liter (veibruksavgift og CO₂-avgift).

Regjeringen vil vektlegge bruk av avansert biodrivstoff. Biodrivstoff gir høye samfunnsøkonomiske tiltakskostnader sammenliknet med andre klimatiltak. For veitrafikk har Miljødirektoratet anslått kostnader i størrelsesorden 1 500 kroner/tonn CO₂-ekvivalenter. Regjeringen legger ikke opp til å øke omsetningskravet for biodrivstoff til veitransport etter 2020.

Regjeringen varslet i NTP 2018–2029 at den vil innføre et omsetningskrav på 1 pst. bærekraftig biodrivstoff i luftfart fra 2019, med mål om 30 pst. i 2030, i tråd med tilgangen på sertifisert biojetdrivstoff innenfor de tekniske mulighetene som er tilstede.

Jordbruk

Regjeringen vil nedsette en arbeidsgruppe som frem til jordbruksforhandlingene 2018 skal gjennomgå eksisterende ordninger for støtte til klimatiltak på gårdsnivå, med sikte på å styrke og målrette innsatsen for reduserte utslipp. Regjeringen vil også forhandle med jordbruket om en frivillig avtale med en plan for reduksjon av klimautslipp, der ambisjonsnivået for utslippsreduksjoner i jordbruket frem mot 2030 tallfestes. CO₂-utslipp fra nydyrking av myr er ikke priset. Stortinget har i forbindelse med statsbudsjettet 2017 bedt regjeringen legge frem forslag om forbud mot nydyrking av myr.

Dersom jordbruket ikke reduserer sine utslipp i tråd med sin kostnadseffektive andel, blir det mer krevende å oppfylle klimamål. Utslipp fra jordbruk økte med 1,0 pst. i 2015 sammenlignet med 2014, noe som hovedsakelig skyldes en økning i antall sauer, samt en økning i bruk av kunstgjødsel. Foreløpige beregninger tyder på at utslippsveksten fortsatte i 2016.

Biogass er en viktig klimaløsning, og produksjon og bruk er økende. Gjennom en pilotordning for biogassanlegg som forvaltes av Innovasjon Norge, testes teknologi for å lage biogass basert på andre råstoff enn avfall, som for eksempel husdyrgjødsel. Støtten for å levere husdyrgjødsel til biogassanlegg er 60 kroner per tonn. Enova tilbyr støtte til virksomheter som vil etablere produksjonsanlegg for biogass.

Industri

Regjeringen vil:

- vurdere avgift på generelt nivå for alle ikke-kvotepliktige utslipp. Dersom avgift ikke vurderes å være et tilstrekkelig eller hensiktsmessig virkemiddel, skal andre virkemidler som gir tilsvarende sterke insentiver, vurderes.

Det meste av utslippene fra industri og bergverk er omfattet av EUs kvotesystem. Av sektorens samlede CO₂-utslipp i 2015 på 11,9 millioner tonn var 1,1 millioner tonn ikke omfattet av kvotesystemet. De kvotepliktige utslippene er fremskrevet til 11 millioner tonn i 2030, og de ikke-kvotepliktige til 1,1 millioner tonn i 2030.

Regjeringen vil vurdere avgift på generelt nivå for alle ikke-kvotepliktige utslipp. Likt avgiftsnivå for ikke-kvotepliktige utslipp vil sikre at de kostnadseffektive tiltakene utløses på tvers av sektorer. Dersom CO₂-avgiften ikke vurderes å være et tilstrekkelig eller hensiktsmessig virkemiddel, skal andre virkemidler vurderes, som gir tilsvarende sterke insentiver, herunder direkte regulering gjennom forurensningsloven eller frivillige avtaler.

Petroleum

Regjeringen vil:

- vurdere avgift på generelt nivå for alle ikke-kvotepliktige utslipp. Dersom avgift ikke vurderes å være et tilstrekkelig eller hensiktsmessig virkemiddel, skal andre virkemidler som gir tilsvarende sterke insentiver, vurderes.

Regjeringens hovedvirkemiddel mot ikke-kvotepliktige utslipp er CO₂-avgiften og andre avgifter på utslipp av klimagasser. Regjeringen vil vurdere avgift på generelt nivå for alle ikke-kvotepliktige utslipp. Regjeringen vil også vurdere om det er hensiktsmessig å forsøke å inkludere flere av utslippskildene i petroleumsvirksomheten i kvotesystemet. Dersom økonomiske virkemidler ikke vurderes å være et tilstrekkelig eller hensiktsmessig virkemiddel, skal andre virkemidler som gir tilsvarende sterke insentiver, vurderes.

Energiforsyning

Regjeringen vil:

- innføre prising av utslipp av klimagasser fra avfallsforbrenningsanlegg
- vurdere å innføre CO₂-avgift på det generelle nivået for utslipp av klimagasser fra forbrenning av avfall fra 1. januar 2018 og/eller vurdere å inkludere utslipp fra avfallsforbrenningsanlegg i det europeiske kvotesystemet på bedriftsnivå.
- sette i gang en ekstern utredning av fremtidig energiforsyning på Svalbard, i tråd med beskrivelsen i revidert nasjonalbudsjett 2017.

Bygg

Regjeringen vil:

- innføre forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming av bygninger fra 2020 for grunnlast (hovedoppvarming) og for spisslast (tilleggsoppvarming) av næringsbygg (yrkesbygg)
- sende på høring et forslag til tilleggsregulering som forbyr bruk av mineralolje til oppvarming av driftsbygninger i landbruket og midlertidige bygninger
- utrede mulighetene for reduksjon av utslipp fra bruk av mineralolje i fjernvarme til oppvarming av bygninger
- utrede muligheten for reduksjon av bruk av mineralolje til oppvarming og bygningstørking ved bygge- og anleggsplasser
- utrede mulighetene for reduksjon av utslipp fra bruk av gass til oppvarming av bygninger.

Regjeringen vil utrede mulighetene for reduksjon av utslipp fra gass til oppvarming av bygninger. Regjeringen vil også utrede mulighetene for reduksjon av utslipp fra bruk av mineralolje i fjernvarme til oppvarming av bygninger.

Energieffektivisering i bygg vil ha liten effekt på klimagassutslipp i Norge ettersom det meste av det stasjonære energiforbruket i Norge dekkes av fornybare kilder.

Skog og annen arealbruk (LULUCF)

Regjeringen vil:

- videreføre og vurdere styrking av satsingene på gjødsling av skog, skogplanteforedling og økt plantetetthet
- fortsette arbeidet med å forbedre oppfølgingsrutinene for plikten til å forynge skogen etter hogst
- bidra til økt bruk av tre i bygg, og vurdere tiltak som kan bidra til å øke lageret av karbon i langlevde treprodukter
- utrede konsekvenser og tiltakskostnader ved ulike innretninger av et forbud mot hogst av ungskog. Utredningen skal baseres på hva som er det optimale tidspunktet for avvirkning av skog henholdsvis ut fra klimahensyn og verdien på tømmeret.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Å nå klimamålene for 2030 og 2050 vil innebære kostnader.

Miljødirektoratet har anslått at oppfølging av de politiske målsettingene og ambisjonene kan utløse utslippsreduksjoner i størrelsesorden 16 millioner tonn CO₂-ekvivalenter over perioden 2021–2030. Kostnadsanslagene varierer betydelig mellom tiltak. Miljødirektoratet har i sine analyser delt inn tiltak i ulike kostnadskategorier og anslått et reduksjonspotensial på om lag 18 millioner tonn, med samfunnsøkonomiske

kostnader under 500 kroner per tonn CO₂-ekvivalenter ut over potensialet omtalt over.

Prop. 77 L (2016–2017) Lov om klimamål (klimaloven) omtaler kostnader ved å nå 2030-målet. Her fremgår det blant annet at gjennomsnittskostnaden per tonn for å oppfylle forpliktelsen må forventes å øke jo større reduksjon som tas i ikke-kvotepfiktige utslipp i Norge. I Nasjonalbudsjettet 2017 drøftes også kostnadene ved utslippsreduksjoner i ikke-kvotepfiktig sektor, og beregninger viser at avgiften på alle kilder gradvis vil måtte økes til 4 800 kroner per tonn CO₂-ekvivalenter for at ikke-kvotepfiktige utslipp skal kunne reduseres med rundt 10 millioner tonn i 2030, som tilsvarer en reduksjon fra 2005 på om lag 40 pst.

Dokument 8:16 (2017–2018) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Lars Haltbrekken, Kari Elisabeth Kaski, Arne Nævra og Torgeir Knag Fylkesnes om å gjennomføre Stortingets mål i klimaforliket om å kutte norske klimagassutslipp fram mot 2020

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

- «1. Stortinget ber regjeringen gjennom forskrift til lov om offentlige anskaffelser slå fast at anbud om all kollektivtrafikk skal basere seg på nullutslippsteknologi eller fornybart drivstoff der dette er teknisk mulig. Dersom det ikke er mulig, skal det stilles konkrete energi- og utslippskrav. Samme vilkår skal gjelde for tjenester utført i egenregi.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til Stortinget, senest i vårsesjonen 2018, om at en av strekningene som i dag trafikkeres med diesellokomotiv, skal drives med hydrogen.
3. Stortinget ber regjeringen stille krav til kommuner og næringsaktører om å følge Miljødirektoratets anbefaling om å sortere ut matavfall fra husholdninger og husholdningslignende avfall fra næringer med sikte på at det utsorterte avfallet går til gjennbruk og gjenvinning, som for eksempel produksjon av biogass/biodrivstoff og gjødsel, samt legge en plan for infrastruktur og utrullingsprosjekter for biogassforsyning og -kjøretøy slik at biogassen tas i bruk.
4. Stortinget ber regjeringen stille krav om at alt kloakkslam skal behandles fortrinnsvis gjennom produksjon av biogass og biogjødsel eller kompost. For større anlegg skal hovedregelen være at biogassen oppgraderes til transportformål. Et slikt krav skal fremmes innen utgangen av 2018.
5. Stortinget ber regjeringen årlig utforme kjøpsavgiftene på nye personbiler ut fra et mål om at ni av ti nye biler som selges i 2021, skal være nullutslippsbiler.
6. Stortinget ber regjeringen foreslå å innføre full CO₂-komponent i engangsavgiften for lette varebiler

- (grønne skilter) og legge dette fram senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2018.
7. Stortinget ber regjeringen foreslå en engangsavgift for tyngre kjøretøy som fremmer energieffektivisering og nullutslippsteknologi og legge dette fram senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2018.
 8. Stortinget ber regjeringen skjerpe målsettingen med bymiljøavtalene slik at målet blir å redusere samlet biltrafikk.
 9. Stortinget ber regjeringen sikre at staten støtter store kollektivinvesteringer i de store byene med opp til 70 pst. av totalkostnaden mot at byene forplikter seg til å redusere biltrafikken, en overgang til fornybar og utslippsfri kollektivtrafikk og sørger for en miljøvennlig byutvikling.
 10. Stortinget ber regjeringen utvide tilbudet om bymiljøavtaler til flere byer i tråd med fagetatenes anbefaling.
 11. Stortinget ber regjeringen innfase krav til alle cruise-skip som skal seile i norsk farvann, om å kunne bruke landstrøm fra 1. januar 2021.
 12. Stortinget ber regjeringen sørge for at alle fartøyene på kystruten Bergen–Kirkenes kan seile utslippsfritt minimum én time inn og ut av havnen, i det utlyste anbudet.
 13. Stortinget ber regjeringen sørge for at det blir tilgang til landstrøm i alle havner på kystruten innen oppstart av neste kontraktperiode fra 2020/2021.
 14. Stortinget ber regjeringen stille krav til nullutslipp fra cruiseskip, hurtigruta og øvrige skip som brukes i turistsammenheng, i viktige turistfjorder, som f.eks. verdensarvfjordene og Trollfjorden.
 15. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ordning med en avgift på gods som fraktes med bil, til belønning for frakt av gods på bane eller kjø, i tråd med anbefalingene fra utvalget for godsstrategi.
 16. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om gradvis å endre CO₂-avgiften for hele maritim sektor og fremme forslag om innføring av en CO₂-avgift uten refusjonsordning for fiskeflåten, med mulighet for næringen til å inngå avtale etter modell fra NO_x-fondet for å gjennomføre reduksjoner i utslippene. Innbetalingen differensieres etter fartøystørrelse, og den minste delen av fiskeflåten favoriseres ved å øke fiskerfradraget.
 17. Stortinget ber regjeringen sørge for at alle nye opp-dretnsanlegg og driftsfartøy for disse anleggene skal drives med nullutslippsteknologi eller fornybart drivstoff senest fra 2020.
 18. Stortinget ber regjeringen stoppe planleggingen av en tredje rullebane på Gardermoen.
 19. Stortinget ber regjeringen utrede en palmeoljeavgift fram mot forslag til revidert statsbudsjett for 2018, med sikte på å innføre det i løpet av 2018.
 20. Stortinget ber regjeringen utarbeide en forskrift som varsler et forbud mot bruk av fossil olje til varmeformål i industrien fra senest 2023. Forskriften må legges fram av regjeringen i stortingsperioden 2017–2021.
 21. Stortinget ber regjeringen endre utslippstillatelse-ne for ikke-kvotepliktig industri slik at fossil energi til varmeformål fases ut innen utgangen av 2021.
 22. Stortinget ber regjeringen i løpet av 2018 legge fram et forslag om forbud mot å installere ny fossil varmekapasitet som ikke har CO₂-fangst og -lagring, i industrien.
 23. Stortinget ber regjeringen senest våren 2018 legge fram en stortingsmelding som avklarer finansieringsmodellen for fangst og lagring av CO₂ i Norge, slik at man sikrer investeringsbeslutning for prosjektene innen 2019.
 24. Stortinget ber regjeringen pålegge Enova å stimulere til økt bruk av trekull i ferrolegeringsindustrien gjennom risikoavlastning og støtte til industriskala demonstrasjonsanlegg og fullskala pilotprosjekt for norsk produksjon av trekull.
 25. Stortinget ber regjeringen pålegge Enova å stimulere til økt bruk av hydrogen som reduksjonsmiddel gjennom risikoavlastning og støtte til industriskala demonstrasjonsanlegg og fullskala pilotprosjekt.
 26. Stortinget ber regjeringen om at forbud mot fossil gass til oppvarming av bygninger gjeldene fra 2020, vedtas i løpet av 2018 slik at bransjen kan forberede innføringen.
 27. Stortinget ber regjeringen om at forbud mot fossil oppvarming i veksthus og i bygninger der det tørkes korn, gjeldende fra 2020, vedtas i løpet av 2018 slik at bransjen kan forberede innføringen.
 28. Stortinget ber regjeringen utvide forbudet mot fossil oppvarming fra 2020 til å gjelde forbud mot oppvarming i midlertidige bygg, og at endringen vedtas i løpet av 2018 slik at bransjen kan forberede innføringen.
 29. Stortinget ber regjeringen innlemme innendørs byggvarme under byggefasen, inkludert betongherding og fasadetørk, som en del av forbudet mot fossil oppvarming fra 2020 og vedta denne endringen i løpet av 2018 slik at bransjen kan forberede innføringen.
 30. Stortinget ber regjeringen i løpet av 2018 varsle forbud mot både fossil olje og gass i fjernvarmeanlegg fra senest 1. januar 2020.
 31. Stortinget ber regjeringen endre regelverket for offentlige anskaffelser slik at det i alle byggeprosjekter som lyses ut på offentlig anbud, stilles krav om nullutslippsteknologi der dette er teknisk mulig. Der-som det ikke er mulig, skal det stilles konkrete energi- og utslippskrav.

32. Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om et norsk regelverk for jevnlig energikartlegging i større virksomheter – med tanke på at kartleggingen skal utløse kostnadseffektive energi-effektiviserings tiltak.
33. Stortinget ber regjeringen legge fram en utredning om hvordan det offentlige som leietaker kan stille krav om minst energiklasse A i alle nye leiekontrakter.
34. Stortinget ber regjeringen gi Miljødirektoratet i oppdrag å endre utslippstillatelsen til Hammerfest LNG slik at gasskraftverket erstattes med kraft fra nettet, og gi Statnett i oppdrag å forsterke kraftinfrastrukturen ut til Melkøya.
35. Stortinget ber regjeringen gi Miljødirektoratet i oppdrag å vurdere endret utslippstillatelse til Kårstø-terminalen med sikte på elektrifisering av terminalen med kraft fra nettet, og legge fram en egen sak til Stortinget om dette.
36. Stortinget ber regjeringen stanse 24. konsesjonsrunde og tildeling i forhåndsdefinerte områder.
37. Stortinget ber regjeringen gi Miljødirektoratet og Oljedirektoratet pålegg om å stille krav til nullutslipp av klimagasser i forbindelse med forsyning av energi til alle nye oljeinstallasjoner og stille dette som vilkår i alle pågående konsesjonsrunder.
38. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for hel- eller delelektrifisering av eksisterende felt for å nå klimamålene fram mot 2030 og 2050. Stortinget ber regjeringen særlig vurdere elektrifisering av sørlige Nordsjøen og inkludere mulighetene for å kombinere elektrifiseringen med en demonstrasjonspark for havvind.
39. Stortinget ber regjeringen innfase krav til alle supplyskip som skal seile i norsk farvann, om å kunne motta landstrøm fra 1. januar 2019.
40. Stortinget ber regjeringen utvide omsetningspåbudet av bærekraftig biodrivstoff, herunder andre generasjons biodrivstoff fra tre og restavfall, til å omfatte avgiftsfri diesel.
41. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å opprette bransjefond for all plastbruk for å få til en omlegging til fossilfri plast, med utvidelse av eller etter modell av Handelens miljøfond for plastposer og med iverksetting fra 1. januar 2019.
42. Stortinget ber regjeringen innføre krav til og miljøvekting av fossilfri (plast- og) materialbruk for alle offentlige anskaffelser.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Zaineb Al-Samarai, Åsmund Aukrust, Else-May Botten, Hege Haukeland Liadal og Runar Sjøstad, fra Høyre, Tina

Bru, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Per Espen Stoknes, viser til Meld. St. 41 (2016–2017).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at Norge har store forpliktelser, mål og ambisjoner i klimapolitikken. Disse er stadfestet gjennom flere klimaforlik i Stortinget, klimaloven, samarbeidet med EU om utslippsreduksjoner fram mot 2030 samt ratifiseringen av Paris-avtalen i 2017. Paris-avtalen stadfester et ambisiøst mål om å holde den globale temperaturøkningen godt under 2 grader og tilstrebe å begrense den til under 1,5 grader.

Komiteen viser til at Norges nasjonale bidrag etter Paris-avtalen er et innmeldt mål om å redusere utslippene med minst 40 pst. innen 2030, som vi vil gjennomføre sammen med EU. Samtidig har Norge lovfestet, gjennom klimaloven, at vi skal være et lavutslippsamfunn i 2050. Det er viktig at Norge arbeider både nasjonalt og internasjonalt for at verden skal lykkes med målsettingene i Paris-avtalen.

Komiteen mener Norge har et svært godt utgangspunkt for å være blant landene som går foran og viser at det er mulig å kombinere lavere klimagassutslipp med fortsatt vekst og velstand. Vi har kunnskapen, menneskene, den fornybare energien og en økonomi til å bære omstillingen. Skal vi lykkes, må vi likevel ha folk og næringslivet med oss, og vi må gjøre det både lønnsomt og enkelt å velge grønt i hverdagen.

Komiteen viser til at regjeringen i Meld. St. 41 (2016–2017) redegjør for hvordan Norge kan nå klimamålene for 2030 gjennom norsk omstilling i et europeisk samarbeid. Komiteen viser til at norske klimagassutslipp i 2016 var på 53,3 millioner tonn CO₂-ekvivalenter.

Komiteen viser til at Norge allerede samarbeider med EU om å redusere utslippene i kvotepliktig sektor. Med felles oppfyllelse av 2030-målet vil Norge i tillegg samarbeide med EU om å redusere de ikke-kvotepliktige utslippene under innsatsfordelingen. Norge vil trolig få et mål fra EU om reduksjoner i ikke-kvotepliktige utslipp på 40 pst. i 2030 sammenlignet med 2005. Denne utslippsforpliktelsen vil gjøres om til et utslippsbudsjett for ikke-kvotepliktige utslipp for perioden 2021–2030. Ikke-kvotepliktig sektor omfatter i hovedsak utslipp fra transport, jordbruk, bygg og avfall.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen viser til at i et samarbeid med EU kan 2030-målet for ikke-kvotepiktige utslipp nås hovedsakelig gjennom innenlandske utslippsreduksjoner, i tillegg til bruk av EU-regelverkets fleksibilitetsmekanismer. Flertallet viser til at det er betydelige muligheter for innenlandske utslippsreduksjoner, og mener dette er en viktig prioritering da det vil sørge for nødvendig omstilling i Norge på veien mot lavutslippssamfunnet. Samtidig er det viktig at utslippskuttene gjennomføres på mest mulig kostnadseffektiv måte, for å få mest mulig utslippskutt for pengene. Dette har vært, og er, et viktig prinsipp i norsk klimapolitikk.

Flertallet mener strategien for å kutte utslipp med 40 pst. innen 2030 må ha et høyt ambisjonsnivå og samtidig være fleksibel. Usikkerheten knyttet til utslippsutvikling, effekten av klimapolitikken og ikke minst den teknologiske utviklingen og kostnadene ved utslippsreduksjoner, vil være betydelig også langt inn i forpliktelsesperioden 2021–2030.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har merket seg at regjeringen tar høyde for denne usikkerheten gjennom å legge en strategi basert på tiltak som summerer seg til vesentlig mer enn nødvendig utslippsreduksjon, samtidig som man vil bruke fleksibilitet fra det europeiske bedriftskvotestemmet fullt ut.

Disse medlemmer viser til at Meld St. 41 (2016–2017) inneholder en strategi for hvordan Norge kan oppfylle utslippsbudsjettet vårt fra EU for 2021–2030, og at regjeringen viser at utslippsbudsjettet i hovedsak kan oppfylles gjennom nasjonale utslippsreduksjoner.

Disse medlemmer viser til at regjeringen peker på at Norges anslåtte utslippsgap (forskjellen mellom fremskrevne utslipp i Norge og Norges utslippsbudsjett) frem mot 2030 er på 30 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Disse medlemmer har merket seg at regjeringen påpeker at dette anslaget er usikkert, at Norge sannsynligvis får adgang til å benytte 5,5–11 millioner klimakvoter fra det europeiske kvotesystemet til å møte utslippsbudsjettet, og at regjeringen ønsker å benytte seg av denne fleksibiliteten. De resterende 20–25 millioner tonn i reduksjonsbehov viser regjeringen til at kan dekkes av innenlandske utslippsreduksjoner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at selv om EU på den internasjonale arenaen har vært en av aktørene som har redusert sine utslipp, så er heller ikke EUs politikk tilstrekkelig for å nå målsettingene i Paris-avtalen. Disse

medlemmer viser til at klimabudsjettene i innsatsfordelingsforordningen for perioden 2021–2030 for noen av landene i EU er så romslige at budsjettene overoppfylles med allerede vedtatt politikk. Ifølge klimatenketanken Sandbag vil utslippsbudsjettet kunne nås ved å redusere kun om lag 140 millioner av 22 milliarder tonn CO₂-utslipp i tiårsperioden. Det er etter fratrukk for CO₂-opptak i skog og overføringer fra kvotesystemet, samt salg av overskuddskvoter. Disse medlemmer påpeker at dersom Norge kjøper utslippsenheter fra disse landene gjennom bilaterale avtaler, vil det ikke bidra til omstilling eller utslippskutt i disse landene.

Disse medlemmer mener Norge ikke skal ta i bruk bilaterale avtaler om kjøp av utslippsenheter for ikke-kvotepiktig sektor i EU-land som erstatning for utslippsreduksjoner i Norge.

Disse medlemmer vil også fremheve at innsatsfordelingsforordningen inneholder fleksibilitetsordninger som bidrar til å senke ambisjonsnivået i EUs klimamål, deriblant en overføring fra kvotepiktig til ikke-kvotepiktig sektor. Denne overføringen vil etter disse medlemmers mening kunne redusere insentivene for omstilling og innovasjon i de ikke-kvotepiktige sektorene, fordi den kan komme i stedet for nye teknologiske satsinger for utslippskutt som også kan styrke Norges konkurransevne.

Disse medlemmer mener derfor Norge ikke skal benytte muligheten til å overføre kvoter mellom ETS og ikke-kvotepiktig sektor.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, påpeker at det ikke vil være nødvendig å vente på en ferdigstilt avtale med EU om Innsatsfordelingsforordningen for å lage en plan for hvordan vi skal nå målene for 2030, og at man bør komme i gang med å gjennomføre tiltak som gir utslippsreduksjoner nasjonalt mot 2030. Dette også fordi innfasingsstakten er av stor betydning for samlet utslippsreduksjon.

Flertallet viser til at regjeringen forhandler med EU om tilknytningsform og vilkårene for samarbeid, blant annet knyttet til innsatsfordelingsforordningen og LULUCF-forordningen. Flertallet legger til grunn at regjeringen, etter at forhandlinger er gjennomført og det foreligger et samlet sluttresultat, legger fram avtalen til godkjenning i Stortinget. Flertallet viser til klimaminister Ola Elvestuens svar av 15. mars 2018 på spørsmål fra komiteen om hvordan regjeringen legger opp prosessen etter at forhandlingsresultatet med EU foreligger. Statsråden svarer at:

«Regjeringen vil etter at forhandlingsresultatet foreligger legge frem en stortingsproposisjon for å innhente Stortingets samtykke til inngåelse av en avtale med EU

om felles oppfyllelse av utslippsmålet for 2030, jf. Grunnloven § 26 annet ledd.»

Flertallet vil understreke at det etter dette forutsettes at saken legges frem for Stortinget for en helhetlig og grundig behandling.

Flertallet mener at Norge trenger sektorvise handlingsplaner for hvordan utslippene skal reduseres. Planene bør inneholde jevnlig målepunkter underveis i perioden og vise fram målsettingen for kutt i sektorene, tiltak som skal utløses, og virkemiddelbruken for å få det til.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti støtter hovedlinjene i Meld. St. 41 (2016–2017).

Disse medlemmer viser til at meldingen inneholder en strategi for å nå utslippsmålene for ikke-kvotepiktig sektor, som er vårt største nasjonale ansvar, og at regjeringen vil koble Norge opp til EUs klimapolitikk. Det gjør oss mer offensive, fordi det forplikter oss. Videre viser disse medlemmer til at Norge gjennom EØS-avtalen siden 2008 har deltatt i EUs kvotehandelssystem (Emissions Trading System – ETS), som omfatter ca. halvparten av norske klimagassutslipp, på lik linje med EU-landene. Disse medlemmer påpeker at forslaget om reform av ETS post-2021 ble lagt fram av Kommisjonen i 2015. Rådet, Parlamentet og Kommisjonen kom til enighet 9. november 2017. Antallet kvoter som midlertidig tas ut av markedet i en markedsstabiliseringsreserve, økes betydelig. Norge rapporterer årlig om utslippene i kvotepiktig sektor.

Disse medlemmer viser til at det er et betydelig overskudd av klimakvoter i EUs kvotemarked. Dette skyldes at utslippene har blitt kuttet raskere enn reduksjonen i antall tilgjengelige kvoter. Overskuddet kunne ha vært håndtert gjennom vedtak om økte mål eller ved å permanent slette kvoter. Det har ikke vært politisk flertall i EU for slike grep. EU har i stedet etablert en markedsreserve som tar kvoter midlertidig ut av markedet. Fra og med 2019 skal 24 prosent av det akkumulerte overskuddet av kvoter overføres til markedsreserven. Når overskuddet er borte, vil kvotene i denne reserven gradvis bli ført tilbake til markedet. Markedsreserven påvirker ikke i seg selv samlet utslipp over tid. I 2017 ble EU imidlertid enige om et nytt grep for å gjøre noe med overskuddet av kvoter.

Disse medlemmer viser til at fra 2023 skal deler av kvotene i markedsreserven slettes permanent. Slettingen gjelder den delen av reserven som overstiger nivået på samlet auksjonering året før. Hvis vi antar at reserven inneholder 2 milliarder kvoter i 2023, og det ble auksjonert 1 milliard kvoter i 2022, så skal 1 milliard av kvotene i reserven slettes permanent. Ifølge analyser fra Point Carbon vil det bli slettet om lag 2,4 milliarder kvo-

ter i perioden frem til 2030 gjennom denne nye ordningen. Den tillatte utslippsmengden i kvotesystemet blir redusert tilsvarende, noe som vil bidra til å øke ambisjonsnivået og størrelsen på samlede utslippskutt frem mot 2030. Ordningen fører til at EU sannsynligvis vil overoppfylle sitt 2030-mål om å kutte utslippene med minst 40 prosent fra 1990 til 2030.

Klimautfordringen må løses gjennom et globalt samarbeid samtidig som enkeltland kutter sine utslipp. Det gjelder også Norge. Disse medlemmer viser til målet om 40 prosent kutt av norske klimagassutslipp i ikke-kvotepiktig sektor, i samarbeid med EU. Gjennom samarbeidet med EU vil Norge ha mulighet til å benytte seg av EUs kvotesystem, samt direkteavtaler mellom land.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til innsatsfordelingsordningen og regelverket for bruk av fleksibilitet. Fleksibilitetsmekanismene gjør at Norge kan oppfylle det forpliktende utslippsbudsjettet, og det åpner for en kostnadseffektiv gjennomføring av det norske utslippsmålet for 2030.

Flertallet viser til at ambisjonen er å ta så mye som mulig av forpliktelsen nasjonalt.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener det må innføres nye virkemidler og tiltak som vil gi utslippskutt og teknologiutvikling i både kvotepiktig og ikke-kvotepiktig sektor. Her vil Miljødirektoratets beregningstekniske grunnlag kunne bidra til betydelige utslippskutt. Det tekniske beregningsutvalget bør ha som hovedmål å komme fram til metodiske løsninger som gjør det mulig å tallfeste utslippskonsekvenser fra ulike tiltak på tvers av alle sektorer i økonomien og virkemiddelbruk som kan utløse tiltakene. Denne informasjonen kan brukes for å klimavurdere alle offentlige beslutninger.

Dette flertallet mener at alle norske statlige selskapers investeringer må plasseres i tråd med klimamålene fra Paris-avtalen og i tråd med 1,5/2 °C-målet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne understreker at klimautfordringens globale karakter også medfører et nasjonalt ansvar i og med at alle land må redusere sine utslipp mye så raskt som mulig for å unngå irreversible klimaendringer. Ifølge FNs klimakonvensjons synteserapport vil de innmeldte nasjonale utslippsreduksjonsmålene i landenes nasjonale bidrag (NDC) til Paris-avtalen kun dekke 25 pst. av det som må til for å nå målene i den samme avtalen. Analytikerne i Climate Action Tracker (CAT) har

slått fast at den norske regjeringens nåværende politiske kurs ville ført til 3–4 °C global oppvarming dersom alle andre land fulgte vårt eksempel. EUs utslippsmål for 2030 er heller ikke tilstrekkelig for å nå Paris-avtalen, ifølge CAT.

Disse medlemmer påpeker at EUs kvotesystem og innsatsfordelingsforordningen ikke gir føringer for hvor mye klimagasser Norge kan slippe ut nasjonalt i 2030, så lenge Norge kan rapportere at vi har bidratt til å nå utslippsmålene i Europa samlet sett.

Disse medlemmer påpeker at det ikke vil være nødvendig å vente på en ferdigstilt avtale med EU om innsatsfordelingsforordningen for å lage en plan for hvordan vi skal nå målene for 2030. Disse medlemmer understreker betydningen av at Norge reduserer utslippene nasjonalt, og mener Norge må gjennomføre tiltak som gir utslippsreduksjoner nasjonalt mot 2030. Investeringer i virkemidler og tiltak som reduserer de fysiske utslippene nasjonalt, vil også styrke norsk konkurransekraft.

Videre mener disse medlemmer at det må etableres utslippsbaner for alle sektorer, basert bl.a. på næringslivets egne veikart for grønn konkurransekraft. Slik kan næringslivet realisere sine ambisjoner for omstilling ved hjelp av langsiktige og forutsigbare styringssignaler. Disse tiltakene må implementeres i denne stortingsperioden og rapporteres på i de årlige klimareporter til Stortinget.

Disse medlemmer viser til Innst. 211 S (2014–2015), der Stortinget ga sin tilslutning til det nasjonalt bestemte bidraget Norge leverte inn i forkant av Paristoppmøtet, som ble forutsatt å være i tråd med det daværende målet om å holde temperaturstigningen under to grader. Disse medlemmer merker seg at Paris-avtalen nå har skjerpet temperaturmålet til «godt under to grader», og til å tilstrebe og begrense temperaturøkningen til 1,5 grader. Disse medlemmer mener derfor Paris-avtalen må få konsekvenser for de norske klimamålene.

Disse medlemmer mener at Norge, på linje med andre rike land – og i tråd med avtalen – har et spesielt ansvar for å bidra til et økt ambisjonsnivå i tråd med de nye og mer ambisiøse temperaturmålene som Paris-avtalen fastsetter. Disse medlemmer peker særlig på at målene vi rapporterer inn til FN, skal være uttrykk for Norges høyest mulige ambisjonsnivå.

Disse medlemmer viser til at dialogen som skal gjennomføres i 2018, blir avgjørende for å bidra til økte ambisjoner og for å oppnå Paris-avtalens formål.

Disse medlemmer foreslår:

«Stortinget ber regjeringen, før dialogen om økte ambisjoner i 2018, komme til Stortinget med en sak om Norges forslag til forsterkede mål – som utgangspunkt for prosessen for å oppnå Paris-avtalens formål.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet vil understreke sitt utgangspunkt om betydningen av ambisiøse målsettinger og omstillingstiltak på klimaområdet.

Disse medlemmer viser til behandlingen av Meld. St. 13 (2014–2015), jf. Innst 211 S (2014–2015), hvor Senterpartiet var en del av et flertall som pekte på at det ville være en fordel for norsk næringsliv og norsk industri at Norges og EUs klimapolitikk i større grad samordnes. Disse medlemmer vil understreke at dersom Norge skal inngå en avtale som dette, forutsetter det at innholdet i forhandlingsresultatet gjøres kjent og at Stortinget står fritt til å vurdere om Norge er tjent med å inngå en avtale med EU på bakgrunn av dette.

Disse medlemmer understreker at Senterpartiet er tilhenger av fleksible mekanismer av den typen som EUs kvotesystem er, og mener at dette sikrer at utslippskuttene tas der man får mest igjen for pengene, og med det motvirker «karbonlekkasje».

Disse medlemmer viser til at Norge i 2050 må være et lavutslippsamfunn, og at Senterpartiet i den forbindelse skal være en pådriver for internasjonale avtaler som effektivt reduserer utslippene. Disse medlemmer viser til at vi må ha en politikk for nasjonale tiltak som innebærer at Norge reelt sett tar klimaansvar. Videre vil disse medlemmer understreke at Norge aktivt skal forberede lavutslippsamfunnet, og vi må bruke et bredt spekter av virkemidler for å nå utslippsmålene. Disse medlemmer er opptatt av at klimaarbeidet må balansere klimapolitiske hensyn mot sektorpolitiske hensyn og utformes slik at det også underbygger andre viktige samfunnshensyn.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er uenig i at Meld. St. 41 (2016–2017) inneholder en strategi for å kutte utslipp fram mot 2030, og er tvert imot bekymret over at Stortinget nå behandler en klimamelding uten klare nasjonale mål for utslippskutt fram mot 2030, og uten nye tiltak og virkemidler. Dette medlem mener dette bekrefter bekymringen for at EU-tilknytningen i klimapolitikken først og fremst ble gjort ut fra en strategi om at man istedenfor nasjonal omstilling og utslippskutt har vært på leting etter ordninger for å kjøpe billigere utslippskutt i andre land.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne vil peke på at norsk klimapolitikk frem til i dag har vært en tretti år lang fiasko. Dette medlem viser til at ingen vedtatte nasjonale mål for kutt i norske klimautslipp har blitt oppfylt siden det første målet for stabilisering av norske klimautslipp ble vedtatt i 1989. Samtlige europeiske land, med unntak av Bulgaria og Norge, har lyktes med å kutte CO₂-utslippene etter år 2000. Det er også svært usikkert om Norge vil klare å

innfri det svært beskjedne målet om 6 pst. kutt i klimagassutslippene i Norge i perioden 1990 til 2020. Dette medlem mener at manglende politisk gjennomføringsvilje har vært den viktigste svakheten i norsk klimapolitikk. I tillegg til manglende utslippskutt på hjemmebane har Norge gjennom salget av olje og gass til utlandet bidratt til en eksepsjonelt stor andel av verdens utslipp pr. person.

Dette medlem mener derfor at Norge trenger en ny klimapolitikk som viser respekt og omsorg for fremtidige generasjoners rett til å arve en klode der det miljømessige grunnlaget for at menneskene skal kunne leve trygge og frie liv, er intakt.

Politikk for klimakutt i Norge

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at god klimapolitikk også er god næringspolitikk, og Norge har en unik mulighet til å skaffe seg nye satsingsområder som vil ha stor global etterspørsel. Derfor må vi satse på forskning og utvikling som kutter utslipp hjemme nå og som vil gi oss fortrinn i den globale konkurransen.

Flertallet viser til at økt og mer effektiv bruk av fornybare biologiske ressurser er en sentral del av omleggingen mot en lavutslippsøkonomi. I Norge har vi nasjonale fortrinn med rikelig tilgang på fornybare biologiske ressurser både i havet og på land. Biobaserte næringer må innrettes mer mot effektiv og bærekraftig uttak og produksjon av ressurser og vil kunne bidra til ny vekst og et grønt skifte.

Flertallet viser videre til at styrket virkemiddelbruk for å nå Stortingets mål om norske utslippskutt fram mot 2020 også vil bidra til at Norge innfrir utslippsambisjoner for tiårene som kommer.

Flertallet viser til at ulike utslippssektorer har ulike forutsetninger og ulik virkemiddelbruk som påvirker utslippsutviklingen. Flertallet mener Norge trenger sektorvise handlingsplaner for hvordan utslippene skal reduseres. Planene bør inneholde jevnlig målepunkter underveis i perioden og vise fram målsettingen for kutt i sektoren, tiltak som skal utløses, og virkemiddelbruken for å få det til.

På denne bakgrunn foreslår flertallet følgende:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide sektorvise handlingsplaner med utslippsbudsjett for hvordan utslippene skal reduseres fram mot 2030.»

Flertallet viser til at det trengs nye tiltak og virkemiddelbruk for å nå Stortingets klimamål for kutt i norske klimagassutslipp fram til 2020. Disse målene er nedfelt i klimaforlikene fra 2008 og 2012. Etter at metoden for beregning av klimagassutslipp ble endret i 2015, blant annet på grunn av utviklingen av nye utslippsfak-

torer for de ulike klimagassene, er Norges klimamål for 2020 nå beregnet til å være at utslippene skal være 46,6–48,6 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Norske klimagassutslipp i 2016 var på 53,4 millioner tonn CO₂-ekvivalenter.

Flertallet mener det er avgjørende for Norges langsiktige mål om å bli et lavutslippsamfunn at det føres en aktiv klimapolitikk for reduksjoner av kvotepliktige utslipp. Flertallet mener at EUs kvotesystem alene ikke vil være tilstrekkelig incentiv for å omstille virksomheter med kvotepliktige utslipp. Flertallet ber regjeringen sikre at en felles utslippsforpliktelse med EU ikke hindrer innføring av virkemidler og gjennomføring av viktige klimatiltak i norsk industri og petroleumsektor.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til Stortingets vedtak om klimalov. Klimaloven er en nyskaping i norsk rett. Norge skal ifølge loven redusere klimagassutslippene med minst 40 prosent i 2030 sammenlignet med 1990. For 2050 skal målet være en reduksjon av klimagassutslippene med 80 til 95 prosent i forhold til 1990.

Flertallet viser videre til at klimaloven også innebærer at regjeringen årlig skal redegjøre for Stortinget om utviklingen i klimagassutslippene, utslippsframskrivninger og gjennomføring av lovfestede klimamål, sektorvise utslippsbaner for ikke-kvotepliktig sektor, status for Norges karbonbudsjett (utslippsbudsjett), samt om arbeidet med klimatilpasning.

Flertallet påpeker at klimaloven, som Stortinget vedtok i fjor, i § 6 fastsetter at:

«I budsjettproposisjonen for neste års statsbudsjett skal regjeringen redegjøre for

- a) hvordan Norge kan nå klimamål som nevnt i §§ 3–5.
- b) klimaeffekten av fremlagt budsjett.

Regjeringen skal, basert på et faglig grunnlag, hvert år overfor Stortinget på egnet vis redegjøre for

- a) utviklingen i utslipp og opptak av klimagasser, framskrivninger av utslipp og opptak og gjennomføring av klimamål som nevnt i §§ 3–5
- b) hvordan Norge forberedes på og tilpasses klimaendringene
- c) en oversikt som synliggjør sektorvise utslippsbaner innenfor ikke-kvotepliktig sektor og hvilke typer tiltak som vil være nødvendig for å realisere disse
- d) status for Norges karbonbudsjett, også innenfor et eventuelt klimasamarbeid med EU om felles oppfyllelse av klimamål.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti imøteser systematikken som er praktisert i klimaloven, som et godt utgangspunkt for å sikre at

den samlede politikken drar i samme retning, og at all relevant politikk måles mot «klimavennlighet», og dermed også gjennom rapporteringen gir et grunnlag for at Paris-avtalens bestemmelser om stadig mer effektiv og ambisiøs klimapolitikk også ivaretas gjennom den løpende politikken i Stortinget – og ikke bare når ramme- ne for klimasamarbeidet med EU diskuteres. Det man oppnår gjennom samarbeidet med EU, må ikke være et maksimumsmål for utslippsreduksjoner.

Disse medlemmer viser til at for å nå utslipps- målet er det behov for et bredt spekter av virkemidler. Disse medlemmer viser til at meldingen beskriver CO₂-avgiften som hovedvirkemiddelet mot ikke-kvote- pliktige utslipp. Disse medlemmer viser til at nasjo- nale tiltak ikke skal bidra til flytting av utslipp eller til å øke globale utslipp.

Videre vil disse medlemmer fremheve:

- Satsing på klimateknologi som kan være lønnsom over tid, for å utvikle norsk næringsliv. Staten må legge til rette gjennom forutsigbare rammevilkår, forskning, utvikling og støtte til piloter, demonstra- sjon, risikoavlastning og markedsintroduksjon for teknologi.
- Et effektivt og koordinert virkemiddelapparat på klimaområdet, der virkemidler som Innovasjon Norges miljøteknologiordning, relevante program- mer under Norges forskningsråd som støtter klima- teknologi, og Enova sees i sammenheng.
- Styrking av Norges grønne konkurransekraft gjen- nom tilrettelegging for industriklynger som bidrar til å utvikle ny klimateknologi og skaper nye grønne arbeidsplasser som bidrar til reduserte utslipp.
- At Enova sikres som et viktig virkemiddel i klimapo- litikken, og at Enovas mulighet til å støtte omstilling til lavutslippsteknologi i alle sektorer videreføres.
- Opprettelsen av Prosess 21, et samhandlingsforum for minimale utslipp og bærekraftig vekst i prosess- industrien.

Disse medlemmer vil også påpeke viktigheten av aktivt å bruke markedsmakten til offentlig sektor gjennom offentlige innkjøp. Det offentlige står for bety- delige innkjøp. Offentlige innkjøp skal bidra til innova- sjon og miljøvennlige løsninger, gjennom for eksempel anbudskrav, utviklingskontrakter og innovasjonspart- nerskap. Offentlige anskaffelser og regelverk må brukes for å stimulere til etterspørsel etter produkter som er produsert med lavutslippsteknologi. Det skal alltid vur- deres å stille krav om nullutslippstransport i leveranser til det offentlige.

Disse medlemmer mener regjeringen så snart som mulig må få på plass sektorvise ambisjoner for kutt i ikke-kvotepiktig sektor.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem sektorvise ambisjoner for kutt i klimagassutslippene i ikke-kvotep- ligtig sektor.»

Komiteens medlemmer fra Arbeider- partiet, Sosialistisk Venstreparti og Mil- jøpartiet De Grønne mener at det er nødvendig å etablere styringsmekanismer for klimapolitikken som samsvarer med alvorlighetsgraden i klimautfordringen. Frem til i dag har styringsmekanismene ikke vært til- strekkelig effektive og forutsigbare. Disse medlem- mer mener derfor det er nødvendig med sektorvise klimabudsjetter som tallfester hvor mye som skal kut- tes i hver sektor, og som gjør det enkelt for politikerne å justere innsatsen i tråd med utviklingen av klimagassut- slippene slik at målene i klimapolitikken innfris. Et slikt klimabudsjett vil også gjøre klimapolitikken mer gjen- nomsiktig og tilgjengelig for folk flest.

Disse medlemmer vil understreke at klimapo- litikken kjennetegnes av at mange aktører må bidra. For å unngå at ansvaret blir pulverisert, er det viktig å plas- sere ansvar for gjennomføring av tiltak i ulike sektorer og virksomheter. En slik styringsmekanisme er ikke noe nytt i offentlig styring, den kalles budsjetter. Det samme systemet og de samme strukturene som brukes til å telle penger, fordele virkemidler og forpliktelser og justere gjennom f.eks. reviderte budsjetter, bør brukes til å styre klimatiltak og utslipp av CO₂.

Disse medlemmer viser til at Oslo kommune fra 2016 har innført et klimabudsjett som et sentralt sty- ringsverktøy i Oslo-politikken. Flere andre norske kom- muner og fylkeskommuner gjør nå det samme. Oslo kommunes klimabudsjett er det første i verden i sitt slag og har fått betydelig internasjonal oppmerksomhet.

Disse medlemmer har merket seg at regjering- en i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2017 vurderte om Oslo kommunes klimabudsjett kun- ne fungere som en mal for et tilsvarende arbeid på na- sjonalt nivå. Regjeringen valgte da å rette kritikk mot deler av metodikken som er brukt i Oslo kommunes kli- mabudsjett, men valgte samtidig å skrinlegge målet om å etablere et nasjonalt budsjett. Disse medlemmer vil peke på at arbeidet med å utvikle gode klimabudsjet- ter er i startfasen, og at Oslo har gått foran i dette. Disse medlemmer vil oppfordre regjeringen til å melde seg på i dette viktige arbeidet og mener derfor at det bør leg- ges frem et klimabudsjett på nasjonalt nivå i forbindelse med statsbudsjettet for 2019.

Disse medlemmer mener Norge i oppfølgin- gen av Klimastrategi 2030 og i videre klimainnsats skal legge til grunn at Norge skal utvikle lav- og nullutslipps- konsepter i de største norske industrigrenene, realisere en verdikjede for CO₂-håndtering og utvikle ny industri som produserer klimaløsninger.

Disse medlemmer viser til at det i Meld. St. 41 (2016–2017) varsles innføring av en lik CO₂-avgift i ikke-kvotepiktig sektor, og at

«... dersom CO₂-avgiften ikke vurderes å være et tilstrekkelig eller hensiktsmessig virkemiddel, vurderes andre virkemidler, som gir tilsvarende sterke insentiver, herunder direkte regulering gjennom forurensningsloven eller frivillige avtaler».

Disse medlemmer viser til Miljødirektoratets beregningstekniske grunnlag for klimameldingen (M-782:2017), som understreker at selv om tiltak kan ha en anslått samfunnsøkonomisk tiltakskostnad på under 500 kroner per tonn CO₂-ekvivalent, er det ikke ensbetydende med at tiltakene vil utløses av et tilsvarende nivå på CO₂-avgiften.

Disse medlemmer mener derfor at det er nødvendig med et variert spekter av virkemidler i klimapolitikken, og at en lik CO₂-avgift i ikke-kvotepiktig sektor må benyttes i kombinasjon med andre nasjonale tiltak og virkemidler for å sikre teknologiutvikling og omstilling. Dette har vi lang tradisjon for i klimapolitikken i Norge.

Disse medlemmer vil videre understreke at en slik avgift må ha en forutsigbar og gradvis økning for å utløse investeringer i ny teknologi og sikre omstilling over tid.

Disse medlemmer viser til at gjennom en helhetlig satsing og samarbeid på tvers av jord, skog og hav vil det være et stort potensial for nye næringer og synergier på tvers av etablerte verdikjeder og fagområder:

- Fullskala karbon, fangst og lagring i industrien må implementeres (CCS i industrielle prosesser som sement, gjødselproduksjon og avfallsforbrenning).
- Transport og europeisk lager for CO₂ på norsk sokkel.
- Andre nullutslippsteknologier i maritim sektor.
- Demo flytende havvind.
- Løfte nye nullutslippsløsninger i transportsektoren.
- Innføre belønningsordning også for mindre byer og tettsteder.
- Helhetlig plan for bruk av bioressurser.
- Sirkulær økonomi på energikrevende materialer.

Disse medlemmer viser til at en helhetlig sirkulær økonomi utvikles gradvis over tid ved at aktører i alle sektorer utvikler nye eller tilpasser eksisterende forretningsmodeller, der avfall gradvis elimineres samtidig som ny grønn verdiskapning vokser frem. For å lykkes med dette er det viktig at det legges til rette for bl.a.:

- Optimalisere samspillet gjennom hele verdikjeden. Det er få aktører i Norge som har styring på hele verdikjeder og på den måten kan ta helhetlige grep for optimalisering.

- Det må tilrettelegges for at aktørene langs verdikjeden stimuleres til å spille sammen for å finne gode løsninger utenfor sitt eget ledd i verdikjeden.
- Tilrettelegge for innovasjon og forretningsutvikling som skaper nye verdistrømmer samt reduserer ressursbruk, slik at vi tar vare på naturens tåle- og bæreevne.
- Rammebetingelsene og virkemiddelapparatet innrettes slik at dette treffer sirkulær økonomi, og ikke kun ser på den lineære økonomien.
- Virkemiddelapparat tilpasses og styres inn mot innovasjon og forretningsutvikling som gir ny verdiskapning og samtidig forebygger avfall og sløsing med ressurser.
- Markedsorientering av avfall som ressurs og fornybar materialer.
- Det må tilrettelegges for innovasjon og utvikling av markedsplasser som ivaretar og sikrer verdien i ressurser som ellers ville blitt til avfall.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener at i tillegg til å satse på fullskala CCS vil etablering av et CO₂-lager på norsk sokkel kunne utgjøre en viktig faktor i en større industriell hydrogensatsing i Norge. På samme måte som tidligere norsk statlig satsing på eksport av naturgass, bør Norge utvikle muligheten til å forsyne Europa med nullutslippshydrogen på industriell skala. Hydrogen er en viktig og stadig større andel variabel fornybar energi i Europa og er foreløpig eneste mulige nullutslippsløsning for store skip og transport over lengre distanser til havs. Hydrogen kan også brukes i tungtransport og i industrielle prosesser.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at når det gjelder perioden fra 2020 til 2030, finnes det ingen tydelige klimamål som setter en øvre grense for klimagassutslipp fra norsk territorium etter 2020. Klimamålene er knyttet til deltakelsen i EUs klimasamarbeid, der Norges bidrag foreløpig ikke er fastsatt, og der det finnes betydelig rom for bruk av fleksible mekanismer. Denne usikkerheten sender i dag uklare signaler til næringsliv, kommuner og andre samfunnsaktører som er viktige for at klimapolitikken skal lykkes.

Disse medlemmer viser til at skal verden nå målet om å begrense oppvarmingen til godt under 2 grader og ned mot 1,5 grader, er det nødvendig med nasjonale tiltak i kvotepiktig sektor ut over de tiltakene som tvinger seg frem gjennom kvotemarkedet. Dagens kvotemarked har vist seg ikke å være et effektivt virkemiddel. Mange land har derfor innført nasjonale mål innenfor denne sektoren, i tillegg til kvotemarkedet.

Disse medlemmer er av den oppfatning at Norge i langt større grad også må innføre sektorvise mål og tiltak også innenfor kvotepliktig sektor. Disse medlemmer er imidlertid oppmerksom på at motstandere av nasjonale tiltak ofte viser til at det bidrar til å underminere kvotemarkedet.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2019 legge frem et forslag om sletting av kvoter fra det europeiske kvotemarkedet, tilsvarende de ekstra kuttene som gjennomføres i kvotepliktig sektor som følge av en aktiv statlig politikk.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti foreslår:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn for klimapolitikken at utslipp av klimagasser i Norge må reduseres med minst 50 pst. innen 2030, og det må fastsettes et mål om at Norge skal bli fritt for fossile utslipp innen 2040.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener det er avgjørende at norsk klimapolitikk er basert på tydelige og ambisiøse målsettinger som folk flest forstår. Dette er avgjørende for at folk skal kunne måle og vurdere hvilke resultater politikerne leverer på et sakfelt som politikerne selv omtaler som «vår tids viktigste sak». Klimapolitikk er i utgangspunktet svært enkelt og målbart. Det handler først og fremst om å utvikle bruk av fossil energi og om å redusere kjøttforbruk.

Dette medlem viser til at helt fra 2008 har norsk klimapolitikk systematisk blitt fremstilt som mer ambisiøs enn den egentlig er, ved at det har blitt hevdet at målsettingen betyr at «Norge skal kutte sine utslipp av klimagasser med 30 pst. innen 2020, i forhold til 1990-nivået» og at «to tredeler av disse kuttene skal tas på hjemmebane» (f.eks. NTB 17. januar 2012). Dette medlem mener at i realiteten kan målsettingen for 2020 innfris ved å kutte utslippene med 6 pst. sammenliknet med 1990 – fra 51,7 millioner tonn i 1990 til 48,6 millioner tonn i 2020.

Dette medlem støtter deltakelse i EUs klimasamarbeid, men mener at EU-samarbeidet skal supplere Norges selvstendige arbeid for å innfri tydelige nasjonale målsettinger. De nasjonale målsettingene skal være målt i antall tonn utslipp av klimagasser innenfor Norges territorium og kan ikke innfris ved hjelp av kvotekjøp eller andre former for fleksible mekanismer som muliggjør at vi oppfyller forpliktelsene våre ved å redusere utslippene utenfor landets grenser istedenfor å gjøre det hjemme.

Dette medlem mener at det er nødvendig at Stortinget vedtar en klar maksgrense for antall tonn klimagassutslipp som skal slippes ut fra norsk territorium i 2030. Dette medlem vil peke på at dette utslippsmålet må være i tråd med Paris-avtalens ambisjon om å begrense den globale oppvarmingen til godt under 2 grader og ned mot 1,5 grader. Dette medlem har merket seg at en sterk allianse av EU-land har pekt på at EUs målsetting om 43 pst. reduksjon i EU innen 2030 ikke er tilstrekkelig ambisiøs.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette et mål om at klimagassutslippene fra norsk territorium i 2020 bør reduseres med minst 60 pst. sammenliknet med 1990-nivået, slik at den øvre grensen blir maks 20,7 millioner tonn i 2030.»

«Stortinget ber regjeringen sette et mål om at Norge skal være fossilfritt i 2040.»

Kvotepliktig sektor

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, ser at Klimameldingen i liten grad foreslår tiltak og virkemidler i kvotepliktig sektor, og påpeker at dette er en svakhet ved meldingen. Sektorene som er del av kvotesystemet vil også ha behov for en langsiktig omstilling når Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050.

Flertallet viser til Miljødirektoratets rapport M-680/2017, «Kunnskapsgrunnlaget for utforming av klimapolitikk for industrien». Her fremheves det at kvotesystemet per i dag ikke er et tilstrekkelig virkemiddel for å utvikle de klimateknologiene som trengs for å nå de langsiktige klimamålene. Dette gjelder ikke minst i industrien, der man er avhengig av utvikling og bruk av ny teknologi for å oppnå store utslippskutt. Flertallet deler derfor Miljødirektoratets konklusjon om at slik kvotesystemet fremstår i dag, vil det være nødvendig å supplere karbonprising med flere virkemidler dersom man skal nå klimamålene i Paris-avtalen på en kostnadseffektiv måte.

Flertallet erkjenner at langsiktige teknologiløp er nødvendige for å nå helt ned til null klimagassutslipp i industrien i kvotepliktig sektor.

På denne bakgrunn foreslår flertallet følgende:

«Stortinget ber regjeringen inkludere kvotepliktig sektor i klimaplaner, rapporteringer og budsjetter.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at utslippsreduksjonene i kvotepliktig sektor på EU-nivå har blitt mye mer redusert enn det som er satt som utslippsmål

for 2020 i EUs kvotesystem, samtidig som de har vært på samme nivå i Norge siden 2013. Dette har ført til et svært stort overskudd av utslippskvoter i systemet som kan overføres til neste periode, som starter i 2021, og til kvotepriser som ikke motiverer til utslippsreducerende tiltak i Norge. Det er gjort grep for å redusere mengden overskuddskvoter i neste periode, men utslippsmålet er ikke strammet inn etter at Paris-avtalen ble inngått. Disse medlemmer påpeker at tiltak for å redusere utslipp i Norge i kvotepliktig sektor ikke nødvendigvis vil føre til at utslippene vil øke i andre EU-land framover. Dette skyldes både den nåværende situasjonen, der det er et stort overskudd av kvoter i kvotesystemet, og den nye mekanismen for å slette kvoter.

Ikke-kvotepliktig sektor

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener vi må unngå en situasjon der omstilling og nyvinninger i enkelte sektorer settes på vent fordi det finnes billigere tiltak i andre sektorer som gjennomføres først. Norge må i løpet av de neste 30 årene ha fjernet eller kraftig redusert klimagassutslipp fra alle sektorer. Sektorer der dette ikke skjer, vil bli teknologisk utdatert. Klare mål og årlig rapportering av utslippsbaner og tiltak for alle sektorer vil være effektivt for å sikre optimale utslippskutt i hver sektor og skape konkurranse om effektive tiltak mellom sektorer.

Disse medlemmer viser til at regjeringen legger opp til å bruke fleksibilitetsmekanismer for å oppfylle Norges klimamål og dessuten handel med utslippsenheter. Disse medlemmer mener denne typen fleksibilitetsmekanisme bør unngås i Norges klimastrategi for 2030, fordi den er en sovepute for Norges klimaarbeid og senker ambisjonene for faktisk å få til grønn omstilling i Norge.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å ikke benytte seg av fleksibilitetsmekanismen mellom land.»

«Stortinget ber regjeringen om å ikke benytte seg av fleksibilitetsmekanismen mellom kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor.»

Disse medlemmer vil fremheve at innsatsfordelingsforordningen inneholder fleksibilitetsordninger som bidrar til å senke ambisjonsnivået i EUs klimamål, deriblant en engangsoverføring fra kvotepliktig til ikke-kvotepliktig sektor. Denne overføringen vil etter disse medlemmers mening kunne redusere insentivene for omstilling og innovasjon i de ikke-kvotepliktige sektorene, fordi den kan komme i stedet for nye teknologiske satsinger for utslippskutt som også kan styrke Norges konkurransevne.

På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer følgende:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge ikke benytter muligheten til å overføre kvoter mellom kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor.»

Nasjonale utslippsregnskap

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener at all utøving av myndighet som direkte eller indirekte kan ha en klimavirkning, skal vurderes, vektlegges og synliggjøres ved beslutningen.

Flertallet anerkjenner kommunenes viktige rolle i omstillingen til lavutslippssamfunnet. Kommunene har ansvaret for arealpolitikken, jf. plan- og bygningsloven, og i kommunenes planarbeid legges det langsiktige rammer som har stor betydning for muligheten til å redusere klimagassutslipp og unngå økte utslipp i framtiden. Det er derfor viktig at klimavirkningene av kommunale planer utredes og synliggjøres.

Flertallet viser til at offentlige beslutninger som medfører utslipp av klimagasser, eller på annen måte direkte eller indirekte medfører økt klimabelastning, skal så langt det er rimelig bygge på kunnskap om klimavirkning av beslutningen. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på klimaet. Dette må gjelde på alle offentlige nivåer – nasjonalt, fylkes- og kommunenivå. Ved utøving av myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd og foretar innkjøp, skal klimavirkningen vurderes og tillegges stor vekt. Vurderingene og vektleggingen skal fremgå av beslutningen. Staten må gå foran med at statens offentlige anskaffelser skal være miljø- og klimavennlige.

Flertallet mener kommunenes lokale innsats på klima er helt nødvendig dersom vi skal bygge opp lavutslippssamfunnet, og klimatilpasning bør få en betydelig mer sentral rolle i den kommunale planleggingen. Kommunene må innføre klimabudsjetter som en del av sine årlige budsjetter hvor de skal beregne og synliggjøre klimavirkningene av kommuneplanen, og i sine årsbudsjetter.

Flertallet mener at det på samme måte som at klimavirkningene av statsbudsjettet synliggjøres, er viktig at klimavirkningene av de kommunale budsjettene også synliggjøres.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne understreker betydningen av et godt kunnskapsgrunnlag. For beslutninger i enkeltsaker hvor utslippsøkningen skjer direkte, for eksempel ved tillatelse til økte utslipp fra et forbrenningsanlegg, vil kunnskapen om utslippsøkning

gen være lett å kvantifisere. Kunnskap om klimavirkningen av for eksempel infrastrukturtiltak vil måtte kreve beregninger av direkte og indirekte utslippsøkninger, herunder endringer i arealbruk med stor klimavirkning, som nedbygging av myr. Kunnskap om indirekte klimavirkninger av en beslutning er av stor betydning for muligheten til å bedrive kunnskapsbasert klimapolitikk. Disse medlemmer understreker at klimalovens rapporteringer til Stortinget og i statsbudsjettet skal følges opp og videreutvikles. På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer følgende:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at et teknisk beregningsutvalg for klima bør ha som hovedmål å komme fram til metodiske løsninger som gjør at det blir mulig å tallfeste utslippskonsekvenser fra ulike tiltak på tvers av alle sektorer i samfunnet og virkemiddelbruk som kan utløse tiltakene.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at politiske beslutninger som skal fattes, først bør vurderes av Klima- og miljødepartementet med hensyn til de klimamessige konsekvensene, på samme måte som de økonomiske konsekvensene av beslutninger i dag vurderes av Finansdepartementet.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide nasjonale klimaregnskap i forbindelse med klimalovens rapporteringer og redegjørelse i statsbudsjettet. Her må regjeringen konkretisere og tallfeste hvordan norske utslipp skal reduseres i alle sektorer i den relevante stortingsperioden.»

Lik CO₂-avgift i ikke-kvotepiktig sektor

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at i Meld. St. 41 om Klimastrategi for 2030 foreslås det at det innføres en lik CO₂-avgift i ikke-kvotepiktig sektor, og at

«dersom CO₂-avgiften ikke vurderes å være et tilstrekkelig eller hensiktsmessig virkemiddel, vurderes andre virkemidler, som gir tilsvarende sterke insentiver, herunder direkte regulering gjennom forurensningsloven eller frivillige avtaler.»

I Jeløya-erklæringen stadfester regjeringen at den ønsker en lik og gradvis økende CO₂-avgift for alle sektorer.

Disse medlemmer understreker at prinsippet om at forurenser skal betale, er et viktig grunnprinsipp, og er en inngang for også å trekke opp prisen på utslipp i kvotepiktig sektor i en tid hvor kvotesystemet ikke gir nødvendige insentiver for utslippskutt i Norge. Disse medlemmer understreker at CO₂-avgiften må benyttes i kombinasjon med andre nasjonale tiltak og virke-

midler for å skape endret handlingsmønster i befolkningen og for at nye teknologier skal få markedsandeler.

Grønn konkurransekraft

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, ser at klimapolitikk også er næringspolitikk og sysselsettingspolitikk. Norge har noen unike muligheter til å skape nye satsningsområder som vil ha stor global etterspørsel, særlig innenfor kraftkrevende industri med CO₂-håndtering, nullutslipp i marine kjøretøy og flytende havvindteknologi. Hvis vi satser på forskning og teknologiutvikling som både kutter utslipp hjemme og globalt, vil det gi muligheter for nye markedsfortrinn i et globalt marked i endring.

Flertallet mener at det er Stortingets ansvar å sikre at norsk velferd, norsk næringsliv og norsk natur er rustet for en tid uten menneskeskapte klimagassutslipp. Virkemidler som vedtas i forbindelse med denne klimameldingen, handler derfor ikke bare om hvordan vi skal nå Norge og EUs klimamål i 2020 og 2030, men om hvordan det norske samfunnet skal investere nå for å være robust i en fremtid hvor alle klimagassutslipp skal være kuttet eller nøytralisert.

Flertallet mener at hovedvirkemiddelet for at norsk næringsliv skal lykkes i dette bildet, er at Norge har en langsiktig og vellykket klimapolitikk som fører til grønn omstilling her hjemme.

Flertallet viser til at det vil være svært mange sektorer og bransjer som vil måtte gå gjennom store omstillinger de nærmeste tiårene for å redusere sine klimautslipp. Mange jobber vil fases ut, mange jobbers innhold vil endres til noe ganske annet, og det vil komme helt nye jobber. Dette er en stor og svært betydningsfull endring som vil få store følger ikke bare direkte for den norske stats økonomi, men i høyeste grad også for arbeidslivet og folks hverdag. Flertallet viser til at endringer og følger for sysselsetting og arbeidsliv må vurderes, og at det må legges til rette for at planene for en styrt og vellykket omstilling må gjennomføres i samarbeid med arbeidslivets parter.

Flertallet viser til at den norske arbeidslivsmodellen, med trepartssamarbeid og likeverdig sosial dialog, er et av Norges største fortrinn og legger grunnlaget for et bærekraftig og rettferdig samfunn. Reelt partssamarbeid, sosial dialog og medvirkning i omstillingsprosesser er en forutsetning for å finne de beste løsningene og skape forståelse og forankring for nødvendige endringer. Derfor er hele norsk næringsliv og framtidig velferd avhengig av at dette blir ivare tatt på en god måte. Klima er viktig for alle, og da mener flertallet at regjeringen må sikre en rettferdig omstilling til lavutslippssamfunnet. Utfordringene på veien til lavutslippssamfunnet krever tydelig politikk for å sikre et trygt og in-

kluderende arbeidsliv med anstendige og gode arbeidsplasser.

God klimaomstilling skal også være en rettferdig omstilling som betyr at sosial dialog og reell medvirkning for arbeidstakerne og virksomhetene som skal omstilles, er på plass. Flertallet mener at det må legges til rette for ordninger for etter- og videreutdanning som sikrer en god overgang til et endret arbeidsliv, at trygge velferdsordninger gir et godt sikkerhetsnett, at myndighetene stiller med forutsigbarhet og rammer som muliggjør en planlagt og omforent omstilling, og at myndighetene også investerer i lavutslippsløsninger for et klimavennlig arbeidsliv.

Flertallet har merket seg at det i de internasjonale klimaforhandlingene ble et gjennombrudd for begrepet «Just Transition» – rettferdig omstilling for arbeidfolk og arbeidsliv, og at dette er på plass i Paris-avtalen. Flertallet viser til at fagbevegelsen fikk gjennomslag for å få inn tekst i avtalens fortale som understreker viktigheten av dette:

«The Parties to this Agreement (...) Taking into account the imperatives of a just transition of the workforce and the creation of decent work and quality jobs in accordance with nationally defined development priorities (...)»

Videre viser flertallet til at flere parter, inkludert Norge, har løftet fram hvor viktig det er at de enkelte land rapporterer på nettopp rettferdig omstilling i sin rapportering på forpliktelsene i Paris-avtalen – NDC-ene (nationally determined contributions). Flertallet mener derfor at punktet om rettferdig omstilling også burde inn som eget punkt i klimaloven, og på denne bakgrunn foreslår flertallet følgende:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å ta inn et nytt punkt i klimaloven § 6 Årlig redegjørelse for Stortinget, som lyder:

§ 6 Årlig redegjørelse for Stortinget, ny bokstav e) skal lyde:

e) en rapportering på hvordan regjeringen har ivare tatt trepartssamarbeid, sosial dialog og deltakelse fra sivilsamfunnet i arbeidet med gjennomføring av klimamål fastsatt i denne lov.»

Flertallet viser til at World Economic Forum har slått fast at konsekvenser av klimaendringene er en av de største risikoene i 2018. Flertallet trekker frem at det også rent økonomisk vil være langt mer lønnsomt å kutte utslipp nå, slik at temperaturstigningen begrenses til under 2 °C, enn å håndtere konsekvensene av oppvarming på 3–4 °C, som vist i analyser fra ledende økonomiske miljøer som blant andre Mercer, Cambridge University, The Economist Intelligence Unit og London School of Economics.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne vil vise til regjeringens arbeid med grønn konkurransekraft og vil fremheve at norsk næringsliv selv er klare for å gjøre sitt bidrag, noe som understrekes ved at 10 av 11 næringer i sine veikart selv har definert tiltak som kan ta utslippene fra deres sektor ned til null innen 2050. Disse veikartene viser at næringslivet trenger forutsigbare rammer for omstillingen mot null utslipp.

På denne bakgrunn foreslår komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne følgende:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide målrettede handlingsplaner basert på veikartene for grønn konkurransekraft fra norsk næringsliv, slik at det når null utslipp innen 2050, og sørge for en storstilt omstillingsprosess i Norge de neste tiårene.»

Klima og natur

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil fremheve at det å lykkes med klimapolitikken også handler om å ta vare på naturen som omgir oss. Stadig flere havområder påvirkes nå av oksygenmangel, korallrev dør, og fisken mister leveområder på grunn av at havene allerede har tatt opp 1/3 av verdens klimagassutslipp. Skogen har lagret 1/3 av utslippene, og presset på planetens gjenværende skoger øker. Karbonlageret i skogen har en egenverdi og må bevares og styrkes, samtidig som materialer fra skogen må brukes der klimanytten og behovet for erstatning av fossil energi er størst. Karbonlageret i nordlige skoger er hovedsakelig i bakken, og dette lageret kan påvirkes negativt gjennom industrielt skogbruk. Disse medlemmer vil understreke at virkemidler for å kutte utslipp både nasjonalt og internasjonalt må være forenlige med å stanse tapet av biologisk mangfold og beskytte naturens egen evne til å absorbere og lagre menneskeskapte utslipp.

Disse medlemmer ønsker å vise til at FNs naturpanel, The Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES), viser at den globale naturtilstanden er alvorlig truet, i en nylig utgitt synteserapport. De viser til at robuste økosystemer vil takle ekstreme hendelser og fremvekst av sykdommer bedre og er en forsikring mot effekten av klimaendringer. IPBES varslar om at ingen globale regioner prioriterer høyt nok å stoppe og reversere tap av biologisk mangfold. Disse medlemmer erkjenner at naturens økosystemer og biologiske mangfold trenger en mye høyere prioritet i politikktutforming på alle nivåer, både for å ivareta økosystemenes robusthet og også som klimatilpasningstiltak.

Disse medlemmer viser til at bevaring og restaurering av karbonrike økosystemer som skog og myr er et viktig bidrag til å bevare og styrke naturens evne til å lagre karbon, og at slike naturbaserte løsninger vil være avgjørende for å nå målene under Paris-avtalen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti støtter ikke et generelt forbud mot nydyrking og bruk av myr. Disse medlemmer understreker at myrene er viktige for økosystemet i naturen, men også en viktig jordbruks- og utmarksressurs. Disse medlemmer mener derfor det kan være riktig å differensiere mellom dyp myr som suger til seg mye vann, og grunn myr med mineraljord under, som i utgangspunktet er bedre egnet til dyrking. Disse medlemmer peker også på at for å redusere klimagassutslipp kan omgraving av dyrket myr være vel så effektivt som nydyrking.

Disse medlemmer viser til felles merknader i Innst. 112 S (2017–2018) fra komitemedlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, der disse:

«viser til at regjeringen har gjennomført en høring om et forslag om forbud mot nydyrking av myr. Disse medlemmer viser til at forbud mot nydyrking av myr også var omtalt i Innst. 251 S (2016–2017), og at flertallet:

'(...) peker på at potensialet for lagring av karbon i myr er størst i dypmyr, mens potensialet for oppdyrking av myr er tilsvarende størst på grunnere myr. For å ivareta både hensynet til matsikkerhet og hensynet til klimaet mener derfor flertallet at det er viktig å skille mellom dypmyr og grunnere myr.»

Disse medlemmer mener det er viktig å se problemstillingene rundt myr og omdisponering av matjord i sammenheng. Det vil i fremtiden være behov for noe omdisponering knyttet til viktige samfunnsformål som infrastruktur, og et generelt forbud mot nydyrking av myr vil gjøre det mer krevende å kompensere for det arealet som går tapt. Disse medlemmer mener derfor at hensynene til klima, biologisk mangfold og tilstrekkelig areal til matproduksjon må balanseres på en god måte. Det er derfor viktig at behovet for å dyrke erstatningsareal blir veid opp mot hensynet til vern av myr når ny forskrift om dyrking av myr skal utarbeides.

Transport. Utslippskutt i samferdselssektoren

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at transportsektoren er en sektor som i svært stor grad er avhengig av fossil energi, og en av de sektorene i Norge som slipper ut mest klimagasser. For å klare å kutte utslippene nok trengs flere strategier, både reduksjon i transportbehovet og god arealpolitikk, infrastrukturinvesteringer i miljøvennlige transportformer som kol-

lektivtrafikk, virkemidler for overgang fra bil og fly til kollektivtransport, sykkel og gange, samt overføring av gods fra vei til sjø og bane, og dessuten et teknologiskifte som faser ut den fossile energien.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at transportsektoren står for om lag 60 pst. av de ikke-kvotepålagte utslippene. Disse medlemmer viser til at transporten i 2050 skal være tilnærmet utslippsfri, og mener utslippene fra transportsektoren skal halveres innen 2030. Et slikt mål er basert på forbedringer av teknologisk modenhet i de ulike delene av transportsektoren, slik at nullutslippsløsninger blir konkurransedyktige mot fossile transportløsninger.

Disse medlemmer viser til målsettingen om at alle nye personbiler og lette varebiler som selges fra 2025, skal være nullutslippsbiler, og at all kollektivtrafikk skal være fossilfri samme år. Disse medlemmer merker seg at regjeringen skal legge frem en konkret plan for fossilfri kollektivtransport innen 2025, og viser videre til behandlingen av NTP 2018–2029, hvor det ble satt en rekke mål for elektrifisering og innblanding av biodrivstoff i skipsfarten, veitrafikken, jernbanen og luftfarten. I tillegg var det enighet om å utarbeide en handlingsplan for fossilfrie byggeplasser/anleggsplasser innen transportsektoren. Disse medlemmer viser til målene i NTP om å flytte gods fra vei til sjø, og mener insentivordningene er viktige for å oppnå dette.

Disse medlemmer viser til at det skal utarbeides en plan for infrastruktur for alternative drivstoff for transportsektoren, som skal berøre ladeinfrastruktur for el- og fyllestasjoner for hydrogen og biogass som samsvarer med måltallene om nullutslippskjøretøy frem mot 2030, samt klimavennlig drivstoff innenfor innenriks sjøfart. Disse medlemmer understreker at utbygging av denne infrastrukturen skal være markedsdrevet og skje uten støtte på et tidligst mulig tidspunkt.

Videre viser disse medlemmer til at det skal innledes et arbeid med en klimaavtale for næringslivet, med tilhørende CO₂-fond.

Disse medlemmer viser til anmodningsvedtak 1110 i Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2017 (Meld. St. 2 (2016–2017), jf. Innst. 401 S (2016–2017)), hvor regjeringen bes starte forhandlinger med berørte næringsorganisasjoner om etablering av en miljøavtale med tilhørende CO₂-fond for næringstransport, med sikte på oppstart i løpet av 2019. I statsbudsjettet for 2018 rapporterte regjeringen at Klima- og miljødepartementet og Finansdepartementet i samarbeid med berørte næringsorganisasjoner har igangsatt utredninger av sentrale spørsmål knyttet til finansieringsmodeller, praktisk og administrativ gen-

nomføring, forholdet til statsstøttereguleringen og potensialet for og kostnadene ved utslippsreduksjoner.

Disse medlemmer er kjent med at utredningsfasen nå er på oppløpet, og at det foreligger et godt kunnskapsgrunnlag for den videre prosessen. Disse medlemmer viser til at CO₂-fondet potensielt vil bli et viktig virkemiddel for å innfri Norges klimaforpliktelse for 2030, og at fondet derfor bør være etablert, notifisert og i operativ drift i god tid før 2020. Da haster det med å komme i gang med reelle forhandlinger. Disse medlemmer forutsetter derfor at regjeringen snarest mulig starter reelle forhandlinger med næringsorganisasjonene om etablering av en miljøavtale med tilhørende CO₂-fond for næringstransport og kommer tilbake til Stortinget med en rapportering om arbeidet i forbindelse med statsbudsjettet for 2019.

Disse medlemmer viser til at hydrogen sammen med batterielektrisk framdrift og biodrivstoff tilsammen representerer tre grunnpilarer for at Norge skal kunne innfri sine forpliktelser til å redusere klimagassutslippene og sikre økt nasjonal verdiskaping. Hydrogen vil kunne ta over der batteriteknologien har sine begrensninger pga. vekt, volum og effekt over tid. Eksempler på dette er tyngre kjøretøy, tunge anleggsmaskiner, skipstransport m.m.

I tillegg til å utvikle teknologi for deler av transportkjeden (autonome skip, automatisert havn, autonome kjøretøyer på land, «last-mile»-løsninger etc.) mener disse medlemmer det er viktig å utvikle modeller og teknologi som analyserer effekten på hele transportsystemet (effektivitet, sikkerhet og miljøvennlighet). Som en del av dette bør det vurderes å etablere flere demonstrasjonsområder enn de som er etablert i dag for uttesting av morgendagens teknologi, likt testområdet for autonome skip i Trondheimsfjorden. Disse medlemmer viser til innovasjonssatsningen Pilot-T, som er en støtteordning for omstilling i transportsektoren, samt til ny teknologi. Disse medlemmer merker seg at det er avsatt betydelige midler til Pilot-T i NTP 2018–2029.

Disse medlemmer mener at forskning, utvikling og innovasjon innen samferdsel og transport er en svært viktig del av strategien fram til 2030 for å nå våre nasjonale mål.

Disse medlemmer viser til enigheten mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti om Nasjonal transportplan 2018–2029, som fastslår at nullutslippsløsninger skal ligge til grunn i alle fremtidige offentlige materiellanskaffelser. Ved kjøp av nytt rullende materiell skal dette skje i den grad teknologiutviklingen tillater det.

Disse medlemmer viser til at det av nybilsalget kun skal selges nullutslipps personbiler og lette varebiler fra 2025. Disse medlemmer mener dette målet er ambisiøst, men realistisk, og viser til at regjeringspar-

tiene sammen med Kristelig Folkeparti har gjort flere grep som er nødvendige for å nå dette målet. Disse medlemmer viser til at norsk elbilsalg er en suksesshistorie, og at vi er på rett vei for å nå målet for personbiler.

Disse medlemmer viser til at varebiler i dag har en CO₂-komponent som ligger lavere og er mindre progressiv enn CO₂-komponenten for personbiler. Disse medlemmer påpeker at en eventuell endring i CO₂-komponenten for varebiler vil måtte vurderes i de årlige budsjettprosessene.

Disse medlemmer har merket seg at salget av varebiler med nullutslipp har gått tregere enn personbilsalget. Disse medlemmer påpeker at dette i hovedsak skyldes mangel på modeller i markedet og mangler ved disse modellenes egenskaper sammenlignet med konvensjonelle kjøretøy. Disse medlemmer mener det er grunn til å tro at dette vil endre seg, ettersom det ventes lansering av flere nye nullutslippsvarebiler i årene fremover.

Disse medlemmer viser til at Høyre, Framskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti i forhandlingene om statsbudsjettet har vedtatt en ordning der 13 000 kroner utbetales dersom man vraker en varebil og erstatter den med en nullutslippsvarebil.

Disse medlemmer viser til målet om at 30 prosent av gods som fraktes 300 kilometer, skal overføres fra vei til bane og sjø innen 2030. Disse medlemmer mener godspakken for jernbane på 18 mrd. kroner i Nasjonal transportplan 2018–2029 er et viktig virkemiddel for å øke jernbanens attraktivitet og konkurransevne mot veitransport, for således å kunne overføre gods fra vei til jernbane. Disse medlemmer mener også at incentivordningen for overføring av gods fra vei til sjø er viktig for å nå dette målet.

Disse medlemmer viser til at luftfarten er en sentral del av det norske transportnettet. Disse medlemmer viser til den positive utviklingen som har skjedd de senere årene for å redusere utslippene fra luftfarten. Fra 2001 til 2016 er klimagassutslippene pr. setekilometer i Norge mer enn halvert. Luftfarten selv beregner at utslippene frem mot 2030 i gjennomsnitt vil bli redusert med 1,5 pst. per passasjerkilometer pr. år. Disse medlemmer viser også til at lufthavndriften klimaeffektiviseres, og selv om aktiviteten på lufthavnene har økt betydelig de siste årene, var klimagassutslippene fra Avinors virksomhet 20 pst. lavere i 2016 enn i 2012. Disse medlemmer understreker viktigheten av at næringen fortsetter sine offensive initiativer for å redusere utslippene.

Produksjon og bruk av biodrivstoff i fly er på kort sikt et viktig bidrag til å redusere utslippene

Disse medlemmer viser videre til positive signaler om bruk av elfly, og deler målet om introduksjon av elektriske fly i kommersiell luftfart. Disse med-

le m er støtter at Avinor skal få i oppdrag å utvikle et program for dette, og vil peke på kortbanenettet som særlig interessant for tilpasning av infrastruktur og å ta i bruk elektriske fly i rutetrafikk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at veitrafikken stod for utslipp på 9,9 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2016. Framskrivningene tyder på at utslippene vil være på 9,7 millioner tonn i 2020. Innenriks luftfart, sjøfart og fiske står for 6,5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, og utslippene er forventet å være 6,3 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2020.

Disse medlemmer foreslår:

«Stortinget ber regjeringen gjennom forskrift til lov om offentlige anskaffelser slå fast at anbud om all kollektivtrafikk skal basere seg på nullutslippsteknologi eller fornybart drivstoff der dette er teknisk mulig. Dersom det ikke er mulig, skal det stilles konkrete energi- og utslippskrav. Samme vilkår skal gjelde for kollektivtjenester som kommunen selv drifter i egen regi.»

«Stortinget ber regjeringen igangsette forsøk med bruk av hydrogentog på en av jernbanestrekningene som ikke er elektrifisert og der det i dag kjøres dieseltog, eksempelvis Raumabanen eller Nordlandsbanen.»

«Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i engangsavgiften for varebiler, der det innføres full CO₂-komponent, og legge dette fram i statsbudsjettet for 2019.»

«Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i engangsavgiften for tyngre kjøretøy som fremmer energi-effektivisering og nullutslippsteknologi, og legge dette fram i statsbudsjettet for 2019.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen stoppe planleggingen av en tredje rullebane på Gardermoen.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen årlig utforme kjøpsavgiftene på nye personbiler ut fra et mål om at ni av ti nye biler som selges i 2021, skal være nullutslippsbiler.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ordning med en avgift på gods som fraktes med bil, til

belønning for frakt av gods på bane eller kjøll, i tråd med anbefalingene fra utvalget for godsstrategi.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til anmodningsvedtak 1110 i Stortingets behandling av Revidert nasjonalbudsjett 2017 (Meld. St. 2 (2016–2017), Innst. 401 S (2016–2017)), hvor regjeringen bes om å starte forhandlinger med berørte næringsorganisasjoner om etablering av en miljøavtale med tilhørende CO₂-fond for næringstransport, med sikte på oppstart i løpet av 2019. I statsbudsjettet for 2018 rapporterte regjeringen at Klima- og miljødepartementet og Finansdepartementet i samarbeid med berørte næringsorganisasjoner har igangsatt utredninger av sentrale spørsmål knyttet til finansieringsmodeller, praktisk og administrativ gjennomføring, forholdet til statsstøtteregulverket og potensialet for og kostnadene ved utslippsreduksjoner.

Flertallet er kjent med at utredningsfasen nå er på oppløpet, og at det foreligger et godt kunnskapsgrunnlag for den videre prosessen. Flertallet viser til at CO₂-fondet potensielt vil bli et viktig virkemiddel for å innfri Norges klimaforpliktelse for 2030, og at fondet derfor bør være etablert, notifisert og i operativ drift i god tid før 2020. Da haster det med å komme i gang med reelle forhandlinger. Flertallet forutsetter derfor at regjeringen snarest mulig starter reelle forhandlinger med næringsorganisasjonene om etablering av en miljøavtale med tilhørende CO₂-fond for næringstransport og kommer tilbake til Stortinget med en rapportering om arbeidet i forbindelse med statsbudsjettet for 2019.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak som inneholder rapportering om arbeidet med etablering av miljøavtale med tilhørende CO₂-fond for næringstransport, i forbindelse med statsbudsjettet for 2019.»

Sjøfart/fiske. Maritim sektor

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, har merket seg den svært store positive effekten som Stortingsvedtaket om krav til nullutslipp for ferger i alle fergeanbud har hatt for utvikling og omstillingen til nullutslippsløsninger for fergesektoren, og for at Norge har fått en internasjonal ledende maritim leverandørindustri på nullutslippsløsninger. Flertallet mener dette gir et unikt utgangspunkt for Norge til å videreføre og forsterke denne ledende posisjon globalt på utslippsfrie og hybride skipsløsninger med å få til tilsvarende utvikling i øvrige deler av maritim sektor som har skjedd i fer-

gesektoren til nå. Flertallet mener derfor det er viktig å få til tilsvarende tydelige og sterke politiske vedtak og virkemidler for øvrige deler av maritim sektor som for ferger.

Flertallet ser med bekymring på de store miljøskadelige utslipp fra turistaktiviteten i verdensarvfjordene og øvrige viktige turistfjorder i dag, og for den store veksten som er forventet i cruisenæringen framover. Flertallet mener at det er nå viktig å få innført reguleringer som sørger for at det blir en rask utvikling til utslippsfrie løsninger for de viktige turistfjordene. Det vil være viktig å sikre en framtidig langsiktig bærekraftig reiselivsnæring ved at viktige turistfjorder blir utslippsfrie og dermed forblir attraktive turistmål for nasjonal og internasjonal turistindustri.

Flertallet ser det som viktig at overgang til utslippsfrie løsninger for seiling i de viktige turistfjordene også vil gi økte investeringer og utvikling av grønne arbeidsplasser og verdiskaping i norsk maritim næring.

Flertallet viser til at det er et uttalt mål at Norge skal være verdens fremste sjømatnasjon, og at norsk havbruk må bygge videre på de lange tradisjoner, løsninger og kompetanse fra de marine og maritime næringene. Målet er at alle ressurser fra næringen skal utnyttes bærekraftig. Dagens avfallsstrømmer, nærings-salter fra havbruksanleggene og slakteavfall vil få økt verdi og i enda større grad bli en framtidig innsatsfaktor også til annen produksjon. Flertallet mener det vil være strategisk viktig for Norge om norsk fiskefor- og havbruksnæring øker produksjonen i Norge både for å sikre fortilgang til havbruksnæringen og for å skape økt verdiskaping i Norge. Samtidig som utviklingen av ny råvareteknologi også kan gi Norge nye bærekraftige vekstmuligheter innen annen kunnskaps- og næringsvekst.

Flertallet mener at det er behov for å satse på alternative førråvarer til havbruksnæringen ved å øke dyrking av alternative kilder til proteiner og fett. Derfor er det viktig å støtte opp under prosjekter som kan produsere alternativer til soya, slik at presset på regnskogen reduseres.

Flertallet mener derfor at det må utredes hvordan Norge kan utvikle råstoff til havbruk som gir et godt klimaregnskap, og foreslår på denne bakgrunn følgende:

«Stortinget ber regjeringen utrede om hvordan Norge kan utvikle råstoff til havbruk som bidrar til reduserte klimautslipp.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til midlertidige støtteordninger som belønner vareeierne i en overgangsfase for å få mer gods over på kjøll, samt legge fram en handlingsplan for en tettere integrert havneplan hvor miljødifferensiering inngår.»

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at konsesjonshaverne innen akvakultur i større grad kan utnytte slakteavfall og kunne utnytte nærings saltene fra havbruksanleggene til dyrking av andre arter som tang, tare og blåskjell.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at omlegging i retning grønn skipsfart går raskt i fergesektoren etter innføring av anbudskrav. På samme måte er det også store muligheter særlig knyttet til oppdrettsnæringen med korte strekninger og regelmessig tilknytning til land for fartøyene. Den første elektriske fisketråleren er også sjøsatt, noe som viser muligheten for deler av også denne sektoren på relativt kort sikt. Det er viktig å bygge opp både kompetanse om anskaffelser og, i hele kjeden av leverandørindustrien, om lavutslippsmuligheter i alle deler av maritim og marin sektor.

Dette flertallet foreslår:

«Stortinget ber regjeringen sikre, gjennom krav og/eller støtteordninger, at fergestrekninger og hurtigbåter på offentlig anbud benytter null- eller lavutslippsteknologi, der det ligger til rette for det.»

«Stortinget ber regjeringen videreutvikle programmet for grønn skipsfart til å omfatte nullutslipps- og hybridkonsepter for ulike fartøykategorier innen 2030.»

Et tredje flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, foreslår:

«Stortinget ber regjeringen utrede virkemidler for at oppdrettsnæringen kan kutte sine klimagassutslipp, og komme tilbake til Stortinget med dette.»

«Stortinget ber regjeringen utrede strengere krav til svartvanns- og gråvannsutslipp fra cruiseskip.»

Et fjerde flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, foreslår:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak for å få passasjertransporten på hurtigbåt utslippsfri, basert på hydrogen- eller el-batteriteknologi. Regjeringen bes om å følge opp fylkeskommunenes rolle som innkjøper av disse transporttjenester med nødvendig kompetanse og incentiver.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at utslippsreduksjoner fra maritime næringer er et prioritert satsingsområde, og viser til

Stortingets behandling av Meld. St. 13 (2014–2015), jf. Innst. 211 S (2014–2015).

Innenriks skipsfart omfattes av norske forpliktelser under Paris-avtalen. Disse medlemmer mener at skipsfarten må stimuleres til å benytte lavutslipps- og utslippsfri energi i større grad enn i dag, som et bidrag for å redusere utslippene fra sektoren. De ikke-sosialistiske partiene har tidligere redusert elavgiften for skip i næringsvirksomhet, et positivt incentiv for å erstatte bruk av mineralolje med elektrisk kraft for skip som ligger ved kai. Videre viser disse medlemmer til reduksjonen av losberedskapsavgiften i 2016, som ble gitt en miljøinnretning for å stimulere til en raskere grønn omstilling av skipsfarten.

Disse medlemmer ber regjeringen sikre, gjennom krav og/eller støtteordninger, at fergestrekninger på offentlig anbud benytter null- eller lavutslippsteknologi der det ligger til rette for det, og mener det er hensiktsmessig at man i prioriteringen av nye krav på fergestrekningene i første rekke setter krav til utslippsfrie eller fornybare løsninger på de strekninger der merkostnaden er lavest sett opp mot gevinsten man oppnår ved tiltaket. Norge har i dag en internasjonal lederrolle i arbeidet med å sikre utslippsfrie og fornybare løsninger i fergetrafikken.

Disse medlemmer foreslår:

«Stortinget ber regjeringen implementere krav og reguleringer til utslipp fra cruiseskip og annen skipstrafikk i turistfjorder samt andre egnede virkemidler for å sørge for innfasing av lav- og nullutslippsløsninger i skipsfarten fram mot 2030, herunder innføre krav om nullutslipp fra turistskip- og ferger i verdensarvfjordene så snart det er teknisk gjennomførbart, og senest innen 2026.»

«Stortinget ber regjeringen arbeide for en internasjonal standard, og etablere en strategi, for landstrøm og ladestrøm i de største havner og cruisehavnene i Norge innen 2025. Dette inkluderer en felles standard for klima- og miljøkrav i norske havner.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til brev til komiteen fra NCE Maritime Cleantech 23. mars 2018. Her står det:

«NCE Maritime CleanTech samler representantar frå heile den maritime verdikjeda, og me vil peika på at ein strengare norsk klimapolitikk og investeringar i miljø- og klimatiltak ikkje berre er viktig for klimaet, men også for den framtidige konkurransekrafta til den norske maritime klynga. Bruk av den offentlege innkjøpsmakta der det blir stilt strenge krav til energieffektivitet og utslepp har gjort at Noreg har verdsleiarande maritim leverandørindustri på låg- og nullutslippsløysingar. I ei tid kor oljenæringa har slitt, er det nettopp

miljøvennlege skip som har bidratt til fortsett eksistens for mange bedrifter langs kysten.»

Disse medlemmer vil videre vise til at NCE Maritime Cleantech i brevet støtter et tidfestet forslag om innføring av krav til nullutslipp fra båter som går i turisttrafikk i typiske turistfjorder.

Disse medlemmer mener det er viktig med tydelige politiske vedtak for målet om utslippsfrie løsninger og med en tilstrekkelig langsiktig forutsigbarhet for næringen til å tilpasse seg nye krav. Disse medlemmer vil vise til at båter som vil ha vansker med å oppfylle kravene i første omgang, kan stoppe lengre ut i fjorden og seile turistene inn i innerste delen av fjorden med skip som Future of the Fjords, eller de kan få assistanse av utslippsfrie slepebåttjenester som kan ta større båter inn utslippsfritt med avskrudde motorer.

Disse medlemmer vil videre vise til at NCE Maritime CleanTech i brevet til komiteen 23. mars 2018 også tar opp behovet for å stille strengere miljøkrav til oppdrettsnæringa. De viser til at teknologien for å drive anlegg med null utslipp av klimagasser er klar, og at flere og flere oppdrettsaktører bytter ut diesellaggregatene sine med landstrøm. Elektrifisering av anleggene åpner også mulighetene for plug-in hybrid-løsninger og elektriske arbeidsbåter. NCE Maritime CleanTech viser videre til at det derfor er viktig at regjeringen benytter seg av muligheten for å sette krav i alle nye konsesjonstildelingene til oppdrettsnæringa om bruk av miljø- og klimavennlige operasjoner på anlegg og driftsfartøy.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, foreslår:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ECO-bonus ordning for å stimulere vareeierne til å gå over til frakt på kjøll.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om hvordan offentlig anbud kan brukes til å fremme nullutslippsløsninger i kollektivtransporten, slik at all offentlig transport blir fossilfri innen 2025.»

«Stortinget ber regjeringen innføre nødvendige begrensninger i størrelsen på cruiseskip, kyststruteskip og øvrige skip med et maksimalt antall passasjerer per skip for å få operere i verdensarvfjordene og andre spesielt sårbare områder, som Svalbard, for å unngå overturisme.»

«Stortinget ber regjeringen innarbeide i Enovas mandat et mål om etablering av landstrøm i de 20 havnene med størst utslipp, i 9 hurtigruteanløpshavner og i sårbare fjorder med mye cruisetrafikk.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, foreslår:

«Stortinget ber regjeringen stille krav til at cruiseskip, kystruteskip og øvrige skip som brukes i turistsammenheng i sårbare områder og viktige turistfjorder som f.eks. verdensarvfjordene og Trollfjorden, med umiddelbar virkning ikke kan operere på tungolje.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om at alle cruiseskip, kystruteskip og øvrige skip – uavhengig av byggeår – som brukes i turistsammenheng i sårbare områder og viktige turistfjorder som f.eks. verdensarvfjordene og Trollfjorden, skal tilfredsstille miljø- og utslippskravene gitt i MARPOL Vedlegg VI regel 13.5 (Tier III) fra 1. januar 2021.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at alle nye opp-drettsanlegg og driftsfartøy for disse anleggene skal drives med nullutslippsteknologi eller fornybart drivstoff senest fra 2020.»

«Stortinget ber regjeringen stille krav til nullutslipp fra cruiseskip, kystruta og øvrige skip som brukes i turistsammenheng i viktige turistfjorder, som f.eks. verdensarvfjordene og Trollfjorden, fra 2023.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet foreslår:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som styrker innsatsen for at alle havner skal tilby landstrøm innen 2030, og utrede påkoblingsplikt.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak med mål om nullutslipp fra skip som brukes i turistsammenheng i landets viktigste turistfjorder, f.eks. de 26 verdensarvfjordene og Trollfjorden, fra 2023.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet foreslår:

«Stortinget ber regjeringen bruke konsesjonstil-lingen til offshoreskip om at aktivitet skal skje med begrenset utslipp, og gi lisenshaverne ansvar for utslipp i en større del av verdikjeden.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen innføre forbud mot å operere på tungolje i norsk territorialfarvann innen 1. januar 2020.»

«Stortinget ber regjeringen arbeide for å innføre et internasjonalt forbud mot å operere på tungolje i Arktis, tilsvarende forbudet mot å operere på tungolje i Antarktis.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet foreslår:

«Stortinget ber regjeringen gå inn for at fossil energibruk i person- og varebiler gradvis fases ut. Avgiftssystemet innrettes slik at tilnærmet 100 pst. av nybilsalget i 2025 er basert på nullutslippsteknologi.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om gradvis å endre CO₂-avgiften for hele maritim sektor, og fremme forslag om innføring av en CO₂-avgift uten refusjonsordning for fiskeflåten, med mulighet for næringen til å inngå avtale etter modell fra NO_x-fondet for å gjennomføre reduksjoner i utslippene. Innbetalingen differensieres etter fartøystørrelse, og den minste delen av fiskeflåten favoriseres ved å øke fiskerfradraget.»

Biodrivstoff

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at biodrivstoff er et viktig virkemiddel for å få utslippene fra transportsektoren ned. Samtidig er det viktig at biodrivstoffet produseres på en bærekraftig måte. Dagens innblandingskrav er med på å skape stabile rammebetingelser for en ny næring i Norge, og det finnes flere planer for realisering av produksjonsanlegg.

Flertallet viser til at Miljødirektoratet har utformet endringsforskrift, at Klima- og miljødepartementet har gjennomført offentlig høring av de nødvendige forskriftsendringene for å gjennomføre opptrappingen av omsetningskravet for biodrivstoff, og at høringsinnspillene nå er til vurdering i departementet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser videre til opptrappingsplanen for biodrivstoff.

Disse medlemmer er opptatt av det blandes inn en gradvis større andel fornybart i alt flytende driv-

stoff. Å begrense den fornybare andelen til etanol er konkurransevridende med tanke på andre bioråstoff og ny teknologiutvikling. Ambisiøse mål for reduksjon av klimagassutslipp må være det viktigste formålet, ikke hvilket råstoff og hvilken teknologi som skal bidra. Disse medlemmer viser til at regjeringen ikke legger opp til å innføre E10 som ny bransjestandard for bensin, men at omsetningskravet for biodrivstoff til bensinkjøretøy økes til noe over 5 prosent.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at forveitrafikken har stortingsflertallet vedtatt en opptrappingsplan for innblanding av biodrivstoff. Disse medlemmer viser til at det er viktig at den eksisterende satsingen skjer med bærekraftige biodrivstoff, og at dette også må skje når nye satsinger på fornybart drivstoff skjer. Disse medlemmer mener bruk av palmeolje og/eller biprodukter av palmeolje i biodrivstoff ikke er bærekraftig biodrivstoff. Etableringen av oljepalmeplantasjer er i dag den største trusselen mot regnskogen i Sørøst-Asia, spesielt i Indonesia og Malaysia. Dette gjør at palmeoljedrivstoffet gir store klimagassutslipp. Disse medlemmer viser til at Stortinget flere ganger har behandlet saker om bruken av palmeolje, men at man fremdeles venter på regjeringens oppfølging, for eksempel når det gjelder avgiftsbelegging av palmeoljedrivstoff. Disse medlemmer forventer rask framdrift fra regjeringen i dette arbeidet.

Industri og petroleum. Utslippskutt i industrien

Komiteen vil videre fremheve den positive utviklingsdynamikken som ligger i at det i sterkere og sterkere grad er blitt et konkurransefortrinn å levere klimavennlige produkter, produsert med ren energi. Komiteen mener store deler av industrien fortjener honnør for omstillingsvilje, og understreker viktigheten av at statlige myndigheter ser og iverksetter dette og gir forutsigbare rammevilkår samtidig som det stilles krav om forbedringer. Komiteen mener de nordiske landene bør inviteres til et tettere samarbeid om hydrogen-satsing i form av en nordisk hydrogenstrategi.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om en helhetlig strategi for forskning, teknologiutvikling og bruk av hydrogen som energibærer.»

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til sonderinger med de andre nordiske landene med tanke på en felles nordisk hydrogenstrategi.»

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til hydrogenstrategien som Stortinget i 2015 ba regjeringen Solberg om å legge fram og som er omtalt i Meld. St. 25 (2015–2016)

Kraft til endring. Hydrogen kan bli et viktig drivstoff, særlig i tunge og langtgående kjøretøy. Men det ligger også store muligheter knyttet til industriell utvikling og klimanytte dersom vi i større grad evner å utnytte hydrogen i blant annet stål- og aluminiumsproduksjon. Mye ligger til rette for at de nordiske landene kan lede an i en industrialisert hydrogensatsing i Europa. De nordiske landene har sammen gjort tilsvarende løft innen elkraftsektoren og produksjon av fornybar energi.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det meste av utslippene fra industri, bergverk og petroleum faller inn under kvotepfiktige utslipp.

Disse medlemmer viser til at industrien har redusert sine utslipp med 40 prosent siden 1990. I dag er det få kommersielt tilgjengelige teknologier for å redusere prosessutslipp fra industrien videre. Disse medlemmer understreker derfor viktigheten av at utvikling av lavutslippsteknologi i industrien er et av de prioriterte målene i klimapolitikken. Disse medlemmer viser til Prosess 21, et strategiforum med deltagere fra industrien, academia, forvaltningen og virkemiddelapparatet. Prosess 21 skal gi innspill til hvordan vi best kan få en utvikling i retning av minimale utslipp fra prosessindustrien i 2050 og samtidig ha en bærekraftig vekst i industrisektoren.

Disse medlemmer viser til at EUs kvotesystem, CO₂-avgift, sterke reguleringer og en norsk petroleumsnæring som stiller strenge krav til seg selv, har ført til at utslippene ved utvinning per produsert enhet i gjennomsnitt er lave i et internasjonalt perspektiv. Disse medlemmer vil samtidig påpeke at det er nødvendig å vurdere hvorvidt flere av utslippskildene i petroleumsvirksomheten skal inkluderes i kvotesystemet.

Disse medlemmer viser til at regjeringspartiene i samarbeid med Kristelig Folkeparti har bevilget betydelige midler til CO₂-håndtering siden 2013, både til drift av testsenteret TCM på Mongstad og gjennom konseptstudier for fullskala demonstrasjonsanlegg og transport og lagring av CO₂. CO₂-håndtering er et viktig klimatiltak for å redusere klimagassutslipp, og disse medlemmer viser til regjeringserklæringen fra Jeløya, hvor det slås fast at:

«Regjeringen vil bidra til å utvikle en kostnadseffektiv teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂. Regjeringen vil legge frem en helhetlig vurdering av fullskala CO₂-håndtering for Stortinget senest i forbindelse med RNB 2018, og ha ambisjon om å realisere en kostnadseffektiv løsning for fullskala CO₂-håndtering i Norge gitt at dette gir teknologiutvikling i et internasjonalt perspektiv.»

Disse medlemmer viser til at klimaendringene og et økende energibehov i verden er bakgrunnen for

regjeringens ambisjoner for arbeidet med fangst og lagring av CO₂. Behovet for CO₂-håndtering er godt dokumentert gjennom rapporter fra FNs klimapanel og Det internasjonale energibyrået (IEA). De sier det vil være svært vanskelig og mye dyrere å nå togradersmålet uten CO₂-håndtering.

Disse medlemmer viser til at regjeringens ambisjon om fullskala demonstrasjonsanlegg for CO₂-fangst og -lagring krever at vi jobber systematisk og målrettet med å etablere et godt beslutningsgrunnlag. Regjeringen har satt i gang konseptstudier på fangst, transport og lagring av CO₂. Norcem, Fortum Oslo Varme (Klemetsrudanlegget) og Yara har levert sine konseptstudier av CO₂-fangst til Gassnova. Gassco har gjennomført konseptstudier på transport. Statoil, sammen med Shell og Total, gjennomfører konseptstudier av CO₂-lagring frem mot høsten 2018.

Disse medlemmer mener at hovedmålet for fullskalaprojekt er å bidra til teknologiutvikling og kostnadsreduksjoner, slik at CO₂-håndtering kan bli et effektivt klimatiltak globalt. Om verden innretter klimapolitikken slik at den kan nå Paris-avtalens mål, kan spredningspotensialet fra et norsk prosjekt være stort. En komplett verdikjede for CCS for industrien vil potensielt ha en stor global klimamessig verdi og også som en grønn industrimulighet for Norge.

Disse medlemmer viser til at et forbud mot fossil olje til varmekraft vil treffe industribedrifter som kan ha krav til prosessvarme som ikke uten videre gjør det mulig å erstatte fossile brenslere. Store deler av utslippene fra industrien er omfattet av kvotepliktig sektor, og bruk av fossil olje er priset gjennom CO₂-avgift på mineralske produkter.

Disse medlemmer viser til vedtak nr. 687, 23. mai 2016. Vedtaket er fulgt opp gjennom ny styringsavtale mellom departementet og Enova for perioden 2017–2020. Styringsavtalen gir Enova langsiktige økonomiske rammer og stor faglig frihet. Styringsmodellen gir Enova mulighet til å utnytte de ressursene som er stilt til rådighet, effektivt. Disse medlemmer viser til at det i avtalen er lagt til grunn at Enova skal bidra på regjeringens prioriterte innsatsområder i klimapolitikken, blant annet utvikling av lavutslippsteknologi i industrien og ren produksjonsteknologi. I den nye avtalen har innovasjon av ny energi- og klimateknologi fått større plass enn før. Gjennom et eget delmål i avtalen skal Enova bidra til økt innovasjon innen energi- og klimateknologi tilpasset lavutslippssamfunnet. Etter at den nye avtalen trådte i kraft 1. januar 2017, har Enova lansert nye programmer som bidrar til utvikling av ny innovativ energi- og klimateknologi. Enova har fire forskjellige programmer rettet mot forskjellige stadier i teknologiutviklingen, fra demonstrasjons- og forprosjektfasen til fullskala implementering og markedsintroduksjon. Programmene legger til rette for å

støtte innovative teknologiprojekter innenfor alle de største norske industrigrenene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at norsk industri de siste to tiårene har bevist at de kan kutte utslippene betydelig. I 2016 hadde norsk industri utslipp på 11,7 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Utslippene er ventet å stige til 12,2 millioner tonn CO₂-ekvivalenter uten nye tiltak. Om lag 4 millioner tonn CO₂ av utslippene kommer fra fossil energi til varmekraft. Om lag 1 million tonn CO₂ av utslippene i industrien er ikke-kvotepliktige utslipp som man ikke har sterke virkemidler for å kutte i.

Disse medlemmer viser til at i et land med fantastiske fornybare ressurser som Norge, er det ingen grunn til at industriens energibruk skal være fossil. For et høykompetent land som Norge må satsing på nullutslippsløsninger være norsk industris konkurransefortrinn i en verden som skal løse klimaproblemet.

Disse medlemmer viser til at det er bred enighet på Stortinget om at fossil varme i bygg skal fases ut innen 2020, og det er nå på tide å utvide utfasingen av fossil energi også til varmekraft i industrien. Disse medlemmer mener at i løpet av inneværende stortingsperiode bør det derfor legges fram en forskrift som forbyr fossil oppvarming i industrien, med en tidsfrist for gjennomføring, på samme måte som man har gjort i bygg.

Disse medlemmer viser til at ny rapport fra DNV GL, på bestilling fra Energi Norge, viser at det finnes betydelige ikke-kvotepliktige utslipp fra industrien som kan fjernes ved hjelp av elektrifisering. Potensialet for utslippskutt er 400 000 tonn CO₂ og gjelder i hovedsak utslipp knyttet til stasjonær forbrenning. Disse medlemmer viser til at noen industribedrifter allerede har gått foran, slik som for eksempel industribedriften Glasop i Skjåk, som lager bygge- og fyllingsmaterialer til vei og jernbane av resirkulert glassemballasje. Ved hjelp av elektrifisering har bedriften kuttet sitt fossile gassforbruk. Nå planlegger bedriften å gjennomføre samme omstilling på sin fabrikk i Fredrikstad.

Disse medlemmer foreslår:

«Stortinget ber regjeringen endre utslippstillatelse for ikke-kvotepliktig industri, slik at fossil energi til varmekraft fases ut innen utgangen av 2021.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2018 legge fram et forslag om forbud mot å installere ny fossil var-

mekapasitet som ikke har CO₂-fangst og -lagring, i industrien.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, foreslår:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en forskrift som varsler et forbud mot bruk av fossil olje til varmemål i industrien fra senest 2023. Forskriften må legges fram av regjeringen i stortingsperioden 2017–2021.»

«Stortinget ber regjeringen pålegge Enova å stimulere til økt bruk av trekull i ferrolegeringsindustrien gjennom risikoavlastning og støtte til industriskala demonstrasjonsanlegg og fullskala pilotprosjekt for norsk produksjon av trekull.»

«Stortinget ber regjeringen pålegge Enova å stimulere til økt bruk av hydrogen som reduksjonsmiddel gjennom risikoavlastning og støtte til industriskala demonstrasjonsanlegg og fullskala pilotprosjekt.»

Flertallet ønsker å støtte norsk fastlandsindustri ambisjoner om å øke verdiskapingen samtidig med at store punktutslipp fjernes gjennom omlegging til bruk av fornybar energi, energieffektivisering og gjennom å fange, transportere og lagre klimagassutslipp fra prosesser som ikke kan erstattes eller gjennomføres med fornybar energi.

Flertallet viser til at skal Norge og verden kunne nå sine fastsatte klimamål, vil det være behov for fangst og lagring av CO₂ fra industriprosesser både i Norge og på kontinentet. Norge har noen av de beste lagringsmulighetene for CO₂ i Europa. Den norske delen av Nordsjøen har lagringsplass til å dekke store deler av EUs lagringsbehov. Flertallet mener at CCS ikke må benyttes som et påskudd for å forlenge oljealderen, men mange industriprosesser kan ikke redusere sine utslipp ved å endre fra fossil til fornybar energi. Skal vi få kuttet utslippene fra industriell produksjon, vil vi måtte lykkes med CCS. Samtidig vil en offensiv satsing på utvikling av lagringskapasitet i Nordsjøen kunne bidra til å skjerme arbeidsplasser på sokkelen.

Flertallet viser til at Bellona har beregnet at innen 2030 kan 22 000 heltidsstillinger i Nordsjøen opprettholdes ved investering i nye offshorefelt for CO₂-lagring. Satsing på CCS er derfor ikke bare nødvendig for å løse klimaproblemet – det vil også være viktig for å opprettholde kompetanse og arbeidsplasser på sokkelen.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for hvordan man skal utvikle og tilrettelegge for en fullstendig verdikjede for CO₂-lagring til sokkelen.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem en handlingsplan med forslag til virkemidler som bidrar til en overgang til CCS på alle større, industrielle punktutslipp innen 2030, og som samtidig bidrar til en konkurransedyktig norsk industri.»

«Stortinget ber regjeringen opprette et fond for utvikling av og investering i CCS. Fondet legges til Gassnova.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen innføre et påbud om CCS på alle større, industrielle punktutslipp innen 2030.»

Utslippskutt i bygg og anlegg

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at arbeidet med å redusere klimagassbelastningen fra byggematerialer er viktig. Trematerialer vil styrke sin konkurransekraft i et slikt arbeid, men arbeidet må omfatte alle materialer og bidra til at for eksempel karbonfangst og -lagring i sementproduksjon blir mer attraktivt, og at man i større grad tar i bruk resirkulert stål. På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for Stortinget om hvordan man skal redusere klimagassbelastningen fra byggematerialer.»

Flertallet viser til at utslippene fra byggsektoren var på om lag 1,2 millioner tonn CO₂ i 2016 og er i sist utarbeidede framskriving forventet å synke til 0,6 millioner tonn i 2020. Bygg og anlegg trenger å fase ut all fossil olje og gass, men også å bli mer energieffektiv.

Flertallet viser til at som oppfølging av klimaforliket samt flere stortingsvedtak i perioden 2013–2017, er det besluttet et forbud mot fossil fyringsolje og parafin til oppvarming av bygninger fra 2020. Forbudet gjelder boliger, offentlige bygg og næringsbygg. Regjeringen har anslått at utslippene fra fyring med fossil olje og parafin i 2015 var 739 000 tonn CO₂, og at forbudet regjeringen har utarbeidet i forskrift, er beregnet å redusere utslippene med 340 000 tonn CO₂ i året. Det er fortsatt gjestående utslipp fra fossil oppvarming som ikke er omfattet av forbudet.

Flertallet viser til at energibruk i bygg står for om lag halvparten av energiforbruket i Norge og tilsvarende

andel klimagassutslipp i et globalt perspektiv. Mål om lavere energibruk og produksjon av energi i norske bygg er grunnleggende i klimaarbeidet. Slik kan ren energi frigjøres til kutt i utslipp i andre sektorer, som transport og industri.

Målet om å effektivisere energibruken i byggsektoren forutsetter, slik flertallet ser det, et bredt sett av virkemidler, herunder klimavennlig materialbruk, utfasing av fossile oppvarmingskilder, fornybar energiproduksjon i bygg og energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse.

Flertallet viser til at en ved å erstatte utslippintensive byggematerialer som stål og betong kan få til betydelig reduksjon i klimagassutslipp, og at virkemidler knyttet til offentlige innkjøps- og anbudsprosesser, planbestemmelser og krav om livssyklusanalyser for nye bygg vil bidra til en raskere innfasing av mer miljøvennlige byggematerialer.

På denne bakgrunn foreslår flertallet følgende:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for vesentlig økt bruk av norsk trevirke i bygg, hvor både tiltak på industri- og etterspørselssiden inngår.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at de ikke-kvotepflichtige utslippene fra oppvarming av bygg i 2015 var på 1,2 millioner tonn CO₂. Disse medlemmer viser til at de fremskrevne utslippene i 2030 er på 0,5 millioner tonn, og mener et viktig steg mot reduksjon er å fase ut bruken av mineralolje. Disse medlemmer viser til at regjeringen vil innføre forbud mot mineralolje til oppvarming av bygninger fra 2020 for både grunnlast og spisslast, boliger, offentlige bygg og næringsbygg.

Disse medlemmer mener regjeringen må legge til rette for et grønt skifte med større vekt på fornybar energi, der ren energi brukes til å fase ut fossil energi i andre sektorer. Disse medlemmer påpeker at det også gjelder utfasing av fossil energi i byggsektoren.

Disse medlemmer viser til at energibruk i bygg står for om lag 40 prosent av energiforbruket i Norge. Globalt står byggsektoren for en omtrent like stor andel av klimagassutslippene. Disse medlemmer mener det ligger et stort potensial for energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse, samtidig som nye bygg bygges mer klimasmart. Disse medlemmer er opptatt av at regjeringen skal følge opp Stortingets enighet i Energimeldingen. Disse medlemmer viser til at dette blant annet innebærer en reduksjon av energi med 10 TWh i bygg fra dagens situasjon til 2030.

Disse medlemmer viser til at forskriften om forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming av bygninger fra 2020 planlegges vedtatt før sommeren. Disse medlemmer påpeker at et eventuelt utvidet for-

bud må konsekvensutredes og høres i tråd med utredningsinstruksen. Disse medlemmer viser til at byggvarme i byggarbeider også faller utenfor forskriftens virkeområde. Miljødirektoratet har levert en utredning av bruken av fossil olje til byggørk på bygge- og anleggsplasser. Her omtales flere mulige virkemidler som alternativ til forbud. Disse medlemmer viser til enigheten mellom de ikke-sosialistiske partiene om Nasjonal transportplan 2018–2029, der det stadfestes at regjeringen vil utarbeide en handlingsplan for fossilfrie byggeplasser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at et forslag om å forby bruk av fossil mineralolje til oppvarming av driftsbygninger i landbruket og midlertidige bygninger fremdeles ikke er vedtatt. Når det gjelder å fjerne fossil gass til oppvarming av bygninger og å fjerne bruken av fossil energi til bruk i fjernvarme, har regjeringen valgt å varsle videre utredninger. Disse medlemmer viser til at regjeringen også har varslet at de vil utrede muligheten for å redusere eller fjerne bruk av mineralolje til oppvarming og bygningstørking ved bygge- og anleggsplasser.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at forbud mot fossil gass til oppvarming av bygninger gjeldende fra 2020, vedtas i løpet av 2018, slik at bransjen kan forberede innføringen.»

«Stortinget ber regjeringen utvide forbudet mot fossil oppvarming fra 2020 til å gjelde forbud mot oppvarming i midlertidige bygg, og at endringen vedtas i løpet av 2018, slik at bransjen kan forberede innføringen.»

«Stortinget ber regjeringen innlemme innendørs byggvarme under byggefasen, inkludert betongherding og fasadetørk, som en del av forbudet mot fossil oppvarming fra 2020, og vedta denne endringen i løpet av 2018, slik at bransjen kan forberede innføringen.»

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2018 varsle forbud mot både fossil olje og gass i fjernvarmeanlegg fra senest 1. januar 2020.»

«Stortinget ber regjeringen endre regelverket for offentlige anskaffelser, slik at det i alle byggeprosjekter som lyses ut på offentlig anbud, stilles krav om nullutslippsteknologi der dette er teknisk mulig. Dersom det ikke er mulig, skal det stilles konkrete energi- og utslippskrav.»

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om et norsk regelverk for jevnlig energikartlegging i større virksomheter – med tanke på at kartleggingen skal utløse kostnadseffektive energieffektiviseringstiltak.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med sak om utredning av miljøsertifisering av bygg gjennom ordninger som BREEAM-NOR, for å drive fram mer klimavennlig material- og energibruk. Miljøsertifisering må etterspørres både for nybygg, rehabilitering av eksisterende bygningsmasse og ved leie av lokaler, og inkluderes i forskrifter for offentlig innkjøp.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en utredning om hvordan det offentlige som leietaker kan stille krav om minst energiklasse A i alle nye leiekontrakter.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser i denne sammenheng til vedtak gjort på Høyres landsmøte, om at det offentlige skal ha krav om energimerke A i alle nye offentlige leiekontrakter, med en opptrappingsplan fra 2022 frem til 2025.

Utslippskutt i olje- og gassindustrien

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at klimagassutslippene fra olje- og gassektoren var på 14,9 millioner tonn i 2016 og er ventet å stige til 15,1 millioner tonn CO₂-ekvivalenter innen 2020. Olje- og gassvirksomheten er hovedårsaken til økningen i innlands klimagassutslipp siden 1990 med en utslippsvekst på over 80 pst. Årsaken er i hovedsak at energiforsyningen på oljeplattformene drives med fossil gass. I tillegg forårsaker norsk olje og gass store klimagassutslipp i landene den eksporteres til.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gi Miljødirektoratet i oppdrag å endre utslippstillatelsen til Hammerfest LNG, slik at gasskraftverket erstattes med kraft fra nettet, og gi Statnett i oppdrag å forsterke kraftinfrastrukturen ut til Melkøya.»

«Stortinget ber regjeringen stanse 24. konsesjonsrunde og tildeling i forhåndsdefinerte områder.»

«Stortinget ber regjeringen gi Miljødirektoratet og Oljedirektoratet pålegg om å stille krav til nullutslipp av

klimagasser i forbindelse med forsyning av energi til alle nye oljeinstallasjoner, og stille dette som vilkår i alle pågående konsesjonsrunder.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for hel- eller delelektrifisering av eksisterende felt for å nå klimamålene fram mot 2030 og 2050. Stortinget ber regjeringen særlig vurdere elektrifisering av sørlige Nordsjøen, og inkludere mulighetene for å kombinere elektrifisering med en demonstrasjonspark for havvind.»

«Stortinget ber regjeringen innføre krav til alle supplyskip som skal seile i norsk farvann, om å kunne motta landstrøm fra 1. januar 2020.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, foreslår:

«Stortinget ber regjeringen gi Miljødirektoratet i oppdrag å vurdere endret utslippstillatelse til Kårstøterminalen – med sikte på elektrifisering av terminalen med kraft fra nettet, og legge fram en egen sak til Stortinget om dette.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at å stille krav til at alle supplyskip skal kunne motta landstrøm, vil være et konkret grep for å få ned klimagassutslippene, men vil også kunne ha positive effekter for luftkvaliteten. Disse medlemmer viser til at Statoil har satt landstrøm som krav i anskaffelsen de hadde på innleie av supplyskip for om lag et år siden. Dette viser at markedet er modent, og det er mulig å stille krav som alle kan gjennomføre. Enova har gitt støtte til mange landstrømsanlegg til supplyskip, så det er en tilgjengelig løsning nå.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at produksjon og forbrenning av fossil energi er hovedårsaken til klimaendringene, og at dette derfor må opphøre raskest mulig. Å fase ut norsk petroleumsvirksomhet er derfor det viktigste Norge kan gjøre for klimaet. Dette medlem viser til rapporten «The Sky's Limit» fra organisasjonen Oil Change International, som ble publisert i august 2017, og som viser at Norge er verdens syvende største eksportør av klimagasser.

Dette medlem viser til at norsk olje og gass utgjør en signifikant andel av globale utslipp fra fossil energi, over 2 pst. Til sammenligning har Norge under 7 promille av verdens befolkning.

Dette medlem viser til at petroleumsutvinningsen per i dag bidrar til rundt ti ganger mer CO₂ til atmo-

sfæren enn alle Norges innenlandske utslipp. Norsk petroleumsvirksomhet gir altså et vesentlig bidrag til globale utslipp.

De tte medlem har merket seg at det finnes mange ulike beregninger, og at enkelte av dem argumenterer for et større karbonbudsjett. Dette medlem vil imidlertid understreke at hvor raske utslippskutt som er nødvendige for å innfri dette målet, avhenger av hvor stor risiko for å mislykkes vi er villige til å ta. Dette medlem mener at det er uakseptabelt å utsette barn, unge og fremtidige generasjoner for en vesentlig risiko for irreversible og farlige klimaendringer. Dette medlem mener at denne risikoen øker for hvert nytt felt som åpnes på norsk sokkel.

Dette medlem viser til at Stortinget vinteren 2018 behandlet et representantforslag fra Miljøpartiet De Grønne, der Miljøpartiet De Grønne og Sosialistisk Venstreparti i Innst. 130 S (2017–2018) gikk inn for å stanse 24. konsesjonsrunde for å hindre ytterligere investeringer i klimaødeleggelse.

Petroleumsskatt

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at norsk petroleumsnæring understøttes av minst tre gunstige skatteordninger. For det første har næringen en egen skatteordning (leterefusjonsordningen) der staten dekker 78 pst. av utgiftene til leting for selskaper som ennå ikke er i skatteposisjon. Dette bidrar til at staten tar mye av risikoen for leting også for selskaper som aldri blir i stand til å betale tilbake pengene. Staten tar ikke denne oppstartsrisikoen for industrien på land.

Disse medlemmer viser til at for det andre får oljeselskaper skrive av investeringer over seks år, selv om store installasjoner på sokkelen bygges for vesentlig lengre levetid. To offentlige utredninger (NOU 2000:18 og NOU 2014:13) har pekt på at avskrivninger over seks år er altfor raskt med hensyn til levetiden for de fleste driftsmidlene. Denne særfordelen gir oljeselskaper langt større skattefradrag for investeringer enn øvrig næringsliv, som vanligvis må avskrive kostnadene over like mange år som man regner med at driftsmidlene vil vare.

Disse medlemmer viser til at for det tredje har petroleumsnæringen også et særfradrag gjennom friinntekten, hvor de skriver av 22 pst. av det driftsmidlene koster. De norske skattefordelene til petroleumindustrien er omtalt under kapitlet Næringsstøtte i nasjonalbudsjettet for 2015. Der står det blant annet:

«I petroleumsskatningen er de investeringsbaserte fradragene (friinntekt, avskrivninger og rentekostnader) høyere enn de skal være i en nøytral skatt. Etter endringen i Prop. 150 LS (2012–2013) betaler petroleumsselskapene om lag 12 pst. av investeringer som er omfattet av petroleumsskatten. I en nøytral petrole-

umsskatt ville selskapene selv ha dekket om lag 25 pst. av investeringskostnaden. Skatteutgiftene av for høye investeringsfradrag anslås til om lag 21,3 mrd. kroner i 2013 og 20,8 mrd. kroner i 2014.»

Disse medlemmer viser til at ved å skape kunstig høy lønnsomhet i petroleumindustrien tar staten svært stor risiko med norske skattepenger, for eksempel ved å finansiere leteboring i Barentshavet, der mulighetene for å etablere lønnsom drift er svært små. Disse medlemmer vil i denne sammenheng minne om at verden allerede har funnet langt mer olje og gass enn klimaet tåler, og at mange av de eventuelle funnene som gjøres de neste årene, ikke vil kunne komme i drift før omkring 2030. Driftsfasen for nye funn vil strekke seg langt forbi år 2050. Da bør verden ha avvirket sitt forbruk av fossile energikilder.

Disse medlemmer vil minne regjeringen om at investeringene i fossilindustrien i 2018 blir på 144,3 mrd. kroner, mens investeringene i all annen industri til sammen anslås til 20,7 mrd. kroner, kun en syvendedel av investeringene i fossilindustrien. Disse medlemmer vil peke på at de investeringene vi gjør i dag, binder kapital, kompetanse og nye investeringer til fossilindustrien i mange tiår fremover. Den sittende regjeringens oljepolitikk, der Olje- og energidepartementet skryter av at de setter nye rekorder i nye utvinningstillatelser i 2018, forverrer denne utviklingen og vitner om en utdattert virkelighetsforståelse.

Disse medlemmer foreslår:

«Stortinget ber regjeringen avvikle leterefusjonsordningen med virkning fra og med statsbudsjettet for 2019.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser for øvrig til sine merknader og forslag om petroleumsskatt i statsbudsjettet for 2018.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at FN-rapporten «New climate economy» peker på subsidier og skattefordeler til fossil energi som et av de største hindrene for å nå klimamålene. Gjennom disse skattefordelene blir den norske regjeringen delaktig i den omfattende globale subsidieringen av fossil energi, som ifølge studien «How Large Are Global Fossil Fuel Subsidies?», publisert i World Development i 2017, er på 5 trillioner dollar, noe som tilsvarer 6,5 pst. av global verdiskapning (GDP). Dette medlem viser til at disse subsidiene er en viktig årsak til at de globale utslippene steg med 2 pst. i 2017 til tross for den raske utviklingen av billigere fornybare løsninger. Norge bruker i dag milliardbeløp på å gi skattefordeler til petroleumsnæringen, noe som blant annet stimulerer til økt leteaktivitet på norsk sokkel.

Dette medlem er kjent med at det er uenighet om hvorvidt støtteordningene som gis til norsk petrole-

umsnæring, kan defineres som subsidier. Dette medlem viser derfor til Verdens handelsorganisasjon, som definerer subsidier som «et finansielt bidrag fra en regjering eller annen offentlig instans som utgjør en fordel». Det innebærer at alle typer statlig hjelp til én bransje, som en annen bransje ikke får, er subsidier, inkludert flere støtteordninger for norsk petroleumsnæring. Ifølge Det internasjonale pengefondet (IMF) bruker Norge store summer på å subsidiere fossil energi.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2019 legge frem forslag om avvikling av petroleumsnæringens skattefordeler.»

Utslippskutt i landbruket

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at Paris-avtalen fastsetter et mål om at verdens utslipp av klimagasser må reduseres slik at temperaturstigningen på kloden ikke overstiger 2 grader, samtidig som man tilstreber å begrense temperaturøkningen til 1,5 grader. Flertallet viser videre til at avtalen også redegjør for de hensyn og avveininger det er viktig å ta i arbeidet med å utforme klimapolitikken. Flertallet vil understreke at i tillegg til å bekjempe klimaendringer må også andre grunnleggende samfunnsoppgaver løses, og avtalen peker på matsikkerhet og bekjempelse av sult som en fundamental prioritering i dette arbeidet.

Flertallet viser til avtaleteksten, som slår fast at:

«... vi må bedre evnen til å møte negative klimakonsekvenser og kutte klimagassutslippene på en måte som ikke truer matproduksjonen.»

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, understreker at tiltak med sikte på å redusere klimagassutslipp fra jordbruket skal være kunnskapsbaserte og kunne beregnes med relativt sikre metoder. Dette flertallet viser til arbeidet i teknisk beregningsutvalg for klimautslipp fra jordbruket med å forbedre utslippsregnskapet for sektoren og bedre fange opp effekten av klimatiltak.

Dette flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en handlingsplan for utbygging av biogass i Norge.»

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et samarbeid med biogassbransjen om å etablere en bransjenorm for biogass for å dokumentere klimanytten av norsk biogass og til bruk for Miljødirektoratet i rapporteringen av biodrivstoff.»

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå virkemidlene for kombinert oppvarming og strømforsyning (CHP) med særlig henblikk på små, prefabrikerte biogassanlegg og solcelleanlegg rettet mot landbruket.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2016–2017) og de tiltak og virkemidler som ble vedtatt for å redusere utslippene fra jordbruket.

Disse medlemmer viser til det konstruktive partssamarbeidet som nå pågår for å redusere utslippene fra landbruket, og merker seg at arbeidsgruppen som ble nedsatt for frem til jordbruksforhandlingene å gjennomgå eksisterende ordninger for støtte til klimatiltak på gårdsnivå, med sikte på å styrke og målrette innsatsen for reduserte utslipp, nå har lagt frem sin rapport. Regjeringen skal også forhandle med jordbruket om en frivillig avtale med en plan for reduksjon av klimagassutslipp, der ambisjonsnivået for utslippsreduksjoner i jordbruket frem mot 2030 tallfestes. Dette er i tråd med disse medlemmers ambisjon om sektorvise utslippsambisjoner.

Landbruket er en viktig bidragsyter i det grønne skiftet, både gjennom binding av karbon og produksjon av fornybar, biobasert energi og drivstoff. Disse medlemmer vil samtidig vise til at reduserte utslipp fra sektoren er helt nødvendig. Derfor stiller disse medlemmer seg bak ambisjonen om å føre en politikk som gir insentiver til mindre utslipp og mer kostnadseffektive klimatiltak.

Disse medlemmer mener det er viktig at landbruket bygger mer av sine bygg med mer bruk av tre, massivtre og lavkarbon betong.

Disse medlemmer viser til at kombinert oppvarming og strømforsyning (CHP), eller sammenkjøring av strøm og varme, brukes om samtidig generering av elektrisitet og oppvarming/kjøling fra forbrenning av drivstoff og/eller fra et solvarmeanlegg. Svært få bønder har i dag EOS-system. Med i snitt fem bygninger på et gårdstun er det stort potensial for energieffektivisering og bruk av egenprodusert varme og el.

Disse medlemmer viser til at prefabrikkerte, små biogassanlegg med biogassturbin nå er på markedet. Disse vil gjøre det langt rimeligere og sikrere å utnytte lokal husdyrgjødsel fra en besetning på fra 100 kyr og oppover til å produsere energi i ulike former, redusere utslipp fra fordampning, erstatte kunstgjødsel med kortreist biogjødsel og redusere avrenningsproblemer.

Disse medlemmer viser til verdiskapingsprogrammet for fornybar energi i landbruket, som blant annet innbefatter at flere husdyrprodusenter kan samarbeide om biogassanlegg på gårdsnivå, økt bruk av solkraft og reduksjon av utslipp og avrenning fra husdyrgjødsel.

Disse medlemmer viser til at etter hvert som det kommer opp en anleggsstruktur med biogassanlegg, er det naturlig å etablere regionale oppgraderingsanlegg for flytende biogass til drivstoff. Fram mot 2030 vil det også kunne utvikle seg et marked for biokull, som gjør at de små biogassanleggene også kan få økt effekt med biomasse fra deler av trestokken som i dag ikke utnyttes.

Satsing på biogass i landbruket må være en del av en helhetlig satsing og strategi for biogass i Norge.

Disse medlemmer viser til at vi per i dag bare har rundt 60 biogassanlegg i Norge, og flertallet er basert på avløpsslam. Dagens produksjon fra disse er på om lag 437 GWh, med en verdiskaping på ca. 900 mill. kroner og 731 årsverk, noe som gir 107 000 tonn CO₂-ekvivalenter i klimagassreduksjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at utslippene fra jordbruket var på 4,6 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2016. Uten nye tiltak er utslippene forventet å være på 4,3 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i 2020. Utslippene kommer i hovedsak i form av prosessutslipp av metan fra husdyr og husdyrgjødsel, lystgass fra gjødsel og jord og CO₂ fra dyrking av myr. Om lag 90 pst. av utslippene av klimagasser fra jordbruket er knyttet til før- og husdyrproduksjon.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utvide omsetningspåbudet av bærekraftig biodrivstoff, herunder andre generasjons biodrivstoff fra tre og restavfall, til å omfatte avgiftsfri diesel.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen om at forbud mot fossil oppvarming i veksthus og i bygninger der det tørkes korn, gjeldende fra 2020, vedtas i løpet av 2018, slik at bransjen kan forberede innføringen.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti vil understreke at Norge har nådd en historisk lav selvforsyningsgrad, også i global sammenheng. Det er derfor viktig at klimapolitikken utformes på en måte som sikrer nasjonal matproduksjon, og som ikke ytterligere svekker landbrukets mulighet til å produsere mat til egen befolkning. Disse medlemmer vil påpeke at dette hensynet står i en særstilling for Norges del med hensyn til hvor sårbar norsk matproduksjon er, og det nasjonale ansvaret knyttet til selvforsyning.

Disse medlemmer viser til at jordbruk har flere roller i klimaarbeidet, og at matproduksjonen er svært utsatt for klimaendringer. Arbeidet med klimatilpassninger i jordbruket må, slik disse medlemmer ser det, derfor starte så snart som mulig. Disse medlemmer viser til at matproduksjonen kan bidra med en viktig del av løsningen på verdens klimautfordringer, fordi landbruk gjennom fotosyntesen binder store mengder CO₂. Disse medlemmer mener derfor det er avgjørende at det videre arbeidet på dette området håndterer de mange ulike problemstillingene samtidig.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til jordbrukets samfunnsoppdrag og følgende flertallsmerknad fra Innst. 251 S (2016–2017):

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, mener jordbrukets viktigste oppgave i klimasammenheng er å redusere utslippene per produsert enhet, i tillegg til å øke opptaket av CO₂ og tilpasse produksjonen til et klima i endring.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser videre til at verdens matproduksjon allerede rammes av klimaendringene, men at jordbruk likevel er et tema som er relativt nytt i internasjonale klimaforhandlinger og i klimapolitisk sammenheng for øvrig.

Flertallet merker seg at det på FNs klimaforhandlingsrunde i 2017 ble forhandlet fram en plan for hvordan klimaarbeidet i jordbrukssektoren skal legges opp. Flertallet merker seg også at det skal legges opp til et samarbeid mellom vitenskapelig og teknologisk rådgivning på den ene siden og implementering og gjennomføring på den andre, og at dette skal sikre et forbedret kunnskapsgrunnlag og føre til konkrete tiltak. Flertallet vil understreke betydningen av at Norge bidrar aktivt inn i dette arbeidet, både med hensyn til progresjon og kunnskapsutvikling. Flertallet mener at det parallelt med dette internasjonale arbeidet bør jobbes for å legge grunnlaget for tilsvarende prosesser nasjonalt.

Flertallet vil påpeke at både metode og modell for beregning og rapportering av utslipp fra jordbrukssektoren har alvorlige svakheter. Flertallet mener at man i den sammenheng, for å sikre presis rapportering og grunnlag for en kunnskapsbasert forvaltning, må prioritere arbeidet med å forbedre og detaljere den nasjonale rapporteringen om klimagasser fra jordbruket. Flertallet mener videre at det bør iverksettes et arbeid for å utvikle mer avanserte utslippsfaktorer og fleksible beregningsmetoder som kan fange opp endringer over tid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti ser at stortingsmeldingen om klimastrategi omtaler at regjeringen vil forhandle med jordbruket om en frivillig avtale med en tilhørende plan for reduksjon av klimautslipp, og videre at ambisjonsnivået for utslippskutt skal tallfestes.

Disse medlemmer vil i den sammenheng understreke at tiltak med sikte på å redusere klimagassutslipp fra jordbruket skal være kunnskapsbaserte, og at effektene må kunne måles med relativt sikre metoder. Disse medlemmer mener landbruket, som andre sektorer, skal bidra med sin del for å redusere klimagassutslipp, men understreker at det er komplekse sammenhenger knyttet til biologiske prosesser som er særskilt for jordbruket. Disse medlemmer vil i den sammenheng vise til behandlingen av jordbruksmeldingen, jf. Innst. 251 S (2016–2017), og følgende komitémerknad fra næringskomiteen:

«Komiteen understreker at jordbruket gir utslipp av klimagasser, men mener likevel at utslipp fra biologiske prosesser i jordbruket ikke kan likestilles med utslipp av klimagasser som har sitt utspring i bruk av fossile kilder.»

Videre merker disse medlemmer seg at flertallet i næringskomiteen ved behandlingen av nevnte innstilling, så sent som i 2017, var enige om at det også er distriktspolitiske og landbrukspolitiske målsettinger som skal ivaretas.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det nylig er nedsatt et teknisk beregningsutvalg for jordbrukssektoren. Disse medlemmer legger til grunn at dette arbeidet på sikt vil kunne bidra til bedre grunnlag for å bokføre faktiske utslipp og fange opp effekten av flere klimatiltak i jordbrukssektoren. Disse medlemmer mener det i tråd med dette må implementeres en bedre målemetodikk før det inngås forpliktende avtaler mellom myndigheter og jordbrukssektoren.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at utslipp fra fossile energikilder er hovedårsaken til klimaproblemet, men også utslipp fra jord- og skogsektoren og arealendringer bidrar til de menneskeskapte klimaendringene.

Disse medlemmer mener det trengs en stor innsats for å bekjempe alle utslipp som bidrar til klimaendringer, også utslipp fra landsektoren og som følge av arealbruksendringer. Dette er for eksempel en av grunnene til at Norge har gjort en stor internasjonal innsats for å bekjempe avskoging i regnskogsland og for å støtte miljøtiltak i jordbruket.

Disse medlemmer er likevel skeptiske til å blande sammen fossile og fornybare karbonsykluser i samme klimamålsettinger og med samme virkemiddelbruk, og betviler at dette vil bidra til større utslippsreduksjoner totalt sett. Disse medlemmer vil for eksempel advare mot at opptak av CO₂ i naturen går til fra trekk for kravet om reduksjon av menneskeskapte fossile utslipp. Disse medlemmer er derfor kritiske til klimaregnskap slik de presenteres i norske statsbudsjetter, der en slik sammenblanding gjøres. En strategi der man blander sammen fossile og fornybare karbonsykluser i samme målsettinger, vil etter disse medlemmers mening kunne være en bremsekloss for å kutte de fossile utslippene, som er hovedårsaken til klimaproblemet.

Disse medlemmer viser til at jordbruket har en svært viktig rolle å spille for å brødfø verdens befolkning, og at dette må gjøres med minst mulig miljøavtrykk. Parallelt er det avgjørende at matproduksjonen tilpasses en framtid med endret klima. Disse medlemmer er videre for å bruke fornybare bioressurser til å erstatte fossilt kull, olje og gass og utslippsintensive materialer, men for miljøets del må dette skje gjennom en helhetlig politikk som samtidig tar vare på naturens evne til å lagre karbon, unngår arealendringer som bidrar til klimaproblemet, og sørger for at arbeidet gjøres på en måte som også ivaretar naturens mangfold. Disse medlemmer mener det trengs både målsettinger og en aktiv virkemiddelbruk for å redusere klimapåvirkningen fra landsektoren.

Disse medlemmer viser til at såkalt avgiftsfri diesel, altså diesel som ikke er belastet veibruksavgift og der jordbrukskjøretøy og -maskiner er store brukere, ikke er omfattet av omsetningspåbudet for biodrivstoff. Disse medlemmer mener at bærekraftig fornybart drivstoff også burde tas i bruk i denne sektoren. Disse medlemmer viser for øvrig til at hele biodrivstoffsatsingen må basere seg på bærekraftig materiale, og viser til sine merknader i denne innstillingen under kapitlet om utslippskutt i samferdselssektoren, om framdrift i arbeidet med å kaste palmeolje ut av biodrivstoffet som brukes i Norge.

Matproduksjon, husdyrnæring m.m.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at landbrukets organisasjoner i samarbeid har etablert «Klimasmart Landbruk». Klimasmart Landbruk har som formål å utvikle et nytt system og verktøy for å beregne klimaavtrykk og registrere klimakutt tilpasset hvert enkelt gårdsbruk, både med hensyn til produksjon og størrelse. Verktøyet skal, slik disse medlemmer forstår det, være grunnlaget for effektiv og målrettet beslutningsstøtte og rådgivning for å ta gode klimavalg tilpasset det enkelte gårdsbruk. Disse medlemmer ser at godt

etablerte systemer for data og dokumentasjon i norsk landbruk gir mulighet for å utvikle et beregningsverktøy for klimakutt som er anerkjent internasjonalt og kan gjøre norsk landbruk til klimaspydspiss. Disse medlemmer understreker betydningen av dette arbeidet og ber regjeringen sikre finansielle rammer som sikrer at alle gårdsbruk kan ta del i kunnskapsutviklingen og få klimarådgivning på gårdsnivå.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det i kvotepliktig sektor både i Norge og andre europeiske land er satt i verk aktive tiltak for å hindre karbonlekkasje. Disse medlemmer viser videre til at det i ikke-kvotepliktig sektor vil være særlig stor fare for karbonlekkasje i jordbruket, noe som igjen vil føre til utfordringer for næringsmiddelindustrien. Disse medlemmer vil i den sammenheng understreke at ensidige norske tiltak som reduserer matproduksjonen i Norge direkte eller indirekte gjennom å redusere lønnsomheten i primærproduksjonen, vil føre til økt behov for import, og at dette vil redusere verdiskapingen i både primærproduksjonen og næringsmiddelindustrien.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at norsk kjøttproduksjon er blant verdens mest klimasmarte og på nivå med øvrige land i Vest-Europa. Å flytte matproduksjonen ut av Norge vil, slik disse medlemmer ser det, derfor ikke gi reduserte utslipp av klimagasser globalt. Om importen skjer fra andre deler av verden, mener disse medlemmer det er sannsynlig at utslippene knyttet til norsk konsum av kjøtt vil øke. Disse medlemmer mener derfor det er viktig å unngå tiltak som gir fare for karbonlekkasje fra norsk matproduksjon.

Disse medlemmer viser til stortingsmeldingen og regjeringens argumentasjon om at det finnes et betydelig potensial for «rimelige» klimatiltak; utslippstiltak som koster samfunnet opp til 500 kroner per tonn CO₂. Det er angitt at det finnes slike tiltak som utgjør opp til 0,5 mill. tonn CO₂-ekvivalenter i jordbrukssektoren.

Disse medlemmer forstår det slik at denne beregningen baserer seg på en enkelt rapport, og at om lag halvparten av reduksjonspotensialet som er beskrevet, er knyttet til redusert produksjon av kjøtt i Norge. Så lenge endringer i produksjonen ikke er i tråd med endringer i forbruk, mener disse medlemmer dette sannsynligvis vil føre til økt import av kjøtt til Norge. Disse medlemmer vurderer derfor ikke slike forslag som reelle klimatiltak, men tvert imot som karbonlekkasje og i den sammenheng verken kvalifiserer til det man kan kalle ønskelige eller «rimelige» klimatiltak.

Disse medlemmer vil påpeke at det i motsetning til utslippsfrie løsninger knyttet eksempelvis til energibruk eller transportsektoren, ikke finnes tilsva-

rende løsninger i matproduksjonen. Disse medlemmer viser til at det på sikt er mulig å fjerne utslippene fra næringsmiddelindustrien og transportsektoren, men at bruk av natur og hold av dyr alltid vil medføre utslipp av klimagasser. Disse medlemmer vil imidlertid påpeke at det er mulig å gjøre tiltak for å gjøre matproduksjonen mer klimaeffektiv, slik at utslippene pr. produserte enhet går ned. Disse medlemmer viser i den forbindelse til at det over flere år har blitt gjennomført en rekke tiltak i norsk jordbruk som har gitt betydelig klimaeffekt, blant annet langsiktig avlsarbeid, tiltak for dyrehelse og rett føring.

Disse medlemmer mener utslippene i jordbrukssektoren ikke egner seg for klimaavgifter. Disse medlemmer begrunner dette med at målemetoder og modeller som brukes for klimautslipp i jordbruket, ikke gir detaljert informasjon om utslippene og i liten grad kan registrere endringer. Dette er, etter disse medlemmers mening, en generell begrensning mot effektiv bruk av klimaavgifter.

Disse medlemmer ser samtidig at det er flere av de aktuelle klimatiltakene som må gjennomføres kollektivt i husdyrnæringen, og hvor det må jobbes systematisk over tid før man oppnår positiv klimaeffekt. Disse medlemmer viser til at dette gjelder de fleste tiltak innenfor avl og dyrehelse.

Disse medlemmer mener dette underbygger argumentet om at sektoren derfor er lite egnet for klimaavgifter, og viser i den forbindelse til Innst. 251 S (2016–2017), hvor en samlet næringskomité uttalte:

«Komiteen mener at de biologiske prosessene i jordbruket ikke skal avgiftsbelegges slik Grønn skattekommisjon har foreslått.»

Og videre:

«Komiteen understreker at jordbruket gir utslipp av klimagasser, men mener likevel at utslipp fra biologiske prosesser i jordbruket ikke kan likestilles med utslipp av klimagasser som har sitt utspring i bruk av fossile kilder.»

Disse medlemmer vil vise til at det i konsekvensutredningen som ble lagt fram i forbindelse med EU-kommisjonens forslag i 2016, ble understreket at det var et begrenset potensial for utslippskutt i jordbrukssektoren. Disse medlemmer viser videre til at konsekvensen av dette blant annet er at det legges opp til at landene får mulighet til å godskrive tiltak i LULUCF-sektoren som deler av sin forpliktelse. Disse medlemmer ser det slik at EUs innretning av klimavirkemidlene dermed bygger på en innretning hvor det i liten grad legges opp til utslippskutt i jordbrukssektoren.

Disse medlemmer påpeker at regelverket knyttet til muligheten til å gjøre tiltak i LULUCF-sektoren er utformet med tanke på å treffe spesifikke medlemsland

i EU, hvor jordbruk er en dominerende kilde til de nasjonale utslippene. Dessverre er disse tiltakene, slik disse medlemmer ser det, i liten grad mulig å gjennomføre i Norge. Om de gjennomføres, vil den bokførte klimaeffekten etter disse medlemmers syn trolig være svært begrenset, og vil innebære at Norge i liten grad vil kunne bli kompensert for at det finnes små muligheter til utslippskutt innen jordbrukssektoren.

Disse medlemmer mener derfor at forutsetningene som EUs kompromiss hviler på, ikke er til stede i Norge, og at dette må reflekteres når planene for utslippskutt utarbeides her.

På bakgrunn av dette fremmer komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke finansiering av arbeidet med målrettet rådgivning på det enkelte gårdsbruk, og viser til Landbrukets Klimaselskap SA som er etablert for å legge til rette for mer klimaeffektiv norsk matproduksjon.»

«Stortinget ber regjeringen føre en klimapolitikk som balanserer Paris-avtalens målsettinger om å redusere klimautslipp, og forutsetningen om at dette ikke skal gå på bekostning av matproduksjon og målet om matsikkerhet og bekjempelse av sult.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det er viktig å ivareta norsk matproduksjon og særlig basere den på de naturgitte ressurser som Norge har. En viktig miljøoppgave for jordbrukspolitikken er å redusere det totale miljøavtrykket fra matproduksjonen og å kutte utslipp. I klimasammenheng er det viktig å øke karbonbindingen i jorda samt iverksette tiltak for å redusere utslipp av metan og lystgass. Det er videre viktig å fase ut bruken av fossile energikilder, slik man også gjør i andre sektorer. Samtidig er det viktig å gjøre den norske matproduksjonen mer robust på de klimaendringene som uansett vil komme. Disse medlemmer viser videre til at utviklingen i det norske kostholdet med økt kjøttforbruk ikke er fornuftig verken i en klimasammenheng eller for folkehelsen.

Disse medlemmer mener det trengs en variert virkemiddelbruk som på en klok måte ivaretar de mangfoldige målsettingene for forvaltning som landbrukssektoren har.

Disse medlemmer viser videre at karbonopp- tak og utslipp fra naturen har metodiske måleutfordringer som er annerledes enn fra fossile utslipp. Dette er en vesentlig innvendig mot lik regulering av alle klimagassutslipp, både fra fossile og fornybare kilder, for eksempel gjennom skattlegging. Disse medlemmer er likevel ikke prinsipielt mot å bruke avgifter også mot kli-

magassutslipp fra biologiske prosesser og karbonutslipp fra fornybare kilder. Disse medlemmer viser for eksempel til behovet for å kutte bruken av palmeolje, fordi palmeoljeindustrien i verden i dag er en av de viktigste driverne bak avskoging og ødeleggelse av regnskogen. Disse medlemmer har derfor vært positive til å regulere biodrivstoffsatsingen slik at man får faset ut drivstoff med lav eller negativ klimanytte, og viser til at Sosialistisk Venstreparti har fremmet forslag på Stortinget for å regulere dette, både gjennom regelverk og avgiftspolitik.

Disse medlemmer viser videre til at nordmenns kjøttforbruk mer enn doblet seg fra 1950-tallet til 2010-tallet, ifølge tall fra Helsedirektoratet. I 1989 spiste vi i gjennomsnitt 53 kilo kjøtt årlig, 23 kilo mindre enn i dag. De siste årene har mengden ligget ganske stabilt på rundt 76 kilo per person årlig. Det er nå åpenbart at kjøttforbruket i land som Norge må reduseres betydelig, både for å stanse klimaendringene og for å stanse tapet av arter og ødeleggelsen av naturlige økosystemer over hele kloden. Disse medlemmer mener derfor at Stortinget bør sette et mål om at norsk kjøttforbruk må reduseres i årene som kommer.

Disse medlemmer foreslår:

«Stortinget ber regjeringen sette et mål om å redusere kjøttforbruket i Norge for å bidra til reduserte klimagassutslipp, reduserte naturødeleggelser, bedre folkehelse og bedre dyrevelferd.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at kjøttforbruk er den nest største kilden til klimagassutslipp etter utslipp fra fossil energi. Dette skyldes delvis utslippene fra husdyrene i selve kjøttproduksjonen og delvis utslippene fra arealbeslaget som dagens industrielle landbruk utgjør. Dette medlem vil understreke at det verken er mulig eller ønskelig å oppnå «nullutslipp» fra biologiske prosesser i jordbruket. Samtidig er det åpenbart at det samlede antallet husdyr på kloden har blitt så stort at det sprenger jordens tåleevne både for klimagassutslipp og arealbruk. Mennesker og tamme dyr utgjør i dag 97 pst. av biomassen til alle store dyr på jorda, mens ville dyr utgjør bare 3 pst. Dette illustrerer tydelig hvor overdimensjonert kjøttproduksjonen er blitt.

Dette medlem mener det er mest hensiktsmessig å sette et generelt mål om redusert kjøttforbruk uten å differensiere mellom ulike kjøttslag. Dette medlem peker på at all kjøttproduksjon har store klimagassutslipp og stort ressursforbruk som fellesnevner. Omfanget av miljøkonsekvenser og dyrevelferd ved kjøttproduksjon varierer samtidig sterkt fra kjøttslag til kjøttslag avhengig av om man vektlegger klimagassutslipp, energieffektivitet, lokal ressursbruk, risiko for økt press på regnskog, kvaliteten på dyrevelferden eller an-

dre kriterier. Å utvikle virkemidler for redusert kjøttproduksjon som forsøker å ta høyde for samtlige av disse kriteriene, vil være svært krevende. Inntil videre vil det derfor være klokest med virkemidler som ikke differensierer mellom ulike typer kjøtt.

Dette medlem mener hovedstrategien for å redusere kjøttproduksjonen noe bør være å øke prisene på alt kjøtt som selges i Norge, samtidig som prisene senkes for vegetariske alternativer og tilbudet av vegetarisk mat økes i offentlige institusjoner o.l. Den økte prisen på kjøtt bør komme den norske bonden til gode gjennom økte tilskudd over landbruksoppgjøret kombinert med strengere krav til dyrevelferd, miljø og kvalitet i produksjonen. Konsekvensene av en slik politikk vil være at kjøttforbruket går noe ned, samtidig som økonomien i landbruket styrkes, sammen med dyrevelferd, miljø og matkvalitet.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke momsen på kjøttprodukter og redusere momsen på frukt og grønt i kommende statsbudsjetter for å gjøre det lett og lønnsomt for folk å velge et klimavennlig kosthold.»

Skog

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener videre at regjeringen må utnytte det handlingsrommet som ligger i EU-regelverket. Flertallet forutsetter også at regjeringen sørger for at Norge får en kompensasjon som reflekterer at Norge er et viktig skogland med de forhold som særpreger vårt skogbruk, når det forhandles om felles gjennomføring med EU, og at Norge aktivt utnytter handlingsrommet i regelverket når referansebanen for CO₂-opptaket i skog skal fastsettes.

Flertallet viser til viktigheten av å følge opp kravet til nyplanting etter hogst. Samtidig fremhever flertallet bioøkonomistrategien og videreutviklingen av de tiltakene som stimulerer til bruk av tre. Flertallet mener man må vurdere hvordan byggebransjen kan stimuleres til økt bruk av tre som byggemateriale.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det endelige regelverket for hvordan skog- og arealbrukssektoren skal inkluderes i EUs klimarammeverk, nå er vedtatt, med betydelige endringer sammenlignet med Kommisjonens forslag. Regjeringen arbeider med å kartlegge hva regelverket vil innebære for Norge. Disse medlemmer vil følge opp vedtatt skogpolitikk som legger til rette for å skape verdier av norske skogressurser. Disse medlemmer vil videre fortsatt legge til rette for frivillig vern av skog i tråd med de målsettinger Stortinget har satt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til FNs initiativ for utvikling av nasjonale skogovervåkningssystemer og ber regjeringen starte arbeidet med å opprette et program for skogovervåkning i Norge som kan bedre kunnskapen om hvordan klimaendringer vil påvirke skogens biologiske miljø og økonomiske potensial i fremtiden. Disse medlemmer viser til at innsikten vil gi muligheter til å lage modeller som retter seg fremover i tid. Disse vil kunne gi forståelse for potensialet for bærekraftig uttak og hogst, behov for planting og oversikt over artsmangfoldet og økosystemtjenestene i skogen i takt med at klimaet, og dermed skogressursen, endrer seg.

På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer følgende:

«Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med å opprette et program for skogovervåkning i Norge, som kan bedre kunnskapen om hvordan klimaendringer vil påvirke skogens biologiske miljø og økonomiske potensial i fremtiden.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener videre at det er viktig at de nasjonale mulighetene for å utnytte tilgjengelig avvirkningskvantum ikke må forringes i forbindelse med forhandlingene om LULUCF. Disse medlemmer mener skogen skal ha en viktig ressursfunksjon i arbeidet med å redusere klimagassutslippene, samtidig som man kan bygge ny industri basert på disse viktige fornybare ressursene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet vil understreke at skogen er en viktig del av klimaløsningen. Gjennom et aktivt skogbruk kan opptaket av karbon i skogen økes, og biomassen som utvinnes, bli til fornybare materialer, energi og en rekke andre klimanøytrale produkter.

Disse medlemmer viser til at Paris-avtalen fastslår at det i andre halvdel av århundret skal være balanse mellom menneskeskapt utslipp og opptak av klimagasser. Disse medlemmer viser videre til at Norge, som et stort skogland, har et særlig ansvar for å sikre opptak av karbon på egne arealer. Disse medlemmer understreker at Norge må føre en klimapolitikk som legger til rette for aktivt norsk jordbruk og skogsdrift, i tråd med Paris-avtalen og Stortingets vedtatte mål for sektorene.

Disse medlemmer viser til at FNs klimapanel slår fast at økt bruk av biomasse er nødvendig for å løse klimautfordringene, og at alle de scenarier FNs klimapanel baserer seg på forutsetter økt hogst og bruk av biomasse globalt. Avvirkningen øker i scenariene med 51–200 pst. Scenariene som er i tråd med 2-gradersmålet, innebærer en seksdobling av bruken av bioenergi.

Disse medlemmer merker seg at skogens betydning og muligheter er tydeliggjort både i FNs klimapanelens 5. hovedrapport og i Miljødirektoratets rapport «Kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutvikling», med følgende hovedpunkter:

- Avskogingen må reduseres.
- Det er viktig å opprettholde eller øke karbonlagrene i skog.
- Økt bruk av biomasse fra skog er viktig for å oppnå de nødvendige utslippsreduksjonene.
- Skogplanting, biokull i jord og BECCS er de mest aktuelle klimanegative løsningene som må tas i bruk for å kunne oppfylle 2-gradersmålet.

Disse medlemmer ser at til tross for bred enighet både internasjonalt og nasjonalt om at økt mobilisering av biomasse fra skog er avgjørende for å løse klimautfordringene, er det imidlertid nå stor fare for at EUs regneregler for opptak av klimagasser i skog vil innebære en sterk begrensning i landenes muligheter for å øke hogsten innenfor bærekraftige rammer. Disse medlemmer vil understreke at dette også vil gjelde for Norge.

Disse medlemmer ser at regelverket får spesielt krevende konsekvenser for land som har uutnyttete skogressurser, slik som Norge, og at skogens muligheter for å kunne bidra til det grønne skiftet dermed svekkes. Disse medlemmer viser i den forbindelse til Meld. St. 41 (2016–2017), og sitat:

«Foreløpige beregninger viser at Norge med Europakommisjonens forslag til regelverk for skog og annen arealbruk ligger an til å måtte bokføre et netto utslipp på 15 millioner tonn over perioden 2021–2030, før kategorien forvaltet skog er regnet med, selv om Norge har et stort nettoopptak i skog.»

Videre at:

«Dersom et land ikke oppfyller forpliktelsen om netto null utslipp fra skog- og arealbrukssektoren, vil utslippet måtte dekkes opp gjennom ytterligere tiltak under innsatsfordelingsforordningen, og dermed komme i tillegg til forpliktelsen for ikke-kvotepliktige utslipp under denne forordningen. Det er foreslått begrensninger på hvor mye en kan regne inn av netto opptak i eksisterende, forvaltet skog for å oppfylle forpliktelsen om netto utslipp, dersom netto opptak blir høyere enn referansebanen».

Disse medlemmer påpeker at det er svært uheldig at det trolig oppstår en situasjon hvor norsk skog, ved å følge EUs klimaregelverk, blir bokført med et netto utslipp når den faktiske situasjonen er at skogen i Norge har et stort netto opptak.

Disse medlemmer mener at en ved denne praktiseringen av regelverket i Norge, så langt mulig, må unngå at forpliktelsen i ikke-kvotepliktig sektor øker som følge av at bokføringsreglene viser et utslipp som

ikke er reelt. Disse medlemmer mener videre at alle tilgjengelige former for fleksible mekanismer, som kjøp av LULUCF-kvoter fra andre land, må benyttes før forpliktelsen i ikke-kvotepliktig sektor økes. Disse medlemmer mener videre at regjeringens oppgave i forhandlingene med EU må være å sørge for at Norge kan utnytte det handlingsrommet som ligger i EU-regelverket, slik at Norge kan bruke skogens fulle potensial i det grønne skiftet.

Disse medlemmer viser til at EUs regelverk åpner for en kompensasjonsordning i klimaregnskapet, som tar utgangspunkt i hvert enkelt lands opptak av karbon i skog i perioden 2000–2009. Disse medlemmer mener at regjeringen, gjennom forhandlinger med EU, må sikre at Norge får den kompensasjonen Norge fortjener.

Disse medlemmer viser til at de ulike landene i den nye avtalen om klimaregelverk er gitt et større handlingsrom i utformingen av referansebanen for opptak av skog. Disse medlemmer vil påpeke at dette handlingsrommet bevisst er skapt av EU for å bøte på at enkelte lands bokføringsregelverk i praksis vil begrense utnyttelsen av skogressursene. Disse medlemmer forutsetter at regjeringen sørger for å utnytte handlingsrommet som ligger i regelverket for utforming av referansebanen for opptak av CO₂ i skog.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en strategi for en langsiktig skogforvaltning med optimal klimaeffekt. Strategien skal omfatte virkemidler for hele skogverdikjeden og forslag til et framtidig klimarammeverk som muliggjør skogens fulle klimapotensial.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet foreslår:

«Stortinget ber regjeringen i forhandlingene med EU sørge for at Norge kan bruke skogens fulle potensial i det grønne skiftet.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener skogens ressurser er viktig for næringsutvikling i Norge. Disse medlemmer mener skogens ressurser skal brukes til å erstatte fossilt kull, olje og gass og utslippsintensive materialer og produkter, men for miljøets del må dette skje gjennom en helhetlig politikk som samtidig tar vare på naturens karbonlagre, unngår arealendringer som bidrar til klimaproblemet, og at arbeidet gjøres på en måte som også ivaretar naturens mangfold. En god miljøpolitikk krever også mer skogvern, skogrestaurering og mer miljøvennlig skogsdrift. Disse medlemmer viser vi-

dere til at skogens ressurser er begrensede, og at det over tid kan variere på hvilke områder det er fornuftig å bruke ressursene mest effektivt, både med hensyn til næringsutvikling og for mest mulig miljønytte.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser for øvrig til at Sosialistisk Venstreparti i sin tid var negative til en ordning der man knyttet klimapolitikken til EU, fordi det var tydelig at strategien var å utsette nasjonal omstilling, men istedenfor kjøpe billigere utslippskutt i andre land. Dette medlem viser videre til at flere av de samme aktørene som støttet tilknytningen til EUs klimapolitikk, nå er bekymret for hva denne tilknytningen vil ha å si for norsk skogforvaltning. Dette medlem mener det er vanskelig å endelig vurdere konsekvenser av EUs LULUCF-forpliktelse for Norge før forhandlinger om temaet er sluttført. Dette medlem kan likevel ikke se at man nå har grunnlag for å kunne hevde at avtalen vil gjøre det umulig å kunne drive næringsutvikling og arbeid for å erstatte fossile materialer basert på skogen. Dette medlem forventer for øvrig at regjeringen legger fram endelig enighet for Stortinget om endelig beslutning om godkjenning.

Dette medlem viser for øvrig til sine merknader i denne innstillingen under utslippskutt i landbrukssektoren om at det finnes gode grunner til å ikke blande sammen fossile og fornybare karbonsykluser i samme klimamålsettinger og med samme virkemiddelbruk.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen om at forhandlingene om deltakelse i EUs klimarammeverk må sørge for et høyest mulig ambisjonsnivå for arbeidet med å bekjempe menneskeskapt klimaendringer. Måten skog inkluderes i avtalen om klimarammeverket må anerkjenne skogens rolle for å kunne erstatte fossil energibruk og andre utslippsintensive råstoff og produkter, samt skogens rolle som karbonlager. Stortinget ber om at ferdig framforhandlet avtale forelegges Stortinget.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet vil påpeke at skogen er tillagt en stor vekt i norsk klimapolitikk. Det er et uttalt mål at det skal legges til rette for økt avvirkning og økt bruk av trevirke. Dette vil gjøre det mulig å erstatte bruk av fossile ressurser og klimabelastende materialer med bruk av et fornybart råstoff. Samtidig er det et mål å bygge opp et høyt og robust karbonlager på lang sikt.

Disse medlemmer har merket seg at EUs regelverk for opptak og utslipp av klimagasser fra skog og arealbruk (LULUCF) innebærer en forpliktelse for medlemslandene om at bokførte utslipp fra LULUCF-sekto-

ren ikke skal overstige det bokførte opptaket. Disse medlemmer viser til at selv om Norge reelt sett vil ha et stort nettoopptak i avtaleperioden, vil bokføringsreglene føre til at Norge kan få et betydelig bokført utslipp. I meldingen er det gjort en vurdering av hvordan EU-kommisjonens opprinnelige forslag til bokføringsregler vil slå ut for Norge. Ifølge denne vurderingen må en forvente et utslipp på omtrent 15 mill. tonn CO₂ i avtaleperioden før kategorien forvaltet skog er regnet med, og at det i tillegg bør påregnes at forvaltet skog vil kunne bli bokført med et utslipp med kommisjonens forslag. Utslipet på 15 mill. tonn CO₂ skyldes avskoging og utslipp fra jordbruksarealer.

Disse medlemmer viser til at Norsk institutt for bioøkonomi har gjort beregninger av hvor stort utslippet fra forvaltet skog vil kunne bli med EU-kommisjonens forslag. Dersom avvirkningen økes fra dagens nivå på 12,5–13 mill. m³ per år til et langsiktig bærekraftig nivå på 15 mill. m³, viser beregningene at utslippet fra forvaltet skog vil bli i størrelsesorden 60 mill. tonn CO₂ i løpet av avtaleperioden. Dette vil innebære et samlet utslipp på omtrent 75 mill. tonn. Skal Norge unngå å få bokført et utslipp fra LULUCF-sektoren, må avvirkningen i Norge reduseres.

Disse medlemmer har merket seg at de grunnleggende prinsippene i EU-kommisjonens forslag blir videreført i EUs endelige regelverk for LULUCF-sektoren. Det er imidlertid gjort noen viktige justeringer i reglene for bokføring av CO₂-opptak i forvaltet skog, som kan gjøre det mulig å øke avvirkningen i Norge uten å få bokført et utslipp fra LULUCF-sektoren. Disse medlemmer legger til grunn at regjeringen sørger for at denne muligheten blir utnyttet. Forutsetningen er at regjeringen sørger for at Norge får den kompensasjon Norge bør ha når det forhandles om felles gjennomføring med EU, og at Norge aktivt utnytter det handlingsrommet som EU bevisst har skapt når referansebanen for CO₂-opptaket i skog skal fastsettes.

Disse medlemmer vil i denne forbindelse peke på at det er betydelig usikkerhet knyttet til mulighetene for å oppfylle LULUCF-forpliktelsen gjennom fleksibiliteten i regelverket. Det er usikkerhet om det vil være mulig å kjøpe LULUCF-kreditter fra andre land, og eventuelt til hvilken pris. Disse medlemmer vil også peke på at det er svært begrensede muligheter for å øke forpliktelsene i ikke-kvotepiktig sektor for å oppfylle LULUCF-forpliktelsen.

Disse medlemmer vil understreke at uavhengig av bokføringsreglene er det viktig at norsk skog- og klimapolitikk skal ligge fast.

Utslippskutt fra plast

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, vi-

ser til at fossil plast globalt står for omtrent like store klimagassutslipp som all flytrafikk. Det finnes ingen eksakte tall på bruken av plast eller utslipp fra den i Norge. Anslagsvis brukes det nærmere 500 millioner kg plast årlig – tilsvarende ca. 100 kg pr. innbygger. Det gir et utslipp av klimagasser i hele verdikjeden på ca. 2,5 millioner tonn CO₂-ekvivalenter.

Flertallet viser til at det finnes fullgode alternativer til plast laget av fossil olje med både resirkulert og fornybart råstoff, som har eksakt samme egenskaper som den fossile plasten. Dette er plast som kan inngå i innsamlingsystemene for plast.

Flertallet foreslår:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2019 å vurdere å opprette bransjefond for all plastbruk for å få til en omlegging til resirkulert og fossilfri plast. Det vurderes en utvidelse av Handelens miljøfond for plastposer eller en tilsvarende modell.»

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å opprette bransjefond for all plastbruk for å få til en omlegging til fossilfri plast, med utvidelse av eller etter modell av Handelens miljøfond for plastposer, og med iverksetting fra 1. januar 2019.»

«Stortinget ber regjeringen innføre krav til og miljøvekting av resirkulert og fossilfri (plast- og) materialbruk for alle offentlige anskaffelser der det er mulig.»

Internasjonal klimafinansiering

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil peke på at klimaendringene rammer urettferdig. De som har bidratt minst, rammes mest. Selv om utslippsveksten i årene framover er forventet å komme i utviklingsland, ligger det historiske ansvaret hos de rike landene. Dette medlem mener det er behov for mer penger til finansiering av klimatiltak. Det vil være avgjørende for å nå målene i Paris-avtalen at utviklingsland har tilgang på finansiering, og mange av landenes nasjonale bidrag er også betinget av tilgang på internasjonal finansiering. Disse medlemmer mener at industrilandene må lede an i å mobilisere klimafinansiering fra flere kilder, instrumenter og kanaler som en del av en felles global innsats, slik Paris-avtalen krever.

Disse medlemmer foreslår:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en norsk opptrappingsplan for Norges bidrag til den internasjonale klimafinansieringen under Paris-avtalen.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne

mener Norges økonomiske kapasitet og historiske ansvar for klimaendringene må ligge til grunn for størrelsen på vår internasjonale klimainnsats. Økte bevilgninger til internasjonale klimatiltak må komme i tillegg til målet om 1 pst. bistand.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at de fattige landene rammes hardest av klimaendringene, men har minst kapasitet til å håndtere dem. Industrialiserte land lovet derfor i 2009 å mobilisere 100 mrd. dollar årlig til klimatiltak i utviklingsland. Pengene skal gå til utslippsreduksjoner og klimatilpasning. Konkret framgang mot dette målet er viktig for tilliten i klimaforhandlingene. Dette medlem viser til at Paris-beslutningen bekreftet at dette målet skal gjelde fra 2020 til 2025, og at det skal vedtas et nytt mål for de påfølgende årene. Dette medlem viser videre til at Det grønne klimafondet ble formelt opprettet i 2010. I årene framover skal fondet være et sentralt verktøy for finansiering av klimatiltak i utviklingsland. Fondet har som mål å gi balansert støtte til tilpasning og utslippsreduksjoner, og å mobilisere så mye privat finansiering til klimatiltak som mulig.

Dette medlem vil peke på at regjeringen i Prop. 115 S (2015–2016) om samtykke til ratifikasjon av Paris-avtalen peker på målet om å «gjøre finansieringsstrømmer forenlige med en klimarobust lavutslippsutvikling», som ett av tre hovedformål med avtalen. Dette medlem vil også peke på at klimafinansiering er omtalt i proposisjonen som ett av flere mulige nasjonalt fastsatte bidrag til Paris-avtalen.

Dette medlem vil peke på at verden foreløpig ikke er i nærheten av å nå målet om 100 mrd. USD årlig innen 2020. Pr. 29. januar 2018 er det gitt tilsagn om bevilgninger på i overkant av 10 mrd. USD til sammen. Norge har hittil bidratt med til sammen 271 mill. USD. Det plasserer Norges bidrag høyt på listen over bidrag pr. innbygger, men vi er fortsatt ikke i nærheten av et bidrag som utgjør Norges andel av det kollektive målet om 100 mrd. USD årlig.

Dette medlem viser til at Norges BNP i 2016 utgjorde 0,60 pst. av verdensøkonomien, og at Norges bidrag dermed må ligge på 600 mill. USD pr. år innen 2020 hvis Norge skal bidra til at målsettingen om 100 mrd. USD årlig innfris gjennom offentlige midler. Dette medlem vil peke på at Norges posisjon som petroleumsnasjon både gir oss et stort historisk ansvar for klimaendringene og et tilsvarende stort økonomisk handlingsrom. Det bør derfor være et minstekrav at vi tar vår andel av den internasjonale klimaregningen.

Dette medlem fremmer følgende forslag,

«Stortinget ber regjeringen melde som norsk forpliktelse under Paris-avtalen at Norge fra og med 2020 til og med 2025 skal bidra til at verdenssamfunnets løfte

om 100 mrd. dollar årlig i internasjonal klimafinansiering innfris, ved at Norge hvert år bidrar med minst Norges andel av denne summen basert på hva som er Norges andel av GDP.»

Dette medlem mener derfor at Norge bør innføre en klimaprocent, noe som vil innebære at Norge skal bruke tilsvarende 1 pst. av Norges samlede nasjonalinntekt (BNI) pr. år til klimatiltak i utlandet. En slik forpliktelse tilsvarer i overkant av 30 mrd. kroner. Dette medlem mener klimaprocenten bør foreslås finansiert hovedsakelig gjennom å hente penger fra Statens pensjonsfond utland (SPU) og betale disse inn til FNs grønne klimafond. Dette medlem mener at en klimaprocent er et rimelig norsk bidrag til den globale klimadugnaden.

Dette medlem vil peke på at SPU er et resultat av at Norge har bidratt med en, relativt sett, svært stor andel av verdens klimagassutslipp gjennom vår petroleumsproduksjon. Dette medlem vil også peke på at råderetten over SPU gir Norge et unikt politisk og økonomisk handlingsrom i en tid der en svært omfattende global omstilling må skje svært raskt. Dette medlem understreker også at forslaget innebærer årlige utgifter på rundt 0,5 pst. av den samlede kapitalen i SPU. Dette medlem viser videre til Dokument 8:64 S (2013–2014) om en klimaprocent.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen raskest mulig melde inn innføring av en årlig norsk klimaprocent til klimatiltak i utlandet som bidrag til Paris-avtalen.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem sektorvise ambisjoner for kutt i klimagassutslippene i ikke-kvotepliktig sektor.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen implementere krav og reguleringer til utslipp fra cruiseskip og annen skipstrafikk i turistfjorder samt andre egnede virkemidler for å sørge for innfasing av lav- og nullutslippsløsninger i skipsfarten fram mot 2030, herunder innføre krav om nullutslipp fra turistskip- og ferger i verdensarvfjordene så snart det er teknisk gjennomførbart, og senest innen 2026.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen arbeide for en internasjonal standard, og etablere en strategi, for landstrøm og la-

destrøm i de største havner og cruisehavnene i Norge innen 2025. Dette inkluderer en felles standard for klima- og miljøkrav i norske havner.

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen styrke finansiering av arbeidet med målrettet rådgivning på det enkelte gårdsbruk, og viser til Landbrukets Klimaselskap SA som er etablert for å legge til rette for mer klimaeffektiv norsk matproduksjon.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen føre en klimapolitikk som balanserer Paris-avtalens målsetninger om å redusere klimautslipp, og forutsetningen om at dette ikke skal gå på bekostning av matproduksjon og målet om matsikkerhet og bekjempelse av sult.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen stille krav til at cruiseskip, kystruteskip og øvrige skip som brukes i turistsammenheng i sårbare områder og viktige turistfjorder som f.eks. verdensarvfjordene og Trollfjorden, med umiddelbar virkning ikke kan operere på tungolje.

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen innføre krav om at alle cruiseskip, kystruteskip og øvrige skip – uavhengig av byggeår – som brukes i turistsammenheng i sårbare områder og viktige turistfjorder som f.eks. verdensarvfjordene og Trollfjorden, skal tilfredsstille miljø- og utslippskravene gitt i MARPOL Vedlegg VI regel 13.5 (Tier III) fra 1. januar 2021.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med sak om utredning av miljøsertifisering av bygg gjennom ordninger som BREEAM-NOR, for å drive fram mer klimavennlig material- og energibruk. Miljøsertifisering må etterspørres både for nybygg, rehabilitering av eksisterende bygningsmasse og ved leie av lokaler, og inkluderes i forskrifter for offentlig innkjøp.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som styrker innsatsen for at alle havner skal tilby landstrøm innen 2030, og utrede påkoblingsplikt.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak med mål om nullutslipp fra skip som brukes i turistsammenheng i landets viktigste turistfjorder, f.eks. de 26 verdensarvfjordene og Trollfjorden, fra 2023.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen i forhandlingene med EU sørge for at Norge kan bruke skogens fulle potensial i det grønne skiftet.

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 12*

Stortinget ber regjeringen om å ikke benytte seg av fleksibilitetsmekanismen mellom land.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen om å ikke benytte seg av fleksibilitetsmekanismen mellom kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen sørge for at et teknisk be-
regningsutvalg for klima bør ha som hovedmål å komme fram til metodiske løsninger som gjør at det blir mulig å tallfeste utslippskonsekvenser fra ulike tiltak på tvers av alle sektorer i samfunnet og virkemiddelbruk som kan utløse tiltakene.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge ikke benytter muligheten til å overføre kvoter mellom kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen, før dialogen om økte ambisjoner i 2018, komme til Stortinget med en sak om Norges forslag til forsterkede mål – som utgangspunkt for prosessen for å oppnå Paris-avtalens formål.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen sørge for at politiske beslutninger som skal fattes, først bør vurderes av Klima- og miljødepartementet med hensyn til de klimamessige konsekvensene, på samme måte som de økonomiske konsekvensene av beslutninger i dag vurderes av Finansdepartementet.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen utarbeide nasjonale klimaregnskap i forbindelse med klimalovens rapporteringer og redegjørelse i statsbudsjettet. Her må regjeringen konkretisere og tallfeste hvordan norske utslipp

skal reduseres i alle sektorer i den relevante stortingsperioden.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen gjennom forskrift til lov om offentlige anskaffelser slå fast at anbud om all kollektivtrafikk skal basere seg på nullutslippsteknologi eller fornybart drivstoff der dette er teknisk mulig. Der-
som det ikke er mulig, skal det stilles konkrete energi- og utslippskrav. Samme vilkår skal gjelde for kollektivtjenester som kommunen drifter i egen regi.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen igangsette forsøk med bruk av hydrogentog på en av jernbanestrekningene som ikke er elektrifisert, og der det i dag kjøres dieseltog, eksempelvis Raumabanen eller Nordlandsbanen.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i engangsvogiften for varebiler, der det innføres full CO₂-komponent, og legge dette fram i statsbudsjettet for 2019.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i engangsvogiften for tyngre kjøretøy som fremmer energi-
effektivisering og nullutslippsteknologi, og legge dette fram i statsbudsjettet for 2019.

Forslag 23

Stortinget ber regjeringen stille krav til nullutslipp fra cruiseskip, kystruta og øvrige skip som brukes i turistsammenheng i viktige turistfjorder, som f.eks. verdensarvfjordene og Trollfjorden, fra 2023.

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen sørge for at alle nye opp-drettsanlegg og driftsfartøy for disse anleggene skal drives med nullutslippsteknologi eller fornybart drivstoff senest fra 2020.

Forslag 25

Stortinget ber regjeringen endre utslippstillatelsene for ikke-kvotepliktig industri, slik at fossil energi til var-
meformål fases ut innen utgangen av 2021.

Forslag 26

Stortinget ber regjeringen sørge for at forbud mot fossil gass til oppvarming av bygninger gjeldende fra 2020, vedtas i løpet av 2018, slik at bransjen kan forberede innføringen.

Forslag 27

Stortinget ber regjeringen utvide forbudet mot fossil oppvarming fra 2020 til å gjelde forbud mot oppvarming i midlertidige bygg, og at endringen vedtas i løpet av 2018, slik at bransjen kan forberede innføringen.

Forslag 28

Stortinget ber regjeringen innlemme innendørs byggvarme under byggefasen, inkludert betongherding og fasadetørk, som en del av forbudet mot fossil oppvarming fra 2020, og vedta denne endringen i løpet av 2018, slik at bransjen kan forberede innføringen.

Forslag 29

Stortinget ber regjeringen i løpet av 2018 varsle forbud mot både fossil olje og gass i fjernvarmeanlegg fra senest 1. januar 2020.

Forslag 30

Stortinget ber regjeringen endre regelverket for offentlige anskaffelser, slik at det i alle byggeprosjekter som lyses ut på offentlig anbud, stilles krav om nullutslippsteknologi der dette er teknisk mulig. Dersom det ikke er mulig, skal det stilles konkrete energi- og utslippskrav.

Forslag 31

Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om et norsk regelverk for jevnlig energikartlegging i større virksomheter – med tanke på at kartleggingen skal utløse kostnadseffektive energieffektiviserings tiltak.

Forslag 32

Stortinget ber regjeringen utvide omsetningspåbudet av bærekraftig biodrivstoff, herunder andre generasjons biodrivstoff fra tre og restavfall, til å omfatte avgiftsfri diesel.

Forslag 33

Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med å opprette et program for skogovervåkning i Norge, som kan bedre kunnskapen om hvordan klimaendringer vil påvirke skogens biologiske miljø og økonomiske potensial i fremtiden.

Forslag 34

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en norsk opptrappingsplan for Norges bidrag til den internasjonale klimafinansieringen under Paris-avtalen.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 35*

Stortinget ber regjeringen utarbeide målrettede handlingsplaner basert på veikartene for grønn konkurransekraft fra norsk næringsliv, slik at det når null utslipp innen 2050, og sørge for en storstilt omstillingsprosess i Norge de neste tiårene.

Forslag fra Arbeiderpartiet:*Forslag 36*

Stortinget ber regjeringen bruke konsesjonstilDELingen til offshoreskip om at aktivitet skal skje med begrenset utslipp, og gi lisenshaverne ansvar for utslipp i en større del av verdikjeden.

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 37*

Stortinget ber regjeringen stoppe planleggingen av en tredje rullebane på Gardermoen.

Forslag 38

Stortinget ber regjeringen innføre forbud mot å operere på tungolje i norsk territorialfarvann innen 1. januar 2020.

Forslag 39

Stortinget ber regjeringen arbeide for å innføre et internasjonalt forbud mot å operere på tungolje i Arktis, tilsvarende forbudet mot å operere på tungolje i Antarktis.

Forslag 40

Stortinget ber regjeringen i løpet av 2018 legge fram et forslag om forbud mot å installere ny fossil varmekapasitet som ikke har CO₂-fangst og -lagring, i industrien.

Forslag 41

Stortinget ber regjeringen legge fram en utredning om hvordan det offentlige som leietaker kan stille krav om minst energiklasse A i alle nye leiekontrakter.

Forslag fra Senterpartiet:*Forslag 42*

Stortinget ber regjeringen gå inn for at fossil energibruk i person- og varebiler gradvis fases ut. Avgiftssystemet innrettes slik at tilnærmet 100 pst. av nybilsalget i 2025 er basert på nullutslippsteknologi.

Forslag 43

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en strategi for en langsiktig skogforvaltning med optimal klimaeffekt. Strategien skal omfatte virke-

midler for hele skogverdikjeden og forslag til et framtidig klimarammeverk som muliggjør skogens fulle klimapotensial.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 44

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2019 legge frem et forslag om sletting av kvoter fra det europeiske kvotemarkedet, tilsvarende de ekstra kuttene som gjennomføres i kvotepliktig sektor som følge av en aktiv statlig politikk.

Forslag 45

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ordning med en avgift på gods som fraktes med bil, til belønning for frakt av gods på bane eller kjørl, i tråd med anbefalingene fra utvalget for godsstrategi.

Forslag 46

Stortinget ber regjeringen årlig utforme kjøpsavgiftene på nye personbiler ut fra et mål om at ni av ti nye biler som selges i 2021, skal være nullutslippsbiler.

Forslag 47

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om gradvis å endre CO₂-avgiften for hele maritim sektor, og fremme forslag om innføring av en CO₂-avgift uten refusjonsordning for fiskeflåten, med mulighet for næringen til å inngå avtale etter modell fra NO_x-fondet for å gjennomføre reduksjoner i utslippene. Innbetalingen differensieres etter fartøystørrelse, og den minste delen av fiskeflåten favoriseres ved å øke fiskerfradraget.

Forslag 48

Stortinget ber regjeringen gi Miljødirektoratet i oppdrag å endre utslippstillatelsen til Hammerfest LNG, slik at gasskraftverket erstattes med kraft fra nettet, og gi Statnett i oppdrag å forsterke kraftinfrastrukturen ut til Melkøya.

Forslag 49

Stortinget ber regjeringen stanse 24. konsesjonsrunde og tildeling i forhåndsdefinerte områder.

Forslag 50

Stortinget ber regjeringen gi Miljødirektoratet og Oljedirektoratet pålegg om å stille krav til nullutslipp av klimagasser i forbindelse med forsyning av energi til alle nye oljeinstallasjoner, og stille dette som vilkår i alle pågående konsesjonsrunder.

Forslag 51

Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for hel- eller delelektrifisering av eksisterende felt for å nå

klimamålene fram mot 2030 og 2050. Stortinget ber regjeringen særlig vurdere elektrifisering av sørlige Nordsjøen, og inkludere mulighetene for å kombinere elektrifiseringen med en demonstrasjonspark for havvind.

Forslag 52

Stortinget ber regjeringen innføre krav til alle supplyskip som skal seile i norsk farvann, om å kunne motta landstrøm fra 1. januar 2020.

Forslag 53

Stortinget ber regjeringen om at forbud mot fossil oppvarming i veksthus og i bygninger der det tørkes korn, gjeldende fra 2020, vedtas i løpet av 2018, slik at bransjen kan forberede innføringen.

Forslag 54

Stortinget ber regjeringen innføre et påbud om CCS på alle større, industrielle punktutslipp innen 2030.

Forslag 55

Stortinget ber regjeringen sette et mål om å redusere kjøttforbruket i Norge for å bidra til reduserte klimagassutslipp, reduserte naturødeleggelser, bedre folkehelse og bedre dyrevelferd.

Forslag 56

Stortinget ber regjeringen om at forhandlingene om deltakelse i EUs klimarammeverk må sørge for et høyest mulig ambisjonsnivå for arbeidet med å bekjempe menneskeskapte klimaendringer. Måten skog inkluderes i avtalen om klimarammeverket må anerkjenne skogens rolle for å kunne erstatte fossil energibruk og andre utslippstensive råstoff og produkter, samt skogens rolle som karbonlager. Stortinget ber om at ferdig framforhandlet avtale forelegges Stortinget.

Forslag 57

Stortinget ber regjeringen utvikle leterefusjonsordningen med virkning fra og med statsbudsjettet for 2019.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 58

Stortinget ber regjeringen legge til grunn for klimapolitikken at utslipp av klimagasser i Norge må reduseres med minst 50 pst. innen 2030, og det må fastsettes et mål om at Norge skal bli fritt for fossile utslipp innen 2040.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 59

Stortinget ber regjeringen sette et mål om at klimagassutslippene fra norsk territorium i 2020 bør reduse-

res med minst 60 pst. sammenliknet med 1990-nivået, slik at den øvre grensen blir maks 20,7 millioner tonn i 2030.

Forslag 60

Stortinget ber regjeringen sette et mål om at Norge skal være fossilfritt i 2040.

Forslag 61

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2019 legge frem forslag om avvikling av petroleumsnærings skattefordeler.

Forslag 62

Stortinget ber regjeringen øke momsen på kjøttprodukter og redusere momsen på frukt og grønt i kommende statsbudsjetter for å gjøre det lett og lønnsomt for folk å velge et klimavennlig kosthold.

Forslag 63

Stortinget ber regjeringen melde som norsk forpliktelse under Paris-avtalen at Norge fra og med 2020 til og med 2025 skal bidra til at verdenssamfunnets løfte om 100 mrd. dollar årlig i internasjonal klimafinansiering innfris, ved at Norge hvert år bidrar med minst Norges andel av denne summen basert på hva som er Norges andel av GDP.

Forslag 64

Stortinget ber regjeringen raskest mulig melde inn innføring av en årlig norsk klimaprocent til klimatiltak i utlandet som bidrag til Paris-avtalen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding XVIII og XIX fremmes av komiteen.

Komiteens tilråding VII og VIII fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Komiteens tilråding IX fremmes av Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding X, XI, XXVIII, XXIX og XXX fremmes av Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding I– VI, XII–XVII, XX–XXVII og XXXI–XXXIII fremmes av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til stortingsmeldingen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen utarbeide sektorvise handlingsplaner med utslippsbudsjett for hvordan utslippene skal reduseres fram mot 2030.

II

Stortinget ber regjeringen inkludere kvotepliktig sektor i klimaplaner, rapporteringer og budsjetter

III

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å ta inn et nytt punkt i klimaloven § 6 Årlig redegjørelse for Stortinget, som lyder:

§ 6 Årlig redegjørelse for Stortinget, ny bokstav e) skal lyde:

e) en rapportering på hvordan regjeringen har ivare tatt trepartssamarbeid, sosial dialog og deltakelse fra sivilsamfunnet i arbeidet med gjennomføring av klimamål fastsatt i denne lov.

IV

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak som inneholder rapportering om arbeidet med etablering av miljøavtale med tilhørende CO₂-fond for næringstransport, i forbindelse med statsbudsjettet for 2019.

V

Stortinget ber regjeringen utrede om hvordan Norge kan utvikle råstoff til havbruk som bidrar til reduserte klimautslipp.

VI

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til midlertidige støtteordninger som belønner vareeierne i en overgangsfase for å få mer gods over på kjøll, samt legge fram en handlingsplan for en tettere integrert havneplan hvor miljødifferensiering inngår.

VII

Stortinget ber regjeringen utrede virkemidler for at oppdrettsnæringen kan kutte sine klimagassutslipp, og komme tilbake til Stortinget med dette.

VIII

Stortinget ber regjeringen utrede strengere krav til svartvanns- og gråvannsutslipp fra cruiseskip.

IX

Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak for å få passasjertransporten på hurtigbåt utslippsfri, basert på hydrogen- eller el-batteriteknologi. Regjeringen

bes om å følge opp fylkeskommunenes rolle som innkjøper av disse transporttjenester med nødvendig kompetanse og incentiver.

X

Stortinget ber regjeringen sikre, gjennom krav og/eller støtteordninger, at fergestrekninger og hurtigbåter på offentlig anbud benytter null- eller lavutslippsteknologi, der det ligger til rette for det.

XI

Stortinget ber regjeringen videreutvikle programmet for grønn skipsfart til å omfatte nullutslipps- og hybridkonsepter for ulike fartøykategorier innen 2030.

XII

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at konsesjonshaverne innen akvakultur i større grad kan utnytte slakteavfall og kunne utnytte næringssaltene fra havbruksanleggene til dyrking av andre arter som tang, tare og blåskjell.

XIII

Stortinget ber regjeringen utrede en ECO-bonusordning for å stimulere vareeierne til å gå over til frakt på kjøp.

XIV

Stortinget ber regjeringen innarbeide i Enovas mandat et mål om etablering av landstrøm i de 20 havnene med størst utslipp, i 9 hurtigruteanløpshavner og i sårbare fjorder med mye cruisetraffikk.

XV

Stortinget ber regjeringen legge frem en plan for Stortinget om hvordan man skal redusere klimagassbelastningen fra byggematerialer.

XVI

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om hvordan offentlige anbud kan brukes til å fremme nullutslippsløsninger i kollektivtransporten, slik at all offentlig transport blir fossilfri innen 2025.

XVII

Stortinget ber regjeringen innføre nødvendige begrensninger i størrelsen på cruiseskip, kystruteskip og øvrige skip med et maksimalt antall passasjerer per skip for å få operere i verdensarvfjordene og andre spesielt sårbare områder, som Svalbard, for å unngå overturisme.

XVIII

Stortinget ber regjeringen om en helhetlig strategi for forskning, teknologiutvikling og bruk av hydrogen som energibærer.

XIX

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til sonderinger med de andre nordiske landene med tanke på en felles nordisk hydrogenstrategi.

XX

Stortinget ber regjeringen utarbeide en forskrift som varsler et forbud mot bruk av fossil olje til varmeformål i industrien fra senest 2023. Forskriften må legges fram av regjeringen i stortingsperioden 2017–2021.

XXI

Stortinget ber regjeringen pålegge Enova å stimulere til økt bruk av trekull i ferrolegeringsindustrien gjennom risikoavlastning og støtte til industriskala demonstrasjonsanlegg og fullskala pilotprosjekt for norsk produksjon av trekull.

XXII

Stortinget ber regjeringen pålegge Enova å stimulere til økt bruk av hydrogen som reduksjonsmiddel gjennom risikoavlastning og støtte til industriskala demonstrasjonsanlegg og fullskala pilotprosjekt.

XXIII

Stortinget ber regjeringen fremme forslag for hvordan man skal utvikle og tilrettelegge for en fullstendig verdikjede for CO₂-lagring til sokkelen.

XXIV

Stortinget ber regjeringen opprette et fond for utvikling av og investering i CCS. Fondet legges til Gassnova.

XXV

Stortinget ber regjeringen legge frem en handlingsplan med forslag til virkemidler som bidrar til en overgang til CCS på alle større, industrielle punktutslipp innen 2030, og som samtidig bidrar til en konkurransedyktig norsk industri.

XXVI

Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for vesentlig økt bruk av norsk trevirke i bygg, hvor både tiltak på industri- og etterspørselssiden inngår.

XXVII

Stortinget ber regjeringen gi Miljødirektoratet i oppdrag å vurdere endret utslippstillatelse til Kårstø-terminalen – med sikte på elektrifisering av terminalen med kraft fra nettet, og legge fram en egen sak til Stortinget om dette.

XXVIII

Stortinget ber regjeringen vurdere en handlingsplan for utbygging av biogass i Norge.

XXIX

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et samarbeid med biogassbransjen om å etablere en bransjenorm for biogass for å dokumentere klimanytten av norsk biogass og til bruk for Miljødirektoratet i rapporteringen av biodrivstoff.

XXX

Stortinget ber regjeringen gjennomgå virkemidlene for kombinert oppvarming og strømforsyning (CHP) med særlig henblikk på små, prefabrikerte biogassanlegg og solcelleanlegg rettet mot landbruket.

XXXI

Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2019 å vurdere å opprette bransjefond for all plastbruk for å få til en omlegging til resirkulert og fossilfri plast. Det vurderes en utvidelse av Handelens miljøfond for plastposer eller en tilsvarende modell.

XXXII

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å opprette bransjefond for all plastbruk for å få til en omlegging til fossilfri plast, med utvidelse av eller etter modell av Handelens miljøfond for plastposer, og med iverksetting fra 1. januar 2019.

XXXIII

Stortinget ber regjeringen innføre krav til og miljøvekting av resirkulert og fossilfri (plast- og) materialbruk for alle offentlige anskaffelser der det er mulig.

XXXIV

Meld. St. 41 (2016–2017) – Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 26. april 2018

Ketil Kjenseth

leder

Stefan Heggelund

ordfører

